

Revista Uniunii Polonezilor din România
Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

7-8

(172)

2010

Sierpień – miesiąc Świętej Maryi

Charakter tegorocznych obchodów odpustowych w Kaczyce był wyjątkowy. Po raz 105. odbyła się pielgrzymka, której zwyczaj zainicjowano w 1905 r. W roku 2010 mija także 10 lat odkąd papież Jan Paweł II nadał narodowemu sanktuarium w Kaczyce tytuł bazyliki mniejszej, a dokument proklamował podczas uroczystości pielgrzymkowej 15 sierpnia 2000 r. legat papieski kardynał Luigi Poggi.

W sobotę 14 sierpnia, przed uroczystą mszą św. rozpoczynającą obchody pielgrzymkowe o godzinie 11,00 intronizowany został w głównym ołtarzu świątyni obraz Matki Boskiej. Króluje ona w Kaczyce od ponad 200 lat i po raz pierwszy poddana została restauracji przez paulinów z Jasnej Góry w Częstochowie. Oczyszczono malowidło i ubrano obraz w nowe korony i koszulki

August – luna Sfintei Marii

Caracterul manifestărilor de anul acesta din cadrul hramului de la Cacica a fost deosebit. Pentru a 105-a oară a avut loc pelerinajul inițiat în anul 1905. De asemenea, în anul 2010 s-au împlinit 10 ani de când papa Ioan Paul al II-lea a acordat sanctuarului național din Cacica titlul de bazilică minor, iar documentul a fost citit, în timpul festivităților din ziua de 15 august 2000, de către legatul papal cardinalul Luigi Poggi.

Sâmbătă, 14 august înainte de Sf. Liturghie de la ora 12.00 a avut loc întronizarea icoanei Maicii Domnului, în altarul principal al bisericii. Ea domină în Cacica de peste 200 de ani și, pentru prima dată, a fost restaurată, de către paulinii de la Jasna Góra din Częstochowa. Pictura a fost curățată, iar Madona a fost împodobită cu

FOTO : AGrzyb

FOTO : AGrzyb

z białego i złotego złota. Obraz Madonny Kaczyckiej jest kopią Matki Boskiej Częstochowskiej. Sprowadzony został do Kaczyki przez ks. Jakuba Bogdanowicza prawdopodobnie w 1810 r. z ormiańskokatolickiego kościoła w Stanisławowie (na Ukrainie), jak mówi ustny przekaz. Hipotez jednak jest więcej. Jedna z nich mówi o tym, że pochodzi z kościoła o.o. jezuitów w Stanisławowie. Pewnym jest, że intronizowany został w poświęconej w 1810 r. pierwszej murowanej świątyni w Kaczyce. Kult obrazu szybko rozprzestrzenił się poza Kaczykę, a także poza Bukowinę i pozostaje żywy do dziś.

Od wielu lat trwały przed kaczyckim sanktuarium prace budowlane, których rezultatem jest otwarty uroczyście 15 sierpnia plac Jana Pawła II z pomnikiem Papieża – Polaka. Pomnik z brązu o wysokości 2,20 m, stojący na marmurowej podstawie, wykonano w Polsce.

o coroață și mantie nouă din aur alb și galben. Icoana Madonei de la Cacica este o copie a icoanei Maicii Domnului din Częstochowa. Icoana a fost adusă la Cacica de pr. Jakub Bogdanowicz, probabil la 1810 de la o biserică armeano-catolică din Stanisławów (azi în Ucraina), așa cum spune tradiția orală. Totuși sunt mai multe ipoteze. Una din ele spune că icoana provine de la biserica iezuiților din Stanisławów. Cert este că a fost întronată în prima biserică zidită din Cacica, consacrată în anul 1910. Cultul icoanei s-a propagat dincolo de spațiul Cacicăi, dar și al Bucovinei, rămânând viu până astăzi.

De mai mulți ani durează lucrările de construcție din fața sanctuarului de la Cacica, rezultatul acestora fiind inaugurarea festivă a pieței Ioan Paul al II-lea, din ziua de 15 august, cu monumentul Papei Polonez. Monumentul din bronz înalt de 2,20 m și amplasat pe un

FOTO : AGrzyb

FOTO : E. Lucaci

FOTO : E. Lucaci

FOTO : AGrzyb

Jest to dar powiatu rybnickiego, w skład którego wchodzi gmina Świerklany, od kilkunastu lat zaprzyjaźniona z gminą Kaczyka. Podczas odsłonięcia pomnika, a także wszystkich uroczystości odpustowych, obecni byli poseł Henryk Siedlaczek oraz europoseł Bogdan Marcinkiewicz, który odczytał list przewodniczącego Parlamentu Europejskiego Jerzego Buzka, delegacja powiatu rybnickiego ze starostą Damianem Mrowcem oraz samorządowcy z rybnickich gmin: Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Lyski, Jejkowice i Świerklany, a także twórcy pomnika „Niech na przyjaznej nam ziemi rumuńskiej jest on symbolem jedności mieszkających tu Polaków z ojczyzną ojców, a dla wszystkich niech będzie przypomnieniem ogólnoludzkich wartości, dla których żył Papież Jan Paweł II – powiedział podczas odsłonięcia pomnika starosta Daniam Mrowiec. Słowo do wiernych skierował także biskup diecezji w Jassach Petru Gherghel, mówiąc między innymi, że „dziś spełnia się marzenie, pragnienie Ojca Świętego Jana Pawła II, żeby dotrzeć do Kaczyki. Wyrażał je wielokrotnie. Dziś, w 10 lat po tym, jak podniesiono to sanktuarium do rangi bazyliki mniejszej, duch Ojca Świętego przychodzi pośród nas jednocząc nas wszystkich z Rumunii, Polski, z krajów sąsiednich, z całej Europy wokół Przenajczystszej Matki Boskiej z Kaczyki”.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

soclu de marmură a fost executat în Polonia. El este darul districtului Rybnik, de care aparține localitatea Świerklany înfrățită, de câțiva ani, cu localitatea Cacica. În timpul dezvelirii monumentului, dar și al tuturor festivităților au fost prezenți deputatul Henryk Siedlaczek și europarlamentarul Bogdan Marcinkiewicz, care a dat citire scrisorii președintelui Parlamentului European Jerzy Buzek, delegația districtului Rybnik cu starostește Damian Mrowiec precum și autoritățile autoadministrației localităților: Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Lyski, Jejkowice și Świerklany și autorii monumentului: „Fie ca el, pe primitorul pământ românesc, să fie un simbol al unității polonezilor de aici cu patria străbunilor, iar tuturor să le amintească valorile general-umane pentru care a trăit Papa Ioan Paul al II-lea” – a spus starostește Damian Mrowiec, în timpul dezvelirii monumentului. Episcopul diecezei de Iași Petru Gherghel s-a adresat credincioșilor spunând, printre altele, că „astăzi se împlinește un vis, o dorință a Sfântului Părinte Ioan Paul al II-lea, de a ajunge la Cacica. Și-a manifestat-o de multe ori. Azi, la 10 ani după ce a fost ridicat la rangul de bazilică minor acest sanctuar, spiritul Sfântului Părinte vine în mijlocul nostru unindu-ne pe noi, cei din România, Polonia, din țările vecine, din Europă în jurul Maicii Precurate de la Cacica”.

Trad. St. Iachimovschi

FOTO : AGrzyb

Luna august este un timp deosebit, binecuvântat ce se caracterizează prin trăiri intense sub semnul Sfintei Marii – Maica Mântuitorului nostru, cea zămislită fără de prihană și ridicată cu sufletul și trupul la cer.

De mai bine de o sută de ani, sanctuarul de la Cacica – loc de legendă și credință – atrage mii de pelerini care vin aici cu convingerea că Sfânta Maria își va pleca privirea ei cea blândă asupra lor și le va asculta rugăciunea izvorâtă din inimi curate. Cu evlavie, Ei îi încredințează bucuriile, dar și necazurile vieții de fiecare zi, Ei îi mulțumesc pentru harurile revărsate asupra lor.

Celebrările de anul acesta au început în ziua de 14 august cu pelerinajul copiilor și tinerilor, organizat de Oficiul pentru Pastorația Copiilor, Tinerilor și Oficiul pentru Vocații. Sute de tineri au răspuns invitației PS Petru Gherghel, episcop al diecezei de Iași. La ora 10.00 pelerinii însoțiți de preoți și persoane consacrate, cu PS

Miesiąc sierpień to czas nadzwyczajny, błogosławiony, co wyraża się poprzez intensywne uczucia spod znaku Świętej Maryi – naszej Matki Zbawicielki, zrodzonej bez skazy i wniebowziętej.

Już od ponad stu lat sanktuarium w Kaczyce – miejsce legend i wiary – przyciąga tysiące pielgrzymów, którzy przybywają tutaj przekonani, że Święta Maryja spojrzy na nich z łagodnością i wysłucha ich modlitwy wypływającej z czystych serc. Z pobożnością powierzają Jej radości, jak i smutki codziennego życia, dziękują Jej za łaski zesłane na nich.

Tegoroczne uroczystości rozpoczęły się 14 sierpnia pielgrzymką dzieci i młodzieży, organizowaną przez Centrum do spraw Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży i Centrum do spraw Powołań. Setki młodych odpowiedziało na zaproszenie J.E. Petru Gherghela, biskupa diecezji w Jassach. O godzinie 10.00 pielgrzymi w towarzystwie księży i osób duchownych, na czele z J.E. Petru

FOTO : A Grzyb

FOTO : E. Lucaci

Gherghel wyruszyli z Vărful Dealului, pokonując ponad 4 km do sanktuarium maryjnego w Kaczyce. Wzgórza i doliny pomiędzy meandrami drogi do Kaczyki rozbrzmiewały modlitwami i pieśniami pielgrzymujących.

Biskup Petru Gherghel w przesłaniu do młodych powiedział między innymi: „Drogie dzieci, drodzy synowie i córki Maryi... Pozdrawiam Was wszystkich z radością... Zapraszam Was... abyście skierowali myśli i spojrzeli w kierunku Maryi, i z nią w kierunku Jezusa, który jest jedynym prawdziwym źródłem szczęścia i radości”.

Petru Gherghel în frunte, au pornit din Vărful Dealului, parcurgând cei 4 km până la sanctuarul marian de la Cacica. Dealurile și văile printre care șerpuiește drumul spre Cacica au răsunat de rugăciunile și cântecele pelerinilor.

Episcopul Petru Gherghel a adresat un mesaj tinerilor pelerini în care spunea, printre altele: „Dragi copii, dragi fii și fiice ale Mariei ... Vă salut cu bucurie pe voi toți ... Vă invit ... să vă îndreptați gândul și privirea spre Maria, iar prin ea și cu ea spre Isus, care este singurul izvor adevărat al bucuriei și fericirii”.

La ora 12.00 a avut loc Sfânta Liturghie pentru copii și tineri, iar la începutul acesteia a fost dezvelită

FOTO : E. Lucaci

SIERPIEŃ

- 2 VIII** – 100. rocznica śmierci **Zygmunta Glogera** (1845-1910), etnograf, folklorysty, historyka i archeologa;
- 4 VIII** – 160. rocznica śmierci **Ignacego Prądyńskiego** (1792-1850), generała, wybitnego stratega, dowódcy wojsk w powstaniu listopadowym w 1831 roku, autora planu budowy Kanału Augustowskiego;
- 7 VIII** – 120. rocznica śmierci **Macieja Stęczyńskiego** (1814-1890), poety, rysownika, podróżnika, znawcy Tatr, Beskidów i Sudetów;
- 8 VIII** – 120. rocznica urodzin **Zofii Kossak** (1890-1975), powieściopisarki, autorki utworów dla dzieci i młodzieży, publicystki;
- 10 VIII** – 10. rocznica śmierci **Lidii Wołoszyn** (1911-2000), wybitnej specjalistki w zakresie psychologii rozwojowej i wychowawczej, autorki wielu prac naukowych;
- 15 VIII** – 110. rocznica urodzin **Jana Brzechwy** (1900-1966), poety, satyryka, tłumacza, autora utworów dla dzieci; 75. rocznica śmierci **Stanisławy Przybyszewskiej** (1901-1915), pisarki i malarki;
- 18 VIII** – 70. rocznica urodzin **Adama Makowicza** (1940), pianisty i kompozytora jazzowego;
- 19 VIII** – 40. rocznica śmierci **Pawła Jasienicy** (1909-1970), pisarza, publicysty, eseisty, historyka;
- 20 VIII** – 165. rocznica urodzin **Adama Chmielowskiego** (1845-1916), malarza, zakonnika, założyciela zakonu albertynów, kanonizowanego w 1989 roku;
- 23 VIII** – 30. rocznica śmierci **Horacego Safrina** (1899-1980), pisarza, satyryka, tłumacza literatury żydowskiej;
- 25 VIII** – 109. rocznica urodzin **Faustyny Kowalskiej** (1905-1938), zakonniczki, mistyczki, kanonizowanej w 2000 roku;
- 26 VIII** – 10. rocznica śmierci **Wojciecha Żukrowskiego** (1916-2000), pisarza, reportażysty;
- 30 VIII** – 30. rocznica **wydarzeń sierpniowych** w Polsce; zawarcie porozumień między rządem a komitetami strajkowymi w Szczecinie, Gdańsku i Jastrzębiu (1980).

AUGUST

- 2 VIII** – 100 de ani de la moartea lui **Zygmunt Gloger** (1845-1910), etnograf, folklorist, istoric și arheolog;
- 4 VIII** – 160 de ani de la moartea lui **Ignacy Prądyński** (1792-1850), general, strateg renumit, comandantul armatelor în insurecția din noiembrie din anul 1831, autor al planului de construcție a Canalului de la Augustów;
- 7 VIII** – 120 de ani de la moartea lui **Maciej Stęczyński** (1814-1890), poet, desenator, călător, cunoscător al Munților Tatra, Beskizi și Sudeți;
- 8 VIII** – 120 de ani de la nașterea **Zofiei Kossak** (1890-1975), autoare de romane, autoare de creații pentru copii și tineret, publicistă;
- 10 VIII** – 10 ani de la moartea **Lidiei Wołoszyn** (1911-2000), renumită specialistă în domeniul psihologiei dezvoltării și educației, autoare a numeroase lucrări științifice;
- 15 VIII** – 110 ani de la nașterea lui **Jan Brzechwa** (1900-1966), poet, satiric, traducător, autor de creații pentru copii; 75 de ani de la moartea **Stanisławeii Przybyszewska** (1901-1935), scriitoare și pictoriță;
- 18 VIII** – 70 de ani de la nașterea lui **Adam Makowicz** (1940), pianist și compozitor de jazz;
- 19 VIII** – 40 de ani de la moartea lui **Paweł Jasienica** (1909-1970), scriitor, publicist, eseist, istoric;
- 20 VIII** – 165 de ani de la nașterea lui **Adam Chmielowski** (1845-1916), pictor, călugăr, întemeietorul ordinului albertinilor, canonizat în anul 1989;
- 23 VIII** – 30 de ani de la moartea lui **Horacy Safrin** (1899-1980), scriitor, satiric, traducător de literatură evreiască;
- 25 VIII** – 109 ani de la nașterea **Faustynei Kowalska** (1905-1938), călugăriță, mistică, canonizată în anul 2000;
- 26 VIII** – 10 ani de la moartea lui **Wojciech Żukrowski** (1916-2000), scriitor, reporter;
- 30 VIII** – 30 de ani de la **evenimentele din august** din Polonia, încheierea acordurilor dintre guvern și comitetele de grevă din Szczecin, Gdańsk și Jastrzębie (1980).

* * * * *

WRZESIEŃ

- 1 IX** – 100. rocznica urodzin **Ewy Kołaczekowskiej** (1910-1985), pisarki i tłumaczki;
- 5 IX** – 95. rocznica śmierci **Stanisława Witkiewicza** (1851-1915), krytyka sztuki, malarza i pisarza, ojca Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego);
- 8 IX** – 90. rocznica urodzin **Lesława Bartelskiego** (1920-2006), prozaika, krytyka literackiego i publicysty, żołnierza AK;
- 12 IX** – 40. rocznica śmierci **Jana Sztudyngera** (1904-1970), poety, satyryka, tłumacza;

SEPTEMBRIE

- 1 IX** – 100 de ani de la nașterea **Ewei Kołaczekowska** (1910-1985), scriitoare și traducătoare;
- 5 IX** – 95 de ani de la moartea lui **Stanisław Witkiewicz** (1851-1915), critic de artă, pictor și scriitor, tatăl lui Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy);
- 8 IX** – 90 de ani de la nașterea lui **Lesław Bartelski** (1920-2006), prozator, critic literar și publicist, soldat în Armata Națională;
- 12 IX** – 40 de ani de la moartea lui **Jan Sztudynger** (1904-1970), poet, satiric, traducător;

13 IX – 80. rocznica urodzin **Karola Jonca** (1930-2008), prawnika, publicysty, znawcy dziejów Śląska;

14 IX – 10. rocznica śmierci **Jerzego Giedroycia** (1906-2000), publicysty, polityka, założyciela Instytutu Literackiego, redaktora paryskiej „Kultury”;

16 IX – 185. rocznica śmierci **Franciszka Karpińskiego** (1741-1825), poety, prozaika, dramaturga;

17 IX – 30. rocznica powstania **Niezależnego Samorządowego Związku Zawodowego „Solidarność”** (1980);

18 IX – 100. rocznica urodzin **Mieczysława Pruszyńskiego** (1910-2005), pisarza, publicysty, mecenas polskiej kultury, brata Ksawerego, fundatora nagrody polskiego PEN Clubu im. Ksawerego Pruszyńskiego;

19 IX – 110. rocznica urodzin **Włodzimierza Słobodnika** (1900-1991), poety, satyryka, tłumacza, członka grupy literackiej „Kwadryga”;

21 IX – 50. rocznica urodzin **Janusza Kasperka** (1960-1998), pilota samolotowego i instruktora, trzykrotnego mistrza świata w akrobacji samolotowej;

24 IX – 80. rocznica urodzin **Jerzego Flisaka** (1930-2008), rysownika, grafika i scenografa, twórcy rysunków satyrycznych i karykatur, plakatów oraz ilustracji do książek;

27 IX – 125. rocznica urodzin **Stanisława Pigionia** (1885-1968), historyka literatury, edytora, pamiętnikarza;

28 IX – 150. rocznica urodzin **Michała Kruszki** (1860-1918), działacza polonijnego w USA, publicysty, pierwszego amerykańskiego senatora polskiego pochodzenia, wydawcy „Kuriera Polskiego” – najstarszego dziennika w USA.

30 IX – 330. rocznica urodzin **Stanisława Konarskiego** (1700-1773), pisarza politycznego, publicysty, reformatora szkolnictwa.

13 IX – 80 de ani de la nașterea lui **Karol Jonec** (1930-2008), jurist, publicist, cunoscător al istoriei Sileziei;

14 IX – 10 ani de la moartea lui **Jerzy Giedroyc** (1906-2000), publicist, politician, fondatorul Institutului de Literatură, redactor al publicației pariziene „Kultura”;

16 IX – 185 de ani de la moartea lui **Franciszek Karpiński** (1741-1825), poet, prozator, dramaturg;

17 IX – 30 de ani de la înființarea **Sindicatului Independent „Solidarność”** (1980);

18 IX – 100 de ani de la nașterea lui **Mieczysław Pruszyński** (1910-2005), scriitor, publicist, mecena al culturii poloneze, fratele lui Ksawery, fondator al premiului PEN Clubului polonez cu numele de Ksawery Pruszyński;

19 IX – 110 ani de la nașterea lui **Włodzimierz Słobodnik** (1900-1991), poet, satiric, traducător, membru al grupului literar „Kwadryga”;

21 IX – 50 de ani de la nașterea lui **Janusz Kasperek** (1960-1998), pilot de avioane și instructor, de trei ori campion mondial în acrobația aviatică;

24 IX – 80 de ani de la nașterea lui **Jerzy Flisak** (1930-2008), desenator, grafician și scenograf, creator de desene satirice și caricaturi, afișe precum și ilustrații de carte;

27 IX – 125 de ani de la nașterea lui **Stanisław Pigoń** (1885-1968), istoric literar, editor, memorialist;

28 IX – 150 de ani de la nașterea lui **Michał Kruszka** (1860-1918), militant al diasporei poloneze din SUA, publicist, primul senator american de origine poloneză, editor al publicației „Kurier Polski” – cea mai veche din SUA;

30 IX – 330 de ani de la nașterea lui **Stanisław Konarski** (1700-1773), scriitor politic, publicist, reformator al învățământului.

Kronika bukowińskich Polaków 1910 Cronica polonezilor bucovineni

Lipiec

07.01. – **Horodnik Górny, pow. radowiecki:** Powstał urząd pocztowy ze zwykłym zakresem czynności. Do okręgu jego doręczeń należały gminy i dawne obszary dworskie w Górnym i Dolnym Horodniku oraz dawny obszar dworski w Hardeggthalu.

07.01. – **Kamionka:** Powstał urząd pocztowy ze zwykłym zakresem czynności. Do okręgu jego doręczeń należała gmina i dawne obszary dworskie w Kamionce i Pietryczance.

07.02. – **Czerniowce,** Rada Miasta: Radny dr Stanisław Kwiatkowski skrytykował gospodarkę Magistratu, która doprowadziła do wybudowania nieodpowiedniego pawilonu dla muzyki wojskowej w ogrodzie miejskim.

Iulie

07.01. – **Horodnicul de Sus,** districtul Rădăuți: A luat ființă un oficiu poștal cu program normal. De el aparțineau comunele și vechile terenuri regale din Horodnicul de Sus și de Jos precum și vechiul teren regal din Hardeggthal.

07.01. – **Camionca:** A luat ființă un oficiu poștal cu program normal. De el aparțineau comuna și vechiul teren regal din Camionca și Pietriceanca.

07.02. – **Cernăuți,** Consiliul Orășenesc: Consilierul dr. Stanisław Kwiatkowski a criticat administrația orașului care a condus la construcția necorespunzătoare a pavilionului pentru muzica militară din parcul orașului.

07.02-05. – Czerniowce, Zakład SS. Rodziny Maryi: Otwarto wystawę robót ręcznych, rysunków i malarstwa dla interesujących się przemysłem rodzimym.

07.<03. – Czerniowce: Zarząd miejscowego Koła TSL wyjednał w redakcji „Gazety Polskiej” zniżkę prenumeraty rocznej (zamiast 15 – 6 k rocznie) dla Czytelnii wiejskich.

07.<03. – Czerniowce, boisko „Sokoła”: Zakończona została budowa kortów tenisowych, które oficjalnie miały zostać oddane do użytku 15 lipca 1910 r. W sprawie wynajęcia kortów z ramienia wydziału „Sokoła” przyjmowali Henryk Altheim (Bank Polski) i inż. Adam Walewski (kierownictwo ruchu).

07.03. – Czerniowce, błonia Horeczy: Odbył się mecz piłki nożnej między młodą drużyną polską (istniejącą zaledwie dwa lata, a drużyną niemiecką, grającą już 11 lat). Klub niemiecki grał bardzo brutalnie, w wyniku czego ponad połowa Polaków zeszła z boiska z sińcami i ranami. Bramkę dla Polaków zdobył G. Muszyński. Mecz zakończył się zwycięstwem Polaków w stosunku 2:1.

07.03. – Dunawiec: Miejscowy gospodarz Maciej Rewaj zdał sprawę z przebiegu uroczystego obchodu rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Sprawozdanie powyższe ukazało się drukiem w rubryce Listy z kraju 55. numeru „Gazety Polskiej” z niedzieli 10 lipca.

07.03. – Jackany: Odbłyło się zgromadzenie miejscowych Polaków celem pouczenia, jak mają postępować przy sporządzaniu katastru narodowego i w czasie wyborów.

07.03. – Kaczyka, kościół parafialny, sokolnia: Staraniem miejscowego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” odbył się obchód grunwaldzki. Na uroczystość złożyły się: msza św. z okolicznościowym płomiennym kazaniem ks. Pawła Miksy i śpiewem chóru pod kierunkiem druha wiceprezesa Kaczorowskiego, przemówienia i referat o bitwie grunwaldzkiej i wypadkach dziejowych, które ją poprzedziły, deklamacja wiersza „Do pracy” w wykonaniu drużyny Nawrockiej, wezwanie do sprawdzania list wyborczych, chóralny śpiew utworów „Hej, Polska nie zginęła”, „Boże, coś Polskę...”.

07.03. – Stawczany: Antoni baron Kochanowski, miejscowy właściciel dóbr ziemskich, syn byłego posła na Sejm i wieloletniego burmistrza Czerniowiec, z racji przyznania mu honorowego obywatelstwa tej gminy ofiarował 200 k na cele gminy.

07.03. – Waszkowce: Odbłyła się wielka uroczystość poświęcenia nowowynbudowanego Domu Polskiego z bogatym całodziennym programem. Złożyły się nań: zbiórka w Domu Polskim, zorganizowany pochód ze sztandarami do kościoła i z powrotem, właściwe poświęcenie obiektu z przemówieniami tudzież deklamacjami utworów, obiad, pokaz ćwiczeń sokolich, przedstawienie „Wieczoru grunwaldzkiego” E. Krzysztofowiczowej z Załucza, wreszcie raut i tańce do godziny siódmej rano w poniedziałek. W uroczystości ciągnęcej się ponad 25 godzin wzięły udział tysiące osób, a pośród nich liczne delegacje polskich organizacji z Czerniowiec, Sadogóry

07.02-05. – Cernăuți, Așezământul Surorilor Familiei Mariei: S-a deschis o expoziție de lucru de mână, desene și pictură pentru cei interesați de industria indigenă.

07.<03. – Cernăuți: Conducerea Cercului SȘP a obținut de la redacția „Gazetei Polone” o reducere anuală a abonamentelor (în loc de 15 – 6. c) pentru Societățile de Lectură sătești.

07.<03. – Cernăuți, terenul Societății „Sokół”. A fost terminată amenajarea terenurilor de tenis care oficial trebuiau date în folosință la 15 iulie 1910. În problema închirierii terenurilor, ele au fost preluate de Henryk Altheim (Banca Polonă) și ing. Adam Walewski (din conducerea mișcării) delegați de „Sokół”.

07.03. – Cernăuți, câmpia Horecea: A avut loc un meci de fotbal între echipa poloneză (existentă abia de doi ani) și echipa germană (care joacă de 11 ani). Echipa germană a jucat foarte brutal, ca urmare jumătate dintre polonezi au părăsit terenul cu vânătăi și răni. Golul polonezilor a fost marcat de G. Muszyński. Meciul s-a încheiat cu victoria polonezilor, cu scorul de 2:1.

07.03. – Dunavăț: Gospodarul Maciej Rewaj din localitate a prezentat desfășurarea festivității prilejuate de aniversarea Constituției din 3 Mai. Darea de seamă de mai sus a apărut la rubrica Scrisori din țară, în nr. 55 al „Gazetei Polone” de duminică 10 iulie.

07.03. – Ițcani: A avut loc adunarea polonezilor din localitate în scopul instruirii acestora pentru realizarea cadastrului național și în timpul alegerilor.

07. 03. – Căcica, biserica parohială, sediul Societății „Sokół”: Cu strădania Asociației de Gimnastică „Sokół” din localitate a avut loc sărbătorirea victoriei de la Grunwald. Festivitatea a cuprins: Sf. Liturghie cu înflăcărata predică ocazională a pr. Paweł Miksa și cântecele corului condus de camaradul vicepreședinte Kaczorowski, discursuri și referatul despre bătălia de la Grunwald și evenimentele istorice care au precedat-o, recitarea poeziei „La muncă” în interpretarea camaradei Nawrocka, apelul la verificarea listelor electorale, interpretarea pieselor corale „Hej, Polska nie zginęla”, „Boże, coś Polskę...”.

07.03. – Stăuceni: Antoni baron Kochanowski, proprietarul moșiei din localitate, fiul fostului deputat în Seim și primar al Cernăuțiului, ca urmare a conferirii titlului de cetățean de onoare al comunei, a donat 200 c. pentru nevoile acesteia.

07.03. – Vășcăuți: A avut loc o mare festivitate prilejuită de sfințirea noii clădiri a Casei Polone cu un bogat program ce a ținut întreaga zi. El a cuprins: adunarea la Casa Polonă, marșul cu stindarde spre biserică și înapoi, sfințirea clădirii cu discursuri și recitări, masa, demonstrația de gimnastică, reprezentarea piesei „Wieczór grunwaldzki” de E. Krzysztofowiczowa din Załucze, recepție și dans până luni dimineața la ora șapte. La festivitatea ce a durat peste 25 de ore au participat mii de persoane, iar printre acestea numeroase delegații ale organizațiilor poloneze din Cernăuți, Sadagura precum

oraz bukowińskich prowincjonalnych Czytelni Polskich TSL, Kut, Śniatyna, orkiestra gimnazjalna z Kołomyi i in. Z okazji poświęcenia Domu Polskiego waszkowiecka Czytelnia Polska otrzymała listy i telegramy gratulacyjne m.in. od: Wandy Bogdanowiczowej z Oszechlibów, Józefa Czerneleckiego z Paszkan w Rumunii, pośła prof. Alfreda Halbana ze Lwowa, Henryka Krzysztofowicza ze Lwowa, prezydenta Krakowa dr Juliusza Leo, dla Bazylego Mokrańskiego z Żywca, inspektora szkół polskich w Czerniowcach Ottona Żukowskiego. Po zgromadzeniu uczestników uroczystości w Domu Polskim i powitaniu ich przez prezesa miejscowej Czytelni Polskiej ks. Marcelego Zawadowskiego uformował się pochód ze sztandarami organizacyjnymi udający się do kościoła parafialnego. Tam ks. inf. Józef Schmid wraz z księżmi Józefem Janiszewskim i Feliksem Żelewskim koncelebrowali mszę św., po której ks. Janiszewski z wystawionej na zewnątrz mównicy wygłosił podniosłe kazanie do zgromadzonych. Po nabożeństwie uczestnicy uroczystości w szyku zwartym powrócili do Domu Polskiego. Tutaj ks. inf. Schmid poświęcił nową strażnicę polskości na Bukowinie, a dr St. Kwiatkowski w imieniu Koła Polskiego oraz ks. M. Zawadowski, Czajkowski z Kut, Turski i dr Mikołaj Krzysztofowicz ze Śniatyna, Jan Kamiński z Czerniowiec, ks. J. Janiszewski z Głębokiej, Franciszek Rużyłowicz, Skwarnicki i Wojciech Wejdelek z Czerniowiec wygłosili okolicznościowe przemówienia. Zgromadzeni w Domu Polskim wystosowali teleramy do trzech arcybiskupów lwowskich: dr. Józefa Bilczewskiego, Józefa Teodorowicza i dr. Władysława Bandurskiego tudzież dr. Stanisława Głabińskiego. W tej części uroczystości wygłoszono napisany przez ks. Janiszewskiego na tę okoliczność wiersz „Na poświęcenie Domu Polskiego w Waszkowcach n. Czer. [emo-szem]” oraz „Rozmowy z piramidami”. Z tym dniem oficjalnie zaistniało waszkowieckie gniazdo sokole, złożone z trzydziestu członków.

07.04. – Czerniowce: Awansowano niektórych pracowników kolei państwowych. Pośród nich znaleźli się: Rudolf bar. Jabłoński (starszy inspektor), Karol Nossek (rewident), Zygmunt Titinger (starszy oficjał), Antoni Zasławski (inspektor) i Władysław Żurakowski (adiunkt).

07.05. – Kaczyka: Miejscowy korespondent podpisany pseudonimem Uczestnik skierował pismo do redakcji „Gazety Polskiej”, które pt. „Kaczyka, 5 lipca 1910. (Obchód grunwaldzki)” zostało opublikowane w rubryce Listy z kraju w 55. numerze „Gazety Polskiej” z niedzieli 10 lipca.

07.05. – Panka: Miejscowi Polacy udali się do urzędu gminnego, aby sprawdzić, czy zgodnie z ustawą znajdują się na właściwej liście wyborczej. Na ich zapytanie naczelnik gminy Wasyl Pulgier odpowiedział, że listy polskiej nie sporządzono. Natomiast ponad stu Polaków uprawnionych do głosowania wciągnięto na listę rusińską. A Michałowi Krasowskiemu, synowi Teodora, domagającemu się sporządzenia listy polskiej, pisarz

și ale Societăților de Lectură ale SȘP din Bucovina, Kut, Śniatyn, orchestra gimnaziului din Colomeea ș.a. Cu prilejul sfințirii Casei Polone, Societatea de Lectură din Vășcăuți a primit scrisori și telegrame de felicitare, printre alții de la: Wanda Bogdanowiczowa din Oszechiby, Józef Czernelecki din Pașcani – România, deputatul prof. Alfred Halban din Lvov, Henryk Krzysztofowicz din Lvov, președintele orașului Cracovia – dr. Juliusz Leo, camaradul Bazylki Mokrański din Żywiec, inspectorul școlilor poloneze din Cernăuți Otton Żukowski. După adunarea participanților la Casa Polonă și salutul președintelui Societății de Lectură din localitate – pr. Marceli Zawadowski, s-a format coloana cu stindardele organizațiilor care s-au îndreptat spre biserica parohială. Acolo pr. infulat Józef Schmid împreună cu preoții Józef Janiszewski și Feliks Żelewski au concelebrat Sf. Liturghie, după care pr. Janiszewski de la tribuna instalată afară a rostit o înălțătoare predică. După liturghie, participanții la festivități au revenit în ordine la Casa Polonă. Aici pr. infulat Schmid a sfințit noul bastion al spiritualității polone din Bucovina, iar dr. St. Kwiatkowski, în numele Cercului Polonez, și pr. M. Zawadowski, Czajkowski din Kut, Turski și dr. Mikołaj Krzysztofowicz din Śniatyn, Jan Kamiński din Cernăuți, pr. J. Janiszewski din Adâncata, Franciszek Rużyłowicz, Skwarnicki și Wojciech Wejdelek din Cernăuți au rostit alocuțiuni ocazionale. Cei adunați la Casa Polonă au trimis telegrame la trei arhiepiscopi din Lvov: dr. Józef Bilczewski, Józef Teodorowicz și dr. Władysław Bandurski, de asemenea dr. Stanisław Głabiński. În această parte a festivității s-a citit poezia pr. Janiszewski scrisă cu acest prilej „La sfințirea Casei Polone din Vășcăuți pe Cere-muș” precum și „Convorbiri cu piramidele”. Din această zi a început să existe oficial acest cuib de șoimi (sokoły) alcătuit din treizeci de membri.

07.04. – Cernăuți: Unii angajați ai căilor ferate de stat au fost avansați. Printre ei s-au aflat: Rudolf baron Jabłoński (inspektor șef), Karol Nossek (revizor), Zygmunt Titinger (oficjal șef), Antoni Zasławski (inspektor) și Władysław Żurakowski (adjunct).

07.05. – Cacică: Un corespondent din localitate semnat cu pseudonimul Participant a trimis o scrisoare redacției „Gazetei Polone” intitulată „Cacică, 5 iulie 1910. (Sărbătorirea victoriei de la Grunwald)” care a fost publicată la rubrica Scrisori din țară, în nr. 55 de duminică 10 iulie.

07.05. – Panca: Polonezii din localitate au verificat la consiliul comunal dacă sunt, conform legii, pe lista electorală corespunzătoare. La întrebarea lor, șeful comunei Wasyl Plugier le-a răspuns că listele cu polonezii nu sunt făcute. Iar peste o sută de polonezi cu drept de vot au fost trecuți pe lista rutenilor. Secretarul comunei Trömer (neamț) i-a spus lui A. Michał Krasowski, fiul lui Teodor, care a cerut alcătuirea listei poloneze: „Ce te

gminny Trömer (Niemiec) powiedział: „Co cię to obchodzi, jakie listy się w gminie sporządzają, to nie twoja rzecz”. W tej sytuacji jeden z pankowskich Polaków 6 lipca listownie prosił o interwencję dr. Stanisława Kwiatkowskiego.

07.<07. – Kupka: Polacy tej miejscowości napisali list do dr. Stanisława Kwiatkowskiego, w którym skarżą się na arendarza Gottlieba i Niemca pocztmistrza Fritza, iż wbrew zarządzeniu prezydenta kraju pozapisywali Polaków na listę wyborców niemieckich, a żądającym wpisania na listę polską odgrazali, iż pozbawią ich zatrudnienia i zarobków, a ponadto rząd usunie ich z Bukowiny do Krakowa.

07.08. – Czerniowce: Odbył się wiec studentów polskich solidaryzujących się ze studentami polskimi Uniwersytetu Lwowskiego, stającymi w obronie polskości uczelni. Spośród wicujących przemawiali Biedrzycki (po rumuńsku), Józef Dutkowski, Franciszek Rużyłowicz. Wiec uchwalił stosowne rezolucje i wystosował odpowiedni telegram do Senatu Wszechnicy lwowskiej.

07.<09. – Kraków: Prezydent Krakowa dr Juliusz Leo zaprosił bukowińskie Koło Polskie na krakowskie obchody grunwaldzkie.

07.09. – Czerniowce: Stosownie do rozkazu druhowie wybierający się na zlot sokoli w Krakowie mieli zjawić się w kancelarii „Sokoła” po rozkazy i informacje zlotowe.

07.09. – Czerniowce: Ks. profesor i katecheta suzawskiego gimnazjum Józef Wolf z racji jubileuszu 25-lecia kapłaństwa obchodził w hotelu Bristol swoje święto wraz ze swoimi byłymi uczniami.

07.<10. – Czerniowce: Skarbnik Böhm i prezes „Sokoła” Wojciech Wejdelek opracowali XV. Wykaz składek na boisko „Sokoła” w Czerniowcach, który ukazał się w 55. numerze „Gazety Polskiej”.

07.10. – Czerniowce, boisko „Sokoła”: Odbyła się ostatnia musztra ogólna dla wszystkich udających się na zlot sokoli do Krakowa.

07.10. – Kocmań, kościół parafialny, sala ratuszowa: Staraniem miejscowej Czytelni Polskiej TSL, m.in. studenta drugiego roku filozofii Mariana Mierzwińskiego, odbył się uroczysty obchód grunwaldzki, na który złożyły się: msza św. odprawiona przez zaproszonego z Czerniowiec ks. prof. Ludwika Wintera z patriotycznym kazaniem miejscowego proboszcza ks. kan. Józefa Steinbacha, odczyt Augusta Paszkudzkiego ze Lwowa o bitwie pod Grunwaldem, występy dwu kwartetów męskich, deklamacje „Bogurodzicy” (w wykonaniu panny Przyłuskiej z poznańskiego) oraz „Pieśni o ziemi naszej” (w wykonaniu Jadwigi i Marii B. – uczennic SS. Niepokalanek w Jarosławiu będących na wakacjach w Oszechlibach), grane na fortepianie przez Romanę Passakasową mazurki Chopina. W uroczystości wzięło udział ponad 250 Polaków z Kocmania, a oprócz tego wiele osób z okolicznych miejscowości (Łaszkówka, Oszechliby, Stawczany, Walawa).

interesează ce liste se alcătuiesc în comună, asta nu e treaba ta”. În această situație unul dintre polonezii din Panca a cerut, printr-o scrisoare din 6 iulie, dr. Stanisław Kwiatkowski să intervină.

07.<07. – Cupca: Polonezii din această localitate i-au adresat o scrisoare dr. Stanisław Kwiatkowski în care se plâng de arendașul Gottlieb și dirigintele de poștă german Fritz că, în ciuda dispoziției președintelui țării, i-au trecut pe polonezi pe listele electorale germane, iar cei care au cerut să fie trecuți pe lista poloneză au fost amenințați că vor rămâne fără lucru și câștig, în plus guvernul îi va trimite din Bucovina în Cracovia.

07.08. – Cernăuți: A avut loc întrunirea studenților polonezi solidari cu studenții polonezi ai Universității din Lvov care apărau caracterul polonez al instituției. Dintre cei prezenți au vorbit Biedrzycki (în l. română), Józef Dutkowski, Franciszek Rużyłowicz. Întrunirea a adoptat o rezoluție și a trimis o telegramă Senatului Universității din Lvov.

07.<09. – Cracovia: Președintele Cracoviei dr. Juliusz Leo a invitat Cercul Polonez din Bucovina la sărbătorirea victoriei de la Grunwald.

07.09 – Cernăuți: Conform ordinului, camarazii desemnați pentru întâlnirea cercetașilor de la Cracovia urmau să se prezinte la cancelaria Asociației „Sokół” pentru a primi ordine și informații.

07.09. – Cernăuți: Pr. profesor și catihet de la gimnaziul din Suceava – Józef Wolf și-a sărbătorit la hotelul Bristol, împreună cu foștii săi elevi, cei 25 de ani de preoție.

07.<10. – Cernăuți: Trezorierul Böhm și președintele Asociației „Sokół” Wojciech Wejdelek au întocmit a XV-a listă a colectei pentru terenul din Cernăuți, care a apărut în nr. 55 al „Gazetei Polone”.

07.10. – Cernăuți, terenul Asociației „Sokół”: A avut loc ultimul exercițiu general pentru toți cei care pleacă la întâlnirea de la Cracovia.

07.10. – Cozmeni, biserica parohială, sala primăriei: Prin strădania Societății de Lectură a SȘP din localitate, printre alții a studentului în anul doi la facultatea de filosofie Marian Mierzwiński a avut loc sărbătorirea festivă a victoriei de la Grunwald care a cuprins: Sf. Liturghie oficiată de pr. prof. Ludwik Winter invitat din Cernăuți, cu predica patriotică a parohului din localitate – pr. canonic Józef Steinbach, conferința despre bătălia de la Grunwald ținută de August Paszkudzki din Lvov, piese interpretate de două cvartete bărbătești, recitări „Bogurodzica” (d-ra Przyłuska din Poznań) și „Cântec despre țara noastră” (Jadwiga și Maria B – eleve ale pensionului Niepokalanek din Jarosław aflate în vacanță la Oszechliby), mazurcile lui Chopin cântate la pian de Romana Passakasowa. La festivitate au luat parte peste 250 de polonezi din Cozmeni și multe persoane din localitățile învecinate (Lașcuvca, Oszechliby, Stăuceni, Valova).

07.10. – Stróżeńiec: Z inicjatywy Koła Polskiego odbył się wiec ludowy (około 600 uczestników powiatu stróżeńskiego: „Z Żadowy przyjechali tamtejsi gospodarze z żonami i przywieźli ze sobą żywność 80 dzieci w wieku szkolnym, nie pobierających zupełnie nauki szkolnej z powodu braku polskiej szkoły”), poświęcony wielu sprawom aktualnym, przede wszystkim katastrofi narodowemu i szkolnictwu polskiemu. Po powitaniu gości z Czerniowca na dworcu, mszy św. i wizycie u starosty powiatowego dr. Korna rodacy udali się na wiec koło Hotelu Centralnego. Wiece zagaił prezes Czytelnicy Polskiej TSL w Stróżeńcu Mieczysław Broniewski. W skład prezydium wiece weszli M. Broniewski – przewodniczący, Kulka i M. Krasowski z Panki – zastępcy przewodniczącego, Józef Bujak i Michał Horodyński z Nowej Żadowy – sekretarze. Podczas wiece przemawiało kilkunastu mówców, m.in.: dr Stanisław Kwiatkowski, nauczyciel wędrowny TSL Antoni Kamiński, stróżeński proboszcz ks. Józef Krzyżanowski, gospodarz z Nowej Żadowy J. Bujak, gospodarz z Panki Krasowski. Wiecejacy uchwalili 7 rezolucji i wystosowali telegramy do abpa dr. Józefa Bilczewskiego i dr. Stanisława Głabińskiego z wyrazami „czci i wdzięczności za ich dotychczasowe skuteczne poparcie spraw Polonii bukowińskiej oraz z prośbą o dalszą opiekę”.

07.10. – Suczawa: Miejscowa Polonia uroczysto obchodziła 500-lecie bitwy grunwaldzkiej.

07.11. – Czerniowce, hotel pod Czarnym Orłem: Komitet Wykonawczy Stronnictwa Większej Własności Ormiańsko-Polskiej pod przewodnictwem prezesa Krzysztofa Abrahamowicza odbył posiedzenie dotyczące aktualnych spraw. Powołał m.in. stałą komisję (dr Kajetan Stefanowicz, Bernard Rosenstock, Mikołaj Gorzycki), mającą opracowywać teksty uchwał Komitetu Wykonawczego i czuwać nad zestawieniem katastru większej własności. Komitet Wykonawczy za pośrednictwem swojego prezydium podjął starania u prezydenta kraju o możliwie rychłe przeprowadzenie wyborów.

07.13. – Czerniowce, sala Domu Polskiego: Odbył się przegląd oddziału (102 zgłoszonych w umundurowaniu) miejscowego „Sokoła”, udającego się na zlot grunwaldzki do Krakowa.

07.<14. – Czerniowce: Czerniowieckie Koło TSL zwróciło się do czytelników „Gazety Polskiej” z prośbą o przekazanie przeczytanych dzienników i czasopism, aby mogły posłużyć uboższym członkom TSL.

07.14. – Czerniowce: W 56. numerze „Gazety Polskiej” ukazał się artykuł „W sprawie katastru polskiego” ponaglący rodaków, aby wykorzystali ostatnie osiem dni na reklamacje niekorzystnie dla Polaków sprzedanych list wyborczych i wniesienie poprawek

07.14. – Czerniowce: Wyjazd z dworca kolejowego o 19:40 102 umundurowanych czerniowieckich sokółów na grunwaldzki zlot sokoli w Krakowie.

07.16. – Czerniowce: Tego dnia w „Bukowinische Nachrichten” (nr 6511) ukazał się artykuł „Wählerfang”

07.10. – Storojineț: Din inițiativa Cercului Polonez a avut loc o întrunire populară (aprox. 600 de participanți din districtul Storojineț: „din Jadova au venit gospodari cu soțiile și au adus peste 80 de copii de vârstă școlară care nu merg la școală din cauza lipsei unei școli poloneze”), participanții la întrunire au abordat numeroase probleme; mai ales cadastrul național și învățământul polonez. După întâmpinarea la gară a oaspeților din Cernăuți, Sf. Liturghie și vizita la starostele districtului dr. Korn, compatrioții s-au îndreptat spre întrunirea de lângă Hotelul Central. Întrunirea a fost deschisă de președintele Societății de Lectură a SȘP din Storojineț Mieczysław Broniewski. Prezidiul întrunirii a fost alcătuit din M. Broniewski – președinte, Kulka și M. Krasowski din Panca – vicepreședinte, Józef Bujak și Michał Horodyński din Jadova Nouă – secretar. În timpul întrunirii au rostit discursuri, printre alții: dr. Stanisław Kwiatkowski, învățătorul pelerin al SȘP Antoni Kamiński, parohul din Storojineț pr. Józef Krzyżanowski, gospodarul J. Bujak din Jadova Nouă, gospodarul Krasowski din Panca. Cei prezenți la întrunire au adoptat 7 rezoluții și au trimis o telegramă arh. dr. Józef Bilczewski și dr. Stanisław Głabiński cu urări de „respect și recunoștință pentru sprijinirea eficientă de până acum a problemelor polonezilor bucovineni și cu rugămintea de a fi sprijiniți în continuare”.

07.10. – Suceava: Polonezii din localitate au sărbătorit 500 de ani de la bătălia de la Grunwald.

07.11. – Cernăuți, hotelul Vulturul Negru: Comitetul Executiv al Grupării Marii Proprietăți Armeano-Polone condus de președintele Krzysztof Abrahamowicz s-a întrunit în ședință privitoare la probleme actuale. A convocat o comisie permanentă (dr. Kajetan Stefanowicz, Bernard Rosenstock, Mikołaj Gorzycki), care să redacteze textele rezoluțiilor Comitetului Executiv și să vegheze asupra stabilirii cadastrului marii proprietăți. Comitetul Executiv, prin intermediul prezidiului său, a intervenit la președintele țării pentru grăbirea alegerilor.

07.13. – Cernăuți, sala Casei Polone: A avut loc trecerea în revistă a detașamentului (102 membri în uniforme) Asociației „Sokół” pentru întâlnirea cercetașilor din Cracovia.

07.14. – Cernăuți: Cercul SȘP din Cernăuți s-a adresat cititorilor „Gazetei Polone” cu rugămintea de a preda ziarele citite, pentru a servi membrilor mai săraci ai SȘP.

07.14. – Cernăuți: În nr. 56 al „Gazetei Polone” a apărut articolul „În problema cadastrului polonez” care cheamă compatrioții să profite de ultimele opt zile pentru depunerea reclamațiilor privitoare la unele greșeli din listele electorale ale polonezilor.

07.14. – Cernăuți: Plecarea din gară, la orele 19,40 a 102 membri în uniforme la întrunirea de la Cracovia.

07.16. – Cernăuți: În această zi, în „Bukowinische Nachrichten” (nr. 6511) a apărut articolul „Wählerfang”

bezpodstawnie zarzucający Polakom, jakoby podstępnie wyłudziali od Niemców pełnomocnictwa celem wyrek-lamowania ich z niemieckiej listy wborczej i wpisywania do listy polskiej. Artykuł spotkał się z żywą reakcją Koła Polskiego, które dwa dni później ustosunkowało się do „rewelacji” niemieckiego czasopisma. 18 lipca sekretariat bukowińskiego Koła Polskiego zaprotestował przeciwko takim pomówieniom i zażądał podania faktów, gdyż takowe nie są znane zarządowi Koła Polskiego

07.<17. – Czerniowce: Po czterdziestoletniej przerwie w roku 1910 w Seminarium Nauczycielskim po raz pierwszy zdawano egzamin dojrzałości z języka polskiego. Do tego egzaminu zgłosili się i zdali go pomyślnie uzyskując prawo do wykładania w języku polskim: Waleria Dąbkówna (eksternistka), Marian Furgalski, Rudolf Jaworowski, Helena Nahlikówna, Marian Nowicki, Karol Renowicz, Juliusz Trabert.

07.<17. – Czerniowce: Do dr. Stanisława Kwiatkowskiego wpłynęło od prowincjonalnych delegatów wiele zażaleń na gminnych urzędników z powodu nieprawidłowości w sporządzanych katastrach narodowych.

07.<17. – Kraków: Bukowińskie TSL na dorocznym zjeździe delegatów reprezentowali: Tytus Czerkawski z Baniłowa n. Seretem, Jan Kamiński i dr Stanisław Kwiatkowski. Dzięki swym przedłożeniom zjazd uchwalił poparcie bukowińskich szkół ludowych, jako najbardziej zagrożonych kresów, pomoc materialną dla utrzymania istniejących i mających powstać nowych czytelni TSL oraz wsparcie działań około zakładania Gimnazjum Polskiego w Czerniowcach.

07.17. – Czerniowce: Przewidziane na ten dzień nabożeństwo Sodalitji Mariańskiej Panów przeniesiono na niedzielę 24 lipca celem umożliwienia swoim członkom udziału w krakowskich uroczystościach grunwaldzkich.

07.17. – Gurahumora: Dzięki staraniom prezesa Czytelni Polskiej w Paltynosie Alfreda Łakościuka gurahumorscy Polacy postanowili się zorganizować dla zgodnego współdziałania. Do powołania Czytelni Polskiej TSL w Gurahumorze doszło w obecności delegatów czerniowieckiego Koła TSL: radcy Władysława Mierzwińskiego i redaktora Henryka Stanisława Zuckera oraz inspektora szkolnego Józefa Grabowskiego z Kaczyki. Tegoż dnia wybrano tymczasowy wydział w składzie: Michał Abrahamowicz, Józef Dziedzic, Alojzy Friedel, ks. Michał Karpiński, dr Eugeniusz Mandybur, ks. kan. Karol Morosiewicz, Alfred Łakościuk. Na wniosek mieszczanina Michała Abrahamowicza postanowiono rozpocząć starania o naukę języka polskiego w miejscowych szkołach.

07.20. – Czerniowce: Otwarto miejscowe korpusy wakacyjne na boisku „Sokoła” dla dziewcząt i chłopców, gdzie codziennie spędzają oni po dwie godziny na wolnym powietrzu i uczą się dziejów ojczystych oraz śpiewu pieśni narodowych.

07.20. – Kocmań: Korespondent podpisany inicjałem W. stosunkowo szczegółowo zdał sprawę z przebiegu

care reproșează nefondat polonezilor că ar sustrage perfid nemți de pe lista lor electorală și i-ar înscrie pe lista poloneză. Articolul a trezit o vie reacție a Cercului Polonez care, două zile mai târziu, a luat atitudine împotriva „revelației” din publicația germană. În ziua de 18 iulie secretariatul Cercului Polonez bucovinean a protestat împotriva unor astfel de reproșuri și a cerut fapte, căci acestea nu sunt cunoscute de conducerea Cercului Polonez.

07.<17. – Cernăuți: După o întrerupere de patruzeci de ani, în anul 1910 la Seminarul Pedagogic, pentru prima dată s-a dat bacalaureatul la limba polonă. La acest examen s-au prezentat și l-au dat cu succes cu dreptul de a folosi limba polonă: Waleria Dąbkówna (externă), Marian Furgalski, Rudolf Jaworowski, Helena Nahlikówna, Marian Nowicki, Karol Renowicz, Juliusz Trabert.

07.<17. – Cernăuți: La dr. Stanisław Kwiatkowski au ajuns numeroase plângeri de la delegații din provincii împotriva funcționarilor comunali din cauza neregulilor în întocmirea cadastrului național.

07.<17. – Cracovia: SȘP din Bucovina la adunarea anuală a delegaților a fost reprezentată de: Tytus Czerkawski din Baniłova pe Siret, Jan Kamiński și dr. Stanisław Kwiatkowski. Datorită reprezentării, congresul a adoptat sprijinirea școlilor populare bucovinene ca cele amenințate din zona limitrofă, ajutor material pentru întreținerea sălilor de lectură ale SȘP existente și ajutorarea celor ce urmează să apară precum și sprijinirea înființării Gimnaziului Polonez din Cernăuți.

07.17. – Cernăuți: Slujba Societății Marianilor prevăzută pentru această zi a fost amânată pe duminică 24 iulie, pentru a da posibilitate membrilor săi să participe la festivitățile prilejuite de victoria de la Grunwald ce vor avea loc la Cracovia.

07.17. – Gura Humorului: Datorită strădaniilor președintelui Societății de Lectură din Păltinoasa Alfred Łakościuk, polonezii din Gura Humorului au decis să se organizeze pentru o mai bună conlucrare. Înființarea Societății de Lectură a SȘP din Gura Humorului s-a făcut în prezența delegațiilor Cercului SȘP din Cernăuți: consilierul Władysław Mierzwiński și redactorul Henryk Stanisław Zucker precum și inspectorul școlar Józef Grabowski din Cacica. În aceeași zi a fost aleasă conducerea provizorie alcătuită din: Michał Abrahamowicz, Józef Dziedzic, Alojzy Friedel, pr. Michał Karpiński, dr. Eugeniusz Mandybur, pr. canonic Karol Morosiewicz, Alfred Łakościuk. La propunerea orășeanului Michał Abrahamowicz s-a decis începerea intervențiilor pentru învățarea limbii polone în școlile din localitate.

07.20. – Cernăuți: S-au inaugurat grupurile de vacanță din localitate pe terenul „Sokół” pentru fete și băieți, unde aceștia petrec zilnic două ore în aer liber și învață istoria patriei și cântece naționale.

07.20. – Cozmeni: Un corespondent semnat cu inițiala W. a scris relativ amănunțit despre sărbătorirea victoriei

obchodu rocznicy zwycięstwa grunwaldzkiego. Korespondencja pt. „Kocmań, dnia 20 lipca 1910. (Obchód grunwaldzki. Kataster narodowy. Guzikarstwo)” ukazała się w rubryce Listy z kraju w 59. numerze „Gazety Polskiej” z niedzieli 24 lipca.

07.20. – Mikulowa Polana: Prezes budowy Domu Polskiego Jan Świdorski podziękował za ofiary na budowę następującym darczyńcom: Jędrzej Brożanowski – 1 k, E. H. Friedmann – 5 k, Michał Gawluk – 1 k, Mojżesz Guttmann – 1 k, Jabłecki – 1 k, ks. Józef Janiszewski – widoczki wartości 2 k, Katarzyna Janowska – 1 k, Kohut – 1 k, Kraup – 1 k, stróżeniecki proboszcz ks. Józef Krzyżanowski – 3 k, Jan Langenberger – 1 k, Franciszek Lehocki – 1 k, Jerzy Lehocki – 2 k, Lewandowski – 1 k, Alfred Łakościuk – 2 k, Mieczysław Rien – 1 k, Józef Rosenmann – 1 k, Stanisław Świdorski z Rosji – 3 ruble.

07.20. – Ruda: Z inicjatywy ks. Józefa Janiszewskiego mieszkańcy powołali Komitet budowy kościoła murowanego z prezesem Janem Witwickim na czele. Koszt budowy miał wynieść 12000 k, a wiernym udało się zgromadzić zaledwie 6000. Prezes Czytelni Polskiej Michał Szmyd ofiarował teren pod świątynię. Komitet za pośrednictwem „Gazety Polskiej” zaapelował do rodaków o wsparcie przedsięwzięcia datkami.

07.<21. – Czerniowce: Zarząd czerniowieckiego Koła TSL zwrócił się do czerniowieckich rodaków z prośbą, ażeby byli uprzejmi ofiarować przeczytane dzienniki i czasopisma na potrzeby prowincjonalnych Czytelni Polskich TSL. Przyjmowaniem przeczytanych egzemplarzy zajmował się woźny TBPiCP w Czerniowcach w Domu Polskim przy ul. Pańskiej 40.

07.<21. – Suczawa: Ks. profesor i katecheta gimnazjalny Józef Wolf został mianowany honorowym asesorem lwowskiego rzymskokatolickiego konsystorza metropolitalnego.

07.21. – Czerniowce: Rodzina zmarłej Heleny bar. Szymonowiczowej za pośrednictwem 58. numeru „Gazety Polskiej” podziękowała wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób dali wyraz współczuciu i wzięli udział w pogrzebie zmarłej. Szczególną wdzięczność okazała ks. abpowi Józefowi Teodorowiczowi za poprowadzenie konduktu żałobnego i słowa wygłoszone nad grobem.

07.22. – Bukowina: Ostateczny termin wnoszenia reklamacji w sprawie nieprawidłowości w katastrze narodowym.

07.<24. – Czerniowce: Wojciech Zadurówicz podarował Archiwum bukowińskiego Rządu Krajowego 13 cennych dokumentów z XVII, XVIII i XIX w. Na jednym z dokumentów jest najstarsza pieczęć miasta Czerniowiec.

07.24. – Baniłów Mołdawski: Odbył się wiec ludowy Polaków miejscowych i okolicznych polskich wsi: Augustendorf, Baniłów Centrum, Dawidy Zrąb, Dunawiec i Laurenka. Na wiec złożyło się powitanie gości przybyłych z Czerniowiec: dr. Stanisława Kwiatkowskiego i Antoniego Kamińskiego. W ramach powitania na dworcu kolejowym przemawiał budziciel

de la Grunwald. Corespondența intitulată „Cozmeni, 20 iulie 1910. (Sărbătorirea victoriei de la Grunwald. Cadastrul național. Comerțul cu nasturi)” a apărut la rubrica Scrisori din țară în nr. 59 al „Gazetei Polone” de duminică 24 iulie.

07.20. – Poiana Micului: Președintele construcției Casei Polone Jan Świdorski a mulțumit pentru donații următorilor: Jędrzej Brożanowski – 1 c., E.H. Friedman – 5 c., Michał Gawluk – 1 c., Mojżesz Guttmann – 1 c., Jabłecki – 1 c., pr. Józef Janiszewski - vederi în valoare de 2 c., Katarzyna Janowska – 1 c., Kohut – 1 c., Kraup – 1 c., parohul din Storojineț pr. Józef Krzyżanowski – 3 c., Jan Langenberger – 1 c., Franciszek Lehocki – 1 c., Jerzy Lehocki – 2 c., Lewandowski - 1 c., Alfred Łakościuk – 2 c., Mieczysław Rien – 1 c., Józef Rosenmann – 1 c., Stanisław Świdorski din Rusia – 3 ruble.

07.20. – Ruda: Din inițiativa pr. Józef Janiszewski, locuitorii au ales comitetul pentru construcția unei biserițe zidite cu președintele Jan Witwicki în frunte. Costul construcției se ridică la 12000 c., iar credincioșii au reușit să adune doar 6000. Președintele Societății de Lectură Michał Szmyd a donat terenul pentru biserică. Comitetul, prin intermediul „Gazetei Polone”, a apelat la compatrioți pentru a fi sprijinit cu donații.

07.<21. – Cernăuți: Conducerea Cercului SȘP din Cernăuți s-a adresat compatrioților din oraș cu rugămintea de a avea amabilitatea de a dona publicațiile citite pentru nevoile Societăților de Lectură ale SȘP din provincie. De primirea exemplarelor citite se ocupa curierul APAF și L din Cernăuți, la Casa Polonă de pe str. Pańska 40.

07.<21. – Suceava: Pr. profesor și catihet gimnazial Józef Wolf a fost numit asesor onorific al consistoriului romano-catolic metropolitan din Lvov.

07.21. – Cernăuți: Familia răposatei Helena baroană Szymonowiczowa, prin intermediul „Gazetei Polone” nr. 58, a mulțumit tuturor celor care, într-un fel sau altul, au transmis condoleanțe și au participat la înmormântare. Recunoștință deosebită a exprimat preotului arh. Józef Teodorowicz pentru conducerea cortegiului funerar și cuvintele rostite la mormânt.

07.22. – Bucovina: Ultimul termen pentru depunerea reclamațiilor în problema neregulilor în cadastrul național.

07.<24. – Cernăuți: Wojciech Zadurówicz a donat Arhivelor Guvernului Țării 13 documente valoroase din secolele XVII, XVIII și XIX. Pe unul din documente se află cea mai veche ștampilă a orașului Cernăuți.

07.24. – Baniła Moldovenească: A avut loc întrunirea populară a polonezilor din localitate și satele poloneze vecine: Augustendorf, Baniła Centru, Davideni Zrąb, Dunavăț și Laurenca. Adunarea a cuprins întâmpinarea oaspeților veniți din Cernăuți: dr. Stanisław Kwiatkowski și Antoni Kamiński. La întâmpinarea din gară au vorbit

zycia narodowego wśród ludu Tytus Czerkawski oraz prezesi Czytelni Polskich w Dunawcu – Maciej Rewaj, w Laurence – Michał Kuczak, w Dawidach Zrębie – Józef Najdek i in. Uchwalono sześć istotnych rezolucji, domagających się od rządu zakładania polskich szkół, nienazywania bukowińskich Polaków Słowakami, traktowania bukowińskich Polaków jako ludności tubylczej, traktowania ludności polskiej na równi z Niemcami, Rumunami i Rusinami. Wiece wyraził podziękowanie i hołd arcybiskupom lwowskim: dr. Józefowi Bilczewskiemu i Józefowi Teodorowiczowi oraz dr. Stanisławowi Głabińskiemu za „skuteczne popieranie spraw narodowych polskich na Bukowinie”, a ks. biskupowi dr. Władysławowi Bandurkiemu „najuczciwszy hołd i cześć za błogosławioną pracę około kanonizacji królowej Jadwigi” oraz że „swoją dostojną osobą raczył obchodowi grunwaldzkiemu w Krakowie nadać wielkiej świetności i dostojności”. Śpiewał chór z Dunawca, były deklamacje. Po powitaniu na dworcu przemówił dr St. Kwiatkowski i pochód ruszył ku wsi, gdzie dr St. Kwiatkowski przyjął gościnę w domu Czerkawskich.

07.24. – Dawidy Zrąb: Odbył się wiec ludowy miejscowych Polaków z udziałem Tytusa Czerkawskiego, Antoniego Kamińskiego i dr. Stanisława Kwiatkowskiego. Tego samego dnia odbył się wiec ludowy także Polaków z Dunawca z udziałem Tytusa Czerkawskiego, Antoniego Kamińskiego, dr. Stanisława Kwiatkowskiego i ks. Wincentego Mayerhoffer. Honory domu pełnił prezes Czytelni Michał Kuczak.

07.24-25. – Kraków, Uniwersytet Jagielloński: Odbył się VIII. Zjazd Związku Towarzystw Kształcącej się Młodzieży Polskiej „Ogniwo”. W zjeździe brała udział trzysobowa delegacja czerniowieckiego Towarzystwa Akademików Polskich „Ognisko”. Obradom jednej z komisji przewodniczył Franciszek Rużyłowicz z Czerniowiec.

07.25. – Laurence: Odbył się wiec ludowy miejscowych Polaków z udziałem Tytusa Czerkawskiego, Antoniego Kamińskiego i dr. Stanisława Kwiatkowskiego.

07.25. – Stara Huta: Uroczyste obchodzono jubileusz 25-lecia pracy kapłańskiej miejscowego proboszcza ks. kan. Jana Mościckiego. W uroczystości brali udział Tytus Czerkawski, Antoni Kamiński i dr Stanisław Kwiatkowski. Na obchód złożyła się uroczysta msza św., obiad, a następnie zabawa taneczna młodzieży.

07.25. – Suczawa: Józef Kwiatkowski napisał korespondencję „Suczawa, d. 25 lipca 1910”, w której polemizuje z artykułem wstępnym „Bukowiner Volksblatt” (nr 349/1910) bezpodstawnie zarzucającym ks. kan. Janowi Mościckiemu, iż wyreklamowuje Niemców z listy niemieckiej i zapisuje na liście polskiej. Przy okazji zwraca uwagę, że wskutek panoszącej się germanizacji na Bukowinie wielu Polaków nosi niemieckie nazwiska, a wielu Niemców ma polskie nazwiska.

cel care a făcut să renască viața națională în popor Tytus Czerkawski precum și președinții Societăților de Lectură din Dunavăț – Maciej Rewaj, din Laurence – Michał Kuczak, din Davideni Zrąb – Józef Najdek ș.a. S-au adoptat șase rezoluții importante în care se cerea guvernului înființarea de școli poloneze, polonezii din Bucovina să nu fie numiți slovaci, tratarea polonezilor bucovineni ca populație autohtonă și egală cu nemții, românii și ucrainenii. Participanții la întrunire au mulțumit și au adus un omagiu arhiepiscopilor din Lvov: dr. Józef Bilczewski și Józef Teodorowicz precum și dr. Stanisław Głabiński pentru „sprijinul eficient al problemelor naționale poloneze în Bucovina”, iar pr. episcop dr. Władysław Bandurski „omagiu și cinstire pentru binecuvântatul efort de canonizare a reginei Jadwiga” și care „cu nobila sa persoană a dat sărbătoririi victoriei de la Grunwald de la Cracovia splendoare și măreție”. A cântat corul din Dunavăț, au fost recitări. După întâmpinarea de la gară a vorbit dr. St. Kwiatkowski și convoiul a pornit spre sat unde dr. St. Kwiatkowski a fost oaspetele fam. Czerkawski.

07.24. – Davideni Zrąb: A avut loc adunarea populară a polonezilor din localitate cu participarea lui Tytus Czerkawski, Antoni Kamiński și dr. Stanisław Kwiatkowski. În aceeași zi a avut loc adunarea populară a polonezilor din Dunavăț cu participarea lui Tytus Czerkawski, Antoni Kamiński, dr. Stanisław Kwiatkowski și pr. Wincenty Mayerhoffer. Onorurile casei le-a făcut președintele Societății de Lectură Michał Kuczak.

07.24-25. – Cracovia, Universitatea Jagiellonă: A avut loc cel de al VIII-lea Congres al Societăților Tineretului Studios Polonez „Ognisko”. La congres a participat o delegație de trei persoane din partea Societății Universitarilor Polonezi „Ognisko” din Cernăuți. Franciszek Rużyłowicz din Cernăuți a condus dezbaterile uneia dintre comisii.

07.25. – Laurence: A avut loc adunarea populară a polonezilor din localitate cu participarea lui Tytus Czerkawski, Antoni Kamiński și dr. Stanisław Kwiatkowski.

07.25. – Stara Huta: A fost sărbătorit festiv jubileul de 25 de ani de preoție a parohului din localitate – pr. canonic Jan Mościcki. La festivitate au participat Tytus Czerkawski, Antoni Kamiński și dr. Stanisław Kwiatkowski. Sărbătoarea a cuprins Sf. Liturghie, masa, iar apoi petre-cerea dansantă a tinerilor.

07.25. – Suceava: Józef Kwiatkowski a scris o scrisoare „Suceava, 25 iulie 1910” în care polemizează cu articolul introductiv din „Bukowiner Volksblatt” (nr 349/1910) ce reproșează, nefundamentat pr. canonic Jan Mościcki că scoate nemții de pe lista germană și îi înscrie pe lista poloneză. Cu acest prilej, atrage atenția că urmare a germanizării din Bucovina mulți polonezi poartă nume germane, iar mulți nemți au nume poloneze.

07.28. – Czerniowce: Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności w Czerniowcach w składzie: Henryk Altheim, Władysław Sołtyński i Michał Trzciniński podała do publicznej wiadomości Rachunek miesięczny za czerwiec 1910.

07.28. – Dawidy Zrąb: Jakub Faleniuk i Józef Najdek podziękowali dr. Stanisławowi Kwiatkowskiemu za 20 k i Tytusowi Czerkawskiemu za 10 k darowanych na uruchomienie sklepika, a nadto Tytusowi Czerkawskiemu za kilka obrazów ofiarowanych Czytelni Polskiej TSL.

07.28. – Stara Huta: Miejscowy korespondent podpisany prawdopodobnie kryptonimem ś.ś. tego dnia wystosował korespondencję, która została wydrukowana w 61. numerze „Gazety Polskiej” z niedzieli 31 lipca. Zdał w niej sprawę z przebiegu jubileuszowych uroczystości 25-lecia kapłaństwa proboszcza ks. kan. Jana Mościckiego.

07.31. – Czerniowce: W kościele OO. Jezuitów obchodzono uroczystość św. Ignacego Loyoli oraz odpust.

07.31. – Czerniowce: Decyzją czerniowieckiej Rady Szkolnej Okręgowej dyrektor szkoły Jan Kamiński został przeniesiony w trwały stan spoczynku.

07.31. – Czerniowce: Przeżywszy 69 lat zmarł powstaniec 1863 r. i czerniowiecki organista Józef Żukowski, ojciec kilkorga wspaniałych Polaków, m. in. Amalii – późniejszej przełożonej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Czerniowcach, ks. dr. Jana – profesora Uniwersytetu Lwowskiego oraz prof. czerniowieckiego seminarium nauczycielskiego tudzież inspektora języka polskiego dla szkół bukowińskich, wieloletniego współpracownika czerniowieckiej „Gazety Polskiej” Ottona Mieczysława.

07.31. – Czerniowce: Przeżywszy lat 77 zmarł polski działacz niepodległościowy i powstaniec 1863 r. Julian Tressenberg. Pogrzeb z udziałem reprezentantów miejscowych organizacji polskich odbył się 2 sierpnia. W imieniu instytucji polskich nad grobem przemawiał członek akademickiego „Ogniska” Szczepan Oleksiewicz.

07.31. – Czerniowce: Odbyło się poświęcenie kamienia węgielnego pod Rumuńską Bursę Rękodzielniczą. Rząd Krajowy reprezentował m.in. Polak – radca dr Bazyli Duzinkiewicz.

07.31. – Kocmań: Dr Stanisław Kwiatkowski i Władysław Mierzwiński spotkali się z licznie zgromadzonymi członkami miejscowej Czytelni Polskiej dobrze prowadzonej przez Wandę Bogdanowiczową. Przedmiotem zgromadzenia były: kataster narodowy i oświata polska. Przemawiali dr St. Kwiatkowski, ks. Dymitrowski i brat jego, prawnik, August Paszkudzki ze Lwowa, senior licznej miejscowej rodziny Markowskich i in. W imieniu Koła Polskiego dr St. Kwiatkowski zapewnił, iż ta organizacja czyni i zrobi wszystko dla obrony politycznych i narodowych interesów polskich, wyraził uznanie dla pani Malikiewicz, która poza szkołą uczy języka polskiego

(dalszy ciąg na str. 32)

07.28. – Cernăuți: Direcția Societății Polone de Împrumut și Economii din Bucovina alcătuită din: Henryk Altheim, Władysław Sołtyński și Michał Trzciniński a făcut cunoscută situația financiară pe luna iunie 1910.

07.28. – Davideni Zrąb: Jakub Faleniuk și Józef Najdek au mulțumit dr. Stanisław Kwiatkowski pentru cele 20 c. și lui Tytus Czerkawski pentru 10 c. oferite pentru deschiderea unei prăvălii, iar lui Tytus Czerkawski pentru câteva tablouri donate Societății de Lectură a SŞP.

07.28. – Stara Huta: Un corespondent din localitate semnat Ś.Ś. a trimis în această zi o scrisoare ce a fost tipărită în nr. 61 al „Gazetei Polone” de duminică 31 iulie. În ea a prezentat desfășurarea festivității jubileului de 25 de ani de preoție a parohului pr. canonic Jan Mościcki.

07.31. – Cernăuți: În biserica Iezuiților a fost sărbătorit Sf. Ignațiu de Loyola și hramul.

07.31. – Cernăuți: În urma deciziei Consiliului Școlar Regional, directorul școlii Jan Kamiński a ieșit la pensie.

07.31. – Cernăuți: A murit la vârsta de 69 de ani participantul la insurecția din anul 1863 și organistul Józef Żukowski, tatăl câtorva admirabili polonezi, printre alți Amalia – maica superioară de mai târziu a Congregației Surorilor Franciscane ale Familiei Mariei din Cernăuți, pr. dr. Jan – profesor la Universitatea din Lvov și profesorul Otton Mieczysław la seminarul pedagogic din Cernăuți, de asemenea inspector de limba polonă pentru școlile din Bucovina și colaborator al „Gazetei Polone” din Cernăuți.

07.31. – Cernăuți: A murit la vârsta de 77 de ani militantul pentru independență și participantul la insurecția din 1863 Julian Tressenberg. În mormântarea cu participarea reprezentanților organizațiilor poloneze locale a avut loc în ziua de 2 august. În numele instituției poloneze a vorbit la mormânt membrul Societății „Ognisko” Szczepan Oleksiewicz.

07.31. – Cernăuți: A avut loc sfințirea pietrei de temelie a Internatului Manufacturier Român. Guvernul Țării a fost reprezentat, printre alții de un polonez – consilierul dr. Bazyli Duzinkiewicz.

07.31. – Cozmeni: Dr. Stanisław Kwiatkowski și Władysław Mierzwiński s-au întâlnit cu numeroși membri ai Societății de Lectură locale bine conduse de Wanda Bogdanowiczowa. Problemele adunării au fost: cadastrul național și învățământul polonez. Au vorbit dr. St. Kwiatkowski, pr. Dymitrowski și fratele lui, jurist, August Paszkudzki din Lvov, seniorul numeroasei familii Markowski ș.a. În numele Cercului Polonez, dr. St. Kwiatkowski a dat asigurări că această organizație va face totul pentru apărarea intereselor politice și naționale poloneze, a apreciat-o pe d-na Malikiewicz care predă limba polonă în afara școlii și îndreaptă ceea ce școala

(continuare în pag. 32)

WYBORY PARLAMENTARNE 2005 ROKU

Wybory do parlamentu, które odbyły się 25 września 2005 r. wygrało PiS zdobywając 155 miejsc w Sejmie i 49 w Senacie. Przyniosły one największe od początku transformacji przetasowanie sceny politycznej. Umocniły się ugrupowania konserwatywne i liberalne, natomiast znacznie osłabła lewica. Jak się spodziewano, PiS i PO uzyskały większość, która dawała im teoretycznie możliwość stworzenia koalicji większościowej. Po raz pierwszy pojawiła się szansa na zmarginalizowanie wpływów byłych komunistów. Już dwa dni po wyborach, 27 września, PiS desygnowało na premiera Kazimierza Marcinkiewicza. Było to dla wielu obserwatorów zaskoczeniem, ale wynikało z oczywistego faktu, że w przededniu wyborów prezydenckich PiS nie będzie chciało wyznaczyć na premiera Jarosława Kaczyńskiego, brata kandydata na prezydenta, co mogło pogorszyć notowania tego ostatniego.

Rozmowy w sprawie utworzenia koalicji zaczęły delegacje PiS i PO dwa dni po nominacji Marcinkiewicza. Tworzenie rządu opartego na koalicji PiS i PO w trakcie kampanii prezydenckiej, w której rywalizowali przywódcy obu partii, okazało się trudne, a ostatecznie – niemożliwe. Do pierwszego po wyborach ostrego starcia PO i PiS doszło 19 października podczas inauguracyjnego posiedzenia Sejmu, gdy nie udało się wybrać jego marszałka.

Mimo wzrostu popularności Lecha Kaczyńskiego większość sondaży do końca przewidywała zwycięstwo Donalda Tuska. Tymczasem w drugiej turze wyborów, 23 października, zwyciężył Kaczyński, uzyskując dość znaczną przewagę nad Tuskiem. Powtórna porażka PO wywołała w partii szok, tym większy, że politycy Platformy byli niemal pewni zwycięstwa. Pokonany Tusk odmówił objęcia proponowanej przez PiS funkcji marszałka Sejmu, toteż 26 października, przy poparciu „Samoobrony”, wybrano na to stanowisko Marka Jurka.

Rozmowy o utworzeniu koalicji PO – PiS załamały się pod koniec października i w tej sytuacji PiS stworzył rząd mniejszościowy pod kierownictwem Marcinkiewicza. 1 listopada rząd został zaprzysiężony przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego. Dzięki poparciu „Samoobrony”, LPR (Liga Polskich Rodzin) i PSL 10 listopada Marcinkiewicz ogłosił rządowe exposé, a następnie uzyskał wotum zaufania parlamentu i rozpoczął urzędowanie.

ALEGERILE PARLAMENTARE DIN 2005

Alegerile parlamentare, care au avut loc pe 25 septembrie 2005, au fost câștigate de PiS, care a obținut 155 de locuri în Seim și 49 în Senat. Aceste alegeri au adus cea mai mare schimbare a scenei politice de la începutul transformărilor. Grupurile conservatoare și liberale s-au întărit, pe când stânga a scăzut considerabil. Conform așteptărilor, PiS și PO au câștigat majoritatea, care le dădea posibilitatea teoretică de a crea o coaliție majoritară. Pentru prima oară s-a ivit șansa de a marginaliza influența foștilor comuniști. Deja la două zile după alegeri, pe 27 septembrie, PiS îl nominaliza pentru postul de premier pe Kazimierz Marcinkiewicz. Pentru mulți observatori a fost o surpriză, dar decurgea din faptul evident că în prețuia alegerilor prezidențiale, PiS nu dorea să-l nominalizeze pe Jarosław Kaczyński, fratele candidatului la președinție, ceea ce ar fi putut înrăutăți poziția în sondaje a celui din urmă.

Delegațiile PiS și PO au început negocierile privind crearea unei coaliții, la două zile după nominalizarea lui Marcinkiewicz. Crearea unui guvern susținut de o coaliție PiS-PO în cursul campaniei pentru alegerile prezidențiale, în care candidau liderii ambelor partide, s-a dovedit dificilă și, în cele din urmă, imposibilă. Primul conflict după alegeri s-a consumat pe 19 octombrie, în timpul ședinței inaugurale a Seimului, când nu a fost posibilă alegerea mareșalului.

În ciuda creșterii popularității lui Lech Kaczyński, majoritatea sondajelor au preconizat până la final victoria lui Donald Tusk. Între timp, în turul doi al alegerilor pe 23 octombrie, Kaczyński a câștigat cu un avans considerabil în fața lui Tusk. Noul eșec a provocat un șoc în partid cu atât mai mare cu cât politicienii Platformei erau aproape siguri de victorie. Tusk, învins, a refuzat postul de mareșal al Seimului, care îi fusese propus de PiS. Pe 26 octombrie, pe acest post a fost ales Marek Jurek, cu sprijinul partidului „Autoapărare”.

Negocierile privind crearea unei coaliții PO – PiS au eșuat la sfârșitul lui octombrie și, în această situație, PiS a alcătuit un guvern minoritar sub conducerea lui Marcinkiewicz. Pe 1 noiembrie, guvernul a depus jurământul în fața președintelui Aleksander Kwaśniewski. Mulțumită susținerii „Autoapărării”, a LPR (Liga Famililor Poloneze) și a PSL, pe 10 noiembrie Marcinkiewicz a prezentat *exposé*-ul guvernului, apoi a obținut votul de încredere din partea parlamentului și și-a început activitatea.

MATKA TERESA Z KALKUTY

Kobieta znana wszystkim jako Matka Teresa z Kalkuty urodziła się 26 sierpnia 1910 r. w Skopje (dzisiaj stolica Macedonii), w albańskiej rodzinie. Wychowana w bardzo pobożnej rodzinie od najmłodszych lat czuła powołanie zakonne. Mając 18 lat złożyła prośbę o przyjęcie do Zgromadzenia Sióstr Loretanek w Rathfarnham koło Dublinu w Irlandii. Zakon zajmował się kształceniem personelu dla szkół elementarnych w Indiach. Tam nauczyła się języka angielskiego, którym posługiwała się do końca życia. 12 października 1928 r. otrzymała habit, wstąpiła do postulatu i przybrała imię Marii Teresy od Dzieciątka Jezus – na cześć św. Teresy z Lisieux, wskazującej drogę do świętości przez wierność w małych sprawach.

6 grudnia 1929 r. przybyła do Kalkuty, wówczas brytyjskiej kolonii, złożyła pierwsze śluby i zaczęła pracować jako nauczycielka geografii i historii w szkole sióstr Loretanek w zamożnej dzielnicy Kalkuty. Uczyła też w szkole z internatem dla dziewcząt z rozbitych rodzin i sierot. Tutaj zobaczyła nędzę i głód. W 1937 r. złożyła śluby wieczyste. II wojna światowa nie ominęła Indii. Jeszcze w 1946 r. na ulicach Kalkuty trwały walki.

MAICA TEREZA DIN CALCUTTA

Femeia cunoscută tuturor ca Maica Tereza din Calcutta s-a născut la 26 august 1910 în Skopje (astăzi capitala Macedoniei), într-o familie de albanezi. Crescută într-o familie foarte evlavioasă, de mică a simțit chemarea la viața consacrată. Având 18 ani a depus cerere pentru a fi primită în Congregația Surorilor Loretane din Rathfarnham de lângă Dublin, în Irlanda. Mănăstirea se ocupa de educarea personalului pentru școlile elementare din India. Acolo a învățat limba engleză de care s-a folosit până la sfârșitul vieții. Pe 12 octombrie 1928 a primit rasa de călugăriță, a intrat în noviciat și a luat numele de Maria Tereza a Pruncului Isus – în cinstea Sf. Tereza de Lisieux care-i arăta drumul spre sfințenie prin fidelitate în lucrurile mici.

Pe 6 decembrie 1929 a sosit la Calcutta, pe atunci colonie britanică, a depus primul votum și a început să lucreze, predând geografia și istoria la școala surorilor Loretane într-un cartier bogat al Calcuttei. A predat de asemenea și la școala cu internat pentru fete din familii destrămate și pentru orfani. Aici a văzut sărăcia și foamea. În 1937 a depus jurământul permanent. Al doilea Război Mondial nu a ocolit India. Chiar și în 1946 se

Hindusi walczyli o uwolnienie spod panowania brytyjskiego. Szkoła została zamieniona w szpital. Brakowało żywności. Siostra Teresa, mimo niebezpieczeństwa, opuszczała mury klasztoru, by zdobyć coś do jedzenia dla swoich podopiecznych. Wkrótce zachorowała na gruźlicę. Nie była w stanie dalej pracować w szkole i dlatego została wysłana do miejscowości Darjeeling u podnóża Himalajów. Kiedy 10 września 1946 r. jechała pociągiem do Darjeeling przeżyła coś, co nazwała potem powołaniem w powołaniu. Usłyszała wyraźnie wewnętrzny głos, który nakazał jej porzucić wszystko i zamieszkać na ulicach Kalkuty razem z nędzarnikami.

W październiku wróciła do klasztoru z myślą o jego opuszczeniu. Nie otrzymała zgody biskupa. Dopiero w lipcu 1948 r. Watykan zgodził się na opuszczenie klasztoru na rok. Kupiła na bazarze białe sari obrzeżone niebieskimi paskami i udała się do Patny na kurs pielęgniarski do sióstr misji medycznej pracujących przy szpitalu Świętej Rodziny. Zamierzała założyć nowe zgromadzenie, którego członkinie żyłyby tak samo jak indyjscy nędzarze. Uważała, że i ona, i siostry powinny żyć, ubierać się i jeść jak najbiedniejsi z biednych – pielęgnowani, karmieni i ubierani przez nie jak cierpiący Chrystus.

Do siostry Teresy dołączyło kilka byłych uczennic, pomagając jej w pracy. Wystosowały one prośbę do papieża o oficjalne erygowanie zgromadzenia. Pierwszą Regułę napisała Matka Teresa w 1949 r. a Papież Pius XII zatwierdził Zgromadzenie Misjonarek Miłości w 1950 r. Ciągłe rosła liczba chętnych do wstąpienia do Zgromadzenia. Powstawały domy niemal we wszystkich krajach świata, m.in. w Polsce i Rumunii. Jej praca została zauważona przez najważniejsze organizacje światowe: ONZ, UNICEF. W 1979 r. przyznano jej Pokojową Nagrodę Nobla oraz wiele innych międzynarodowych nagród. Mimo podeszłego wieku i słabości fizycznej, mimo jej pochylonej sylwetki Zgromadzenie rozwijało się w nowych krajach. Nie miała czasu na odpoczynek. Mówiła, że odpocznie w Niebie, gdyż tutaj jest jeszcze wiele do zrobienia.

Zmarła 5 września 1997 r. Jej ciało wystawiono na widok publiczny w macierzystym domu w Kalkucie, potem przewieziono w ambulansie z napisem „Matka” do kościoła św. Tomasza. 13 września ciało przewieziono ulicami na armatniej lawecie, na której transportowano ciało Mahatmy Gandhiego i innych bohaterów indyjskich. Pozostawiła po sobie ogromne dziedzictwo – ponad 4 tys. sióstr, 600 domów w 127 krajach, niezliczone rzesze współpracowników. Siostry wraz z wolontariuszami dokarmiają rocznie pół miliona rodzin, uczą 20 tys. dzieci i opiekują się 90 tys. trędowatych. 19 października 2003 r. papież Jana Pawła II dokonał jej beatyfikacji.

W sierpniu obchodzimy setną rocznicę jej urodzin. Żeby zrozumieć dzieło Matki Teresy należy wczuć się

dądeau lupte pe străzile Calcuttei. Hindușii luptau pentru eliberarea de sub ocupația britanică. Școala a fost transformată în spital. Hrana lipsea. Sora Tereza, în ciuda pericolului, părăsea zidurile mănăstirii pentru a procura mâncare pentru cei de care se îngrijea. S-a îmbolnăvit de tuberculoză. Nu a mai putut lucra mai departe la școală și a fost trimisă la Darjeeling, la poalele munților Himalaya. În timpul călătoriei cu trenul spre Darjeeling pe 10 septembrie 1946, a avut o trăire pe care a numit-o ulterior chemarea în chemare. A auzit clar o voce interioară care i-a cerut să lase totul și să se stabilească pe străzile Calcuttei împreună cu săracii.

În octombrie s-a întors la mănăstire cu gândul de a o părăsi. Nu a primit acceptul episcopului. Abia în iulie 1948, Vaticanul a fost de acord cu părăsirea mănăstirii pentru un an. A cumpărat în bazar un sari alb cu dungi albastre pe margine și a plecat la Patna pentru un curs de infirmiere la surorile misiunii medicale de pe lângă spitalul Sfintei Familii. Intenționa să formeze o congregație nouă ale cărei membre să trăiască la fel ca și săracii indieni. Considera că atât ea cât și surorile ar trebui să trăiască, să se îmbrace și să mănânce ca cei mai săraci dintre săraci – îngrijiți, hrăniți și îmbrăcați de ele ca și Cristos cel suferind.

Surorii Tereza i s-au alăturat câteva din fostele eleve, ajutând-o în muncă. Ele au depus cerere la papa pentru recunoașterea oficială a congregației. Prima Reguță a fost scrisă de Maica Tereza în 1949, iar papa Pius al XII-lea a confirmat Congregația Misionarelor Iubirii în 1950. Numărul doritorilor de a intra în Congregație creștea constant. Au fost înființate case în aproape toate țările lumii, printre care și în Polonia și România. Munca ei a fost remarcată de către cele mai importante organizații mondiale: ONU și UNICEF. În 1979 i s-au acordat Premiul Nobel pentru Pace precum și multe alte premii internaționale. În ciuda vârstei înaintate și a slăbiciunii fizice, în ciuda siluetei ei aplecate, Congregația se dezvoltă în noi țări. Nu avea timp de odihnă. Spunea că se va odihni în Cer, pentru că aici sunt încă multe de făcut.

A murit pe 5 septembrie 1997. Trupul ei a fost expus publicului în casa maternă din Calcutta, iar apoi a fost dus în biserica Sf. Toma cu o ambulanță cu inscripția „Mama”. Pe 13 septembrie, trupul a fost purtat pe străzi pe o platformă militară, pe care au fost transportate trupurile lui Mahatma Gandhi și ale altor eroi indieni. A lăsat în urmă o moștenire imensă – peste patru mii de surori, 600 de case în 127 de țări, numeroși colaboratori. Suro-rile împreună cu voluntarii hrănesc anual o jumătate de milion de familii, învață 20 000 de copii și se ocupă de 90 000 de leproși. A fost beatificată de către papa Ioan Paul al II-lea pe 19 octombrie 2003.

În august comemorăm 100 de ani de la nașterea ei. Pentru a putea înțelege opera Maicii Tereza trebuie să

w sytuację dzisiejszych Indii i nie tylko. Tak jak za jej czasów, w najbardziej biednej dzielnicy Kalkuty, istnieje umieralnia – najwięksi biedacy, zebrani z ulic, umyjni, ubrani, nakarmieni mają prawo do godnej śmierci. Należy wejść do jednego z domów dziecka i zobaczyć, z jaką miłością siostry pochylają się nad dziećmi psychicznie chorymi. Mimo laicyzacji współczesnego świata należałoby zobaczyć, ile młodych postulantek oczekuje na przywdzianie habitu, gotowych nieść pomoc najbardziej potrzebującym.

ne sensibilizăm la situația din India de azi și nu numai. Ca și în timpul ei, în cel mai sărac cartier al Calcuttei există casa muribunzilor. Cei mai săraci, adunați de pe străzi, spălați, îmbrăcați, hrăniți, au dreptul la o moarte demnă. Trebuie intrat într-una din casele de copii și văzut cu câtă iubire sunt îngrijiți copiii bolnavi psihic. În ciuda laicizării lumii contemporane, ar trebui observat câte novice așteaptă îmbrăcarea rasei călugărești, fiind gata să-i ajute pe cei mai nevoiași.

Barbara Breabăn

Scrisori... Listy... Scrisori... Listy... Scrisori... Listy... Scrisori... Listy... Scrisori... Listy...

Nowy „Przewodnik po Rumunii”

Dokładnie w trzy miesiące po ukazaniu się (8 kwietnia br.) „Przewodnika po Północnej Rumunii: Bukowina – Maramuresz” autorstwa Stanisława Figla i Piotra Krzywdy (wyd. Rewasz) w dniu 8 lipca 2010 r. w sali wykładowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie odbyła się promocja nowego przewodnika pt. „Rumunia”, autorstwa Stanisława Figla, wydanego przez ExpressMap w pięknej i bogatej treściowo oraz fotograficznej oprawie.

Ogromna w tym zasługa członka Towarzystwa Polsko-Rumuńskiego w Krakowie, autora Stanisława Figla, znanego podróżnika po Rumunii, pasjonata bogatej kultury, historii, przyrody i krajobrazów oraz zabytków tego pięknego kraju oraz redakcji w osobach: Marcina Szymczaka, Urszuli Augustyniak, Radosława Mirskiego przy współpracy Katarzyny Marcinkowskiej, Agnieszki Adamiak i in.

Licznie przybyłych gości, członków TPR oraz sympatyków Rumunii, przywitała pani Ewa Skoczko z Centrum Integracji Społecznej Biblioteki, wspominając swoją niedawną wizytę w Klużu przy okazji podpisania umowy o współpracy z miejscową Biblioteką Powiatową im. Octaviana Goga, dotyczącą promowania informacji o Polsce.

Następnie głos zabrał prezes TPR Ignat Timar, który w krótkim wystąpieniu przywitał obecną p.o. Dyrektora Rumuńskiego Instytutu Kultury w Warszawie panią Monicę Voitovici wraz z mężem Mihaiem oraz autora przewodnika pana Stanisława Figla. Wyraził dużą radość i satysfakcję, że na rynku księgarskim ukazuje się nowy i wspaniały przewodnik po Rumunii, który zapewne przyczyni się do większego zainteresowania społeczeństwa polskiego tym krajem oraz wzrostem turystyki samochodowej i pieszej.

Po tym wystąpieniu autor Stanisław Figiel wyświetlił na dużym ekranie liczne przeźrocza reprodukowane w przewodniku, uzupełniając je bardzo ciekawą narracją,

Noul „Ghid prin România”

Exact la trei luni după apariția (la 8 aprilie a.c.) a „Ghidului prin nordul României: Bucovina – Maramureș” a lui Stanisław Figiel și Piotr Krzywda (edit. Rewasz), în ziua de 8 iulie 2010, în sala de conferințe a Bibliotecii Publice Voievodale din Cracovia a avut loc lansarea noului ghid intitulat „România”, autor Stanisław Figiel, editat de ExpressMap cu un bogat conținut și frumos ilustrat.

Un merit deosebit îi revine autorului Stanisław Figiel – membru al Asociației Polono-Române din Cracovia, cunoscut călător prin România, pasionat de bogata cultură, istoria, natura, peisajele și monumentele acestei frumoase țări precum și redactorilor: Marcin Szymczak, Urszula Augustyniak, Radosław Mirski cu colaborarea Katarzyny Marcinkowska, Agnieszki Adamiak ș.a.

Numeroșii oaspeți, membrii Asociației și simpatizanții României au fost salutați de d-na Ewa Skoczko de la Centrul de Integrare Socială al Bibliotecii care a amintit de recenta sa vizită în Cluj, cu prilejul semnării acordului de colaborare cu Biblioteca „Octavian Goga” privitor la promovarea informațiilor despre Polonia.

Apoi a luat cuvântul președintele Asociației Ignat Timar care, într-o scurtă alocuțiune, a urat bun venit Directorului Institutului Cultural Român din Varșovia – d-na Monica Voitovici cu soțul său Mihai și autorului ghidului – dl. Stanisław Figiel. Și-a exprimat bucuria și satisfacția că pe piața editorială a apărut un nou și frumos ghid prin România care, cu siguranță, va contribui la creșterea interesului polonezilor pentru această țară și a turismului cu mașina sau pe jos.

După această alocuțiune, autorul Stanisław Figiel a proiectat pe un ecran mare numeroase imagini reproduce în ghid, completându-le cu un foarte interesant

gdyż była oparta na osobistych, autentycznych przeżyciach i fotografiach wykonanych w czasie swoich licznych podróży po tym kraju.

Po prelekcji, która została nagrodzona licznymi oklaskami była okazja do nabycia (po cenach promocyjnych) egzemplarzy przewodnika w dwóch wersjach: samego przewodnika lub przewodnika z dołączoną, składaną, laminowaną mapą Rumunii i Mołdawii. Była także okazja do uzyskania dedykacji od autora oraz do bezpośrednich rozmów na temat turystyki do Rumunii (i Mołdawii).

Przygotowany przez członków TPR bufecik był zaopatrzony w soki owocowe i słodczyce oraz wina rumuńskie – Cotnari i Fetească regală, z których chętnie korzystano.

Tadeusz Gaydamowicz

comentariu bazat pe autentice impresii personale și fotografii executate în timpul numeroaselor călătorii prin această țară.

După prelecția răsplătită cu îndelungi aplauze, s-au putut cumpăra (la prețuri promoționale) exemplare ale ghidului în două versiuni: doar ghidul sau ghidul însoțit de harta pliată și laminată a României și Moldovei. De asemenea, a fost ocazia de a obține dedicații de la autor și de a discuta pe tema turismului în România (și Moldova).

Bufetul, pregătit de membrii Asociației, a fost servit cu sucuri și dulciuri, precum și cu vinuri românești – Cotnari și Fetească regală care au fost degustate cu plăcere.

Trad. St. Iachimovschi

Zdjęcia: Anna Gaydamowicz-Mazur

**PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA**

**FRUMOASĂ ESTE TOATĂ
POLONIA NOASTRĂ**

WARSZAWSKIE POMNIKI

Zwiedzając Warszawę nie możemy zapomnieć o pomnikach poświęconych wybitnym postaciom lub wydarzeniom. Jest ich kilkaset, więc wybór będzie bardzo trudny. Symbolem miasta jest syrenka znajdująca się w herbie stolicy. Warszawa ma trzy pomniki syrenki: jeden stoi nad Wisłą, drugi na Rynku Starego Miasta, a trzeci w dzielnicy Praga Południe.

Do najbardziej znanych pomników należy kolumna Zygmunta i pomnik Chopina, ale nie można przejść obojętnie także obok pomników: króla Jana III Sobieskiego, księcia Józefa Poniatowskiego, Józefa Piłsudskiego, Mikołaja Kopernika, Adama Mickiewicza, Jana Matejki czy Stanisława Moniuszki.

Wiele pomników upamiętnia bohaterskie i tragiczne chwile w historii Polski i Warszawy. Grób Nieznanego Żołnierza znajdujący się na Placu marszałka Piłsudskiego powstał z inicjatywy generała Władysława Sikorskiego w arkadach pałacu Saskiego, zburzonego w czasie II wojny światowej. W 1925 r. złożono tu prochy nieznanego żołnierza, poległego podczas obrony Lwowa, potem spoczęły tutaj urny z ziemią z 24 pól bitewnych.

Nike, grecka bogini zwycięstwa, jest pomnikiem bohaterów Warszawy z lat 1939-1945. Nike trzyma nad głową miecz – symbol walki, która zakończyła się ostatecznym zwycięstwem mieszkańców stolicy. Pomnik stoi na skarpie przy trasie W-Z, na 14-metrowym cokole.

Przed siedzibą Sejmu na ulicy Wiejskiej stoi monumentalny Pomnik Armii Krajowej – siły zbrojnej Państwa Podziemnego w czasie okupacji. Ma formę rozwiniętego żagla z kotwicą Polski Walczącej.

Jednym z najbardziej wzruszających pomników jest Pomnik Małego Powstańca stojący

MONUMENTELE VARȘOVIEI

Vizitând Varșovia nu putem uita de monumentele dedicate unor personalități sau evenimente remarcabile. Sunt câteva sute, deci alegerea va fi foarte grea. Simbolul orașului este sirena care se află și în stema capitalei. Varșovia are trei monumente ale sirenei: unul stă lângă Vistula, al doilea în piața Orașului Vechi, iar al treilea în cartierul Praga Południe.

Cele mai cunoscute monumente sunt Columna lui Sigismund și monumentul lui Chopin, dar nu putem trece indiferenți pe lângă alte monumente, precum cele ale: regelui Ioan al III-lea Sobieski, prințului Józef Poniatowski, Józef Piłsudski, Mikołaj Kopernik, Adam Mickiewicz, Jan Matejko sau Stanisław Moniuszko.

Multe monumente sunt dedicate momentelor eroice și tragice din istoria Poloniei și Varșoviei. Mormântul Soldatului Necunoscut, care se află în Piața Mareșalului Piłsudski, a fost ridicat din inițiativa generalului Sikorski, în arcadele palatului Saski distrus în timpul celui de al doilea război mondial. În anul 1925 au fost aici depuse osemintele soldatului necunoscut căzut la Lvov pentru apărarea orașului, ulterior au fost aduse urnele cu pământ de pe 24 de câmpuri de luptă.

Nike, zeița victoriei în mitologia greacă, este monumentul eroilor Varșoviei din anii 1939-1945. Nike ține deasupra capului o sabie – simbolul luptei care s-a terminat cu victoria definitivă a locuitorilor capitalei. Monumentul stă pe taluzul de lângă traseul Est-Vest, pe un soclu de 14 metri.

În fața sediului Senatului, pe strada Wiejska, se află un mare monument al Armatei Naționale – forța armată a Statului Clandestin din timpul ocupației. Are forma unei vele cu ancora Poloniei Luptătoare.

Unul din cele mai impresionante monumente este Monumentul Micului Insurgent de

**Warszawska Syrenka
Mica Sirenă din Varșovia**

**Pomnik Mikołaja Kopernika
Monumentul lui Mikolaj Kopernik**

**Pomnik Małego Powstańca
Monumentul Micului Insurgent**

**Pomnik Adama Mickiewicza
Monumentul lui Adam Mickiewicz**

na ulicy Podwale. Upamiętnia on dzieci oraz młodych ludzi walczących z karabinem w rękach w czasie powstania warszawskiego.

Przed gmachem Sądu Najwyższego stoi inny monumentalny pomnik poświęcony Powstaniu Warszawskiemu. Wybudowano go dopiero w 1989 r. ze zbiórki pieniędzy społecznych.

To tylko kilka spośród tych najważniejszych. Jest jeszcze wiele innych pomników poświęconych bohaterom II wojny światowej.

pe strada Podwale. El amin-tește de copiii și tinerii care au luptat cu arma în mână în timpul insurecției din Varșovia.

În fața sediului Tribunalului Suprem se află un alt mare monument dedicat Insurecției din Varșovia. A fost construit abia în anul 1989 din colecta banilor publici.

Acestea sunt numai câteva din cele mai importante. Existe încă multe alte monumente dedicate eroilor celui de al doilea război mondial.

Barbara Breabăn

Pomnik Powstańców Warszawskich / Monumentul Insurgenților din Varșovia

La revedere, în Bucovina!

Do zobaczenia na Bukowinie!

Cu data de 31 iulie a.c. Anna Zalewska, consul al R.Polonia la București, și-a încheiat misiunea sa diplomatică în România. Au trecut patru ani de la prima ei vizită în Bucovina, care a avut loc în septembrie 2006. Patru ani de fructuoasă colaborare cu Uniunea Polonezilor din România, ani în care doamna consul a fost prezentă la cele mai importante manifestări și evenimente din viața comunității noastre (Zilele Culturii Polone, Dożynki, aniversări importante ca cei 20 de ani de existență a UPR, sărbătorile naționale și religioase). Doamna consul a sprijinit inițiativele și proiectele organizației noastre, de ex. proiectul educativ „Copiii Bucovinei”, clasele cu predarea lărgită a limbii polone la Cole-

31 lipca consul Anna Zalewska a încheiat misiunea sa diplomatică în România. Au trecut patru ani de la prima ei vizită în Bucovina în noiembrie 2006 r. Patru ani de fructuoasă colaborare cu Związek Polaków w Rumunii, în timpul cărora doamna consul a fost prezentă la toate cele mai importante manifestări și evenimente din viața comunității noastre (Dni Polskie, Dożynki, aniversări importante ca cei 20 de ani de existență a UPR, sărbătorile naționale și religioase). Doamna consul a sprijinit inițiativele și proiectele organizației noastre, de ex. proiectul educativ „Copiii Bucovinei”, clasele cu predarea lărgită a limbii polone la Cole-

giul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului, construirea noii școli în Poiana Micului.

Doamna consul a ținut să își ia rămas bun de la polonezii din Bucovina. În ziua de 24 iulie, la Casa Polonă din Suceava – sediul Uniunii Polonezilor din România – doamna consul s-a întâlnit cu o parte dintre membrii conducerii Uniunii și cu membrii Asociației Polonezilor din Suceava. În numele acestora Stanislava Iachimovschi – președinta acestei organizații a urat bun venit doamnei consul. Președintele Uniunii Polonezilor din România Ghervazen Longher a subliniat, în cuvântul său, buna colaborare cu doamna consul întotdeauna aproape de noi și i-a mulțumit pentru tot ce a făcut pentru noi. În semn de recunoștință și aducere aminte, dl. președinte i-a dăruit o tradițională catrință bucovineană și o copie a icoanei Madonei de la Cacica.

Vădit emoționată, doamna consul a menționat că „Bucovina este o zonă cu totul specială, atât pentru Ambasadă și pentru Consulatul Poloniei, cât și pentru mine personal”. A făcut și o mărturisire de suflet: „o parte din inima mea rămâne aici în Bucovina”.

După acest moment oficial, dar cu încărcătură emoțională, timpul s-a scurs în discuții plăcute. La întâlnire a luat parte și pr. Marius Bucevschi – paroh în Solonețu Nou. Acolo, în ziua de 25 iulie doamna consul

Pani konsul zapragnęła pożegnać się z Polakami z Bukowiny i 24 lipca w Domu Polskim w Suczawie – siedzibie Związku Polaków w Rumunii – spotkała się z przedstawicielami zarządu Związku i członkami Stowarzyszenia Polaków w Suczawie. W ich imieniu powitała ją Stanisława Jakimowska – prezes miejscowego stowarzyszenia. Prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher podkreślił natomiast dobrą współpracę z panią konsul, która zawsze była blisko Polonii i podziękował za wszystko, co dla niej zrobiła. W podziękowaniu i na pamiątkę podarował on pani konsul element tradycyjnego bukowińskiego stroju – catrință i reprodukcję obrazu Madonny z Kaczyki.

Widocznie wzruszona pani konsul powiedziała między innymi, że „Bukowina jest miejscem wyjątkowym zarówno dla Ambasady, jak i Konsulatu, jak i dla mnie osobiście”. Wyznała także: „kawałek mojego serca pozostanie tutaj, na Bukowinie”.

Po tej części oficjalnej, ale bardzo wzruszającej, czas upłynął na miłych rozmowach. W spotkaniu uczestniczył także ks. Marius Bucevschi – proboszcz z Nowego Szołonia. To tam właśnie 25 lipca pani konsul wzięła udział w mszy św., podczas której przemawiając do obecnych

a luat parte la Sf. Liturghie oficiată de pr. Marius Bucev-schi în biserica parohială din Solonețu Nou. În cuvântul său, doamna consul a dat o înaltă apreciere modului în care polonezii din această reprezentativă comunitate bucovineană au păstrat limba, tradițiile și religia moștenite de la înaintași. În aceeași zi, doamna consul, însoțită de pre-ședintele Ghervazen Longher, a făcut o vizită la Pleșa cu prilejul sărbătorii bisericii cu hramul Sfânta Ana.

Vizita de rămas bun a doamnei consul a dovedit încă o dată că Suceava, Bucovina și polonezii de aici au ocupat un loc aparte în inima ei. Iar noi o vom păstra în amintire ca pe un devotat, adevărat și sincer prieten. În speranța că ne va mai vizita, spunem: Doamnă Consul, la revedere, în Bucovina!

Stanislava Iachimovschi

z podziwem wyraziła się o tym, jak Polacy z tej reprezentacyjnej dla Bukowiny wspólnoty zachowali język, tradycje i religię swoich przodków. Tego samego dnia pani konsul w towarzystwie prezesa Gerwazego Longhera odwiedziła Pleszę, gdzie odbywał się odpust w kościele pw. św. Anny.

Pożegnalna wizyta pani konsul raz jeszcze potwierdziła, że w jej sercu Suczawa, Bukowina i tutejsi Polacy zajmowali miejsce szczególne. My zachowamy panią konsul w pamięci jako oddanego, prawdziwego i szczerego przyjaciela. Zachowując też nadzieję na rychłe odwiedziny mówimy: Do zobaczenia na Bukowinie!

Tłumaczenie E. Wieruszewska-Calistru

COMEMORAREA UNOR BĂTĂLII CELEBRE ÎN ISTORIA EUROPEI: GRÜN WALD (1410) ȘI KLUSZYN (1610)

Władysław Jagiełło punea în 1385 bazele unui celebru regat medieval, „Respublica” (Rzeczpospolita) sau Uniunea Polono-Lituaniană. Situat practic între Marea Baltică și Marea Neagră, acest stat avea o suprafață egală cu cea a Franței și Angliei medievale, luate la un loc. Până în secolul XVII inclusiv, oștile Republicii nobiliare polone au luptat cu un șir impresionant de adversari – Ordinul Teuton (în care serveau în principal cavalerii de origine germană), suedezi, ruși, cazaci, tătari, turci, austrieci, transilvăneni, moldoveni, munteni. Oștile Coroanei au câștigat majoritatea conflictelor militare cu acești

W ROCZNICE SŁAWNYCH W HISTORII EUROPY BITEW: POD GRUNWALDEM (1410) I KLUSZYNEM (1610)

Władysław Jagiełło kładł w 1385 r. podwaliny sławnego średniowiecznego królestwa Rzeczypospolitej czy Unii Polsko-Litewskiej. Rozciągające się praktycznie od Morza Bałtyckiego po Morze Czarne państwo zajmowało terytorium średniowiecznej Francji i Anglii razem wziętych. Do XVII w. włącznie wojska Rzeczypospolitej walczyły z imponującą liczbą przeciwników – Zakonem Krzyżackim (w którego skład wchodził przede wszystkim rycerze niemieccy), ze Szwedami, Rosjanami, Kozakami, Tatarami, Turkami, Austriakami, wojskami siedmiogrodzkimi, mołdawskimi, wołoskimi.

adversari, beneficiind în principal de o tactică și strategie unice (începând cu sfârșitul secolului XVI) în Europa, care îmbinau armonios elementele reprezentative ale artei militare de tip est-european și occidental. În plus, aceste armate au fost conduse frecvent de o serie de căpetenii cu însușiri militare de excepție.

În galeria marilor comandanți de oști ai Coroanei Polone se înscriu regele Władysław Jagiełło (deja menționat) și marele hatman al Coroanei Polone Stanisław Żółkiewski. Aceștia au oferit pantheonului militar polon două bijuterii de excepție: bătăliile de la Grünwald și, respectiv, Kłuszyn. La vremea lor, aceste bătălii au fost admirate de contemporanii din Europa, considerate modele de succes ale artei militare polone, iar astăzi sunt apreciate și comentate de istoricii militari de pretutindeni. De aceea, comemorarea în acest an în Polonia a 600 și, respectiv, 400 de ani de la aceste bătălii reprezintă un motiv real de mândrie și de apreciere a strădaniilor istorice ale strămoșilor.

Bătălia de la Grünwald a avut loc pe data de 15 iulie 1410, opunând Uniunea Polono-Lituaniană Ordinului Cavalerilor Teutoni, sosiți din Palestina în regiunea Vistulei încă din anul 1226, la chemarea cneazului Konrad Mazowiecki. Sub pretextul răspândirii creștinismului printre lituanieni (dintre care o parte rămăseseră păgâni la începutul secolului XV), Ordinul Cavalerilor Teutoni dorea, practic, subordonarea Uniunii Polono-Lituaniene, urmată de dominarea porțiunii estice a Europei.

În ziua bătăliei, Władysław Jagiełło avea 60 ani și conducea 18.000 de cavaleri polonezi însoțiți de 11.000 de oameni de arme, 4.000 pedestrași, 11.000 cavaleri și pedestrași din Lituania, 1.100 tătari și 6.000 de cehi (boemi), ruși, moravi și moldoveni.

Ulrich Jungingen, marele maestru al Ordinului Cavalerilor Teutoni avea 21.000 cavaleri, 6.000 pedestrași greu înarmați și 5.000 de pedestrași ușor înarmați. Deși avea mai puține forțe decât regele polon, Ulrich Jungingen se baza pe o serie de avantaje calitative. Conform părerii unanime a specialiștilor în istorie militară, cavalerii teutoni aveau pe atunci cei mai buni comandanți militari din Europa, iar echipamentul, caii și armamentul lor aveau calități superioare în comparație cu cele deținute de polono-lituanieni și aliații lor. În plus, în oastea lui Ulrich Jungingen au luptat – în calitate de aliați – cavaleri de elită din Anglia, Franța, Ungaria, Austria, Bavaria, Thuringia, Cehia (Boemia), Luxemburg, Olanda și Flandra.

Avantajele calitative evidente ale teutonilor au fost anihilate integral de tacticile înțelepte adoptate de către regele polon. Astfel, înainte de a începe bătălia, el a decis ca forțele sale să aștepte în pădurea de la Tannenberg, lăsând ca ziua toridă de vară să-i epuizeze pe cavalerii teutoni îmbrăcați în armuri grele, poziționați în câmpie. Totodată, la începutul bătăliei, a inițiat un atac al cavaleriei ușoare (lituanieni, ruși și tătari) – condus de Witold, marele cneaz de Lituania. Acest atac a dezorganizat cu

Wojska Korony Polskiej wyszły zwycięsko z większości konfliktów zbrojnych, głównie dzięki wyjątkowej w Europie taktyce i strategii (począwszy od końca XVI w.), łączącej elementy charakterystyczne dla wschodnioeuropejskiej sztuki wojennej i zachodniej. Dodatkowo na czele polskiego wojska stali doskonale wyszkoleni dowódcy.

Pośród największych wodzów wojsk Korony Polskiej znajdują się wspomniany już król Władysław Jagiełło oraz wielki hetman koronny Stanisław Żółkiewski. Oni to dodali do panteonu chwały polskiej tradycji wojskowej dwie zwycięskie bitwy: pod Grunwaldem i Kłuszynem. Bitwy te, podziwiane przez ówczesną Europę, uznane za wzorcowe dla polskiej tradycji wojskowej, dziś doceniane są i analizowane przez historyków wojskowości z całego świata. Upamiętnienie w Polsce rocznic 600-lecia i odpowiednio 400-lecia tych bitew może być dla Polaków prawdziwym powodem do dumy i wyrazem podziwu dla wysiłków ich przodków.

Bitwa po Grunwaldem rozegrała się 15 lipca 1410 r. pomiędzy wojskami Unii Polsko-Litewskiej i Zakonem Krzyżackim, który nad Wisłę przywędrował z Palestyny na zaproszenie księcia mazowieckiego Konrada w 1226 r. Pod pretekstem chrystianizacji Litwinów (których część na początku XV w. pozostawała poganami) Zakon Krzyżacki dążył właściwie do podporządkowania sobie Unii Polsko-Litewskiej, a następnie do dominacji w Europie wschodniej.

W dniu bitwy Władysław Jagiełło miał 60 lat i dowodził 18 tys. polskich rycerzy oraz 11 tys. żołnierzy, 4 tys. piechurów, 11 tys. rycerzy i piechurów litewskich, 1,1 tys. Tatarów i 6 tys. Czechów, Rusinów, Morawian i Mołdawian.

Ulrich von Jungingen, wielki mistrz Zakonu Krzyżackiego, dowodził 21 tys. rycerzy, 6 tys. ciężkiej piechoty i 5 tys. piechoty lekkiej. Mimo że były to siły mniejsze niż te po stronie polskiego króla, mistrz krzyżacki dysponował przewagą w wyszkoleniu. Historycy wojskowości zgodni są co do tego, że Krzyżacy mieli wówczas najlepszych dowodzących w Europie, a sprzęt, konie i broń były lepsze niż te, którymi dysponowało wojsko polsko-litewskie i sprzymierzeni. W dodatku po stronie wojsk Urlicha von Jungingena walczyli zaproszeni przez Krzyżaków znamienici rycerze z Anglii, Francji, Węgier, Austrii, Bawarii, Turynii, Czech, Luksemburga, Holandii i Flandrii.

Niewątpliwa przewaga wojsk krzyżackich unieszwabiona została przez zastosowanie przez polskiego króla błyskotliwej taktyki. Przed rozpoczęciem bitwy zdecydował, że jego siły oczekiwają będą w lesie aż upalny letni dzień zmęczy rycerzy krzyżackich stojących w ciężkich zbrojach na otwartym polu. Na początku bitwy zastosował atak lekkiej jazdy (złożonej z Litwinów, Rusinów i Tatarów) dowodzony przez wielkiego księcia litewskiego Witolda. Zdezorganizowało to całkowicie krzy-

totul infanteria germană (strivită în majoritate de propria cavalerie grea, plecată la contraatac) și a anihilat cele 100 tunuri primitive ale Ordinului. Practic, în continuarea bătăliei, Ulrich Jungingen a trebuit să lupte numai cu trupele sale de cavalerie. Spre sfârșitul bătăliei, regele polon și-a aruncat în luptă și infanteria odihnită împotriva cavalerilor teutoni deja obosiți și încercuți complet, încât bătălia s-a terminat cu un dezastru pentru aceștia. Ulrich Jungingen a căzut pe câmpul de luptă împreună cu 28.000 oameni din armata sa (1.400 au fost făcuți prizonieri).

Bătălia de la Kłuszyn (regiunea Smolensk) a avut loc la 4 iulie 1610, în contextul așa-zisului război polono-moscovit (1605-1618), generat de intervențiile militare ale magnaților poloni – nesuținute inițial de rege – în Rusia. Țaratul rus traversa atunci perioada așa-ziselor „Timpuri Tulburi” (1598-1615), marcate de revolte interne și de încercarea unor falși țari – susținuți de magnații poloni – de a prelua tronul. În primele două faze ale acestui război (1605-1606; 1607-1609), magnații poloni i-au sprijinit pe falșii țari Dmitri I și Dmitri II. Începând cu anul 1609 începe faza a treia a acestui război (1609-1610). Polonia se implică acum oficial în conflict datorită faptului că țarul Vasili Șuiski încheie o alianță militară cu Suedia, care amenința interesele geopolitice ale Poloniei. În faza aceasta a războiului, Polonia câștigă marea victorie de la Kluszyn și cucerește Moscova (27 septembrie 1610). Faza a patra a războiului (1611-1618) se sfârșește cu armistițiul de la Deulino (Dywilino) – 11 decembrie 1618 – prin care Uniunea Polono-Lituaniană încorporează voievodatele de Smolensk și Chernihiv (Cernigov).

Bătălia de la Kłuszyn reprezintă o capodoperă de artă militară, prin care 6.800 polonezi (dintr-o forță totală de 12.300) conduși de Stanisław Żółkiewski (în vârstă de 63 ani) au reușit să înfrângă o armată superioară numeric, formată din 30.000 ruși conduși de Dmitri Șuiski și 5.000 mercenari suedezi, finlandezi, francezi, germani, scoțieni și englezi, conduși de Iacob Pontusson de la Gardie. În plus, polonezii dispuneau de 2 tunuri (conform altor păreri, de 4 tunuri), în vreme ce forțele rivale dispuneau de 11 tunuri. Din punct de vedere etnic, 70% dintre oștenii Coroanei participanți la această bătălie erau polonezi, 15% lituanieni și 15% cazaci.

Spre deosebire de bătălia de la Grünwald, unde forțele polono-lituaniene dispuneau de un avantaj numeric, în bătălia de la Kluszyn acestea dispuneau de un avantaj calitativ. Într-adevăr, 5.556 din cei 6.800 luptători ai hatmanului polon erau reprezentanți de celebrii husari, care au dominat indiscutabil, în ultima treime a secolului XVI și în secolul XVII, câmpurile de luptă din centrul și estul Europei. Unitățile de husari (cavalerie grea după standardele polone ale timpului, sau semi-grea, conform standardelor occidentale) au fost înființate în vremea regelui Stefan Batory (1576-1586).

În bătălia de la Kluszyn nu au fost angajați alți 5.500 de oșteni poloni, pe care Stanisław Żółkiewski i-a folosit pentru a reține o forță rusă de 8.000 de oameni în zona Carowa-Zajmiszcz, apropiată de Kluszyn.

zacką piechotę (zmiażdżoną w większości przez własną ciężką jazdę, która ruszyła do kontrataku) i zniszczyło 100 krzyżackich prymitywnych bombard. W dalszej części bitwy Ulrich von Jungingen zmuszony był walczyć praktycznie jedynie za pomocą swojej jazdy. Pod koniec bitwy król polski rzucił do walki wypoczętą piechotę przeciw krzyżackiemu rycerstwu zmęczonemu walkami i otoczonemu przez nieprzyjaciela, co ostatecznie zakończyło się ich porażką. Ulrich von Jungingen poległ na polu walki wraz z 28 tys. swych ludzi (1,4 tys. wzięto do niewoli).

Bitwa pod Kłuszynem (wieś w obwodzie smoleńskim) miała miejsce 4 lipca 1610 r. podczas wojny polsko-rosyjskiej (1605-1618), spowodowanej interwencjami zbrojnymi w Rosji polskiej magnaterii – początkowo niepopieranymi przez króla. Rosja przechodziła wówczas okres Wielkiej Smuty (1598-1615), znaczonej wewnętrznymi konfliktami i próbami przejęcia tronu przez samozwańczych carów, wspieranych przez polskich magnatów. W pierwszych dwóch etapach wojny (1605-1606, 1607-1609) polscy magnaci wsparli Dymitra Samozwańca I i Dymitra Samozwańca II. W 1609 r. rozpoczął się trzeci etap wojny (1609-1610). Polska oficjalnie włączyła się w konflikt po tym, jak car Wasyl Szujski zawarł zagrażający interesom geopolitycznym Polski pakt ze Szwecją. W tym okresie Polska odnosi wielkie zwycięstwo pod Kłuszynem i zajmuje Moskwę (27 września 1610 r.). Czwarty etap wojny (1611-1618) kończy się zawarciem rozejmu w Dywilinie 11 grudnia 1618 r., w wyniku którego Unia Polsko-Litewska uzyskała ziemię smoleńską, czernihowską i siewierską.

Bitwa pod Kłuszynem jest arcydziełem sztuki wojennej – 6,8 tys. Polaków (z 12,3 tys.) pod wodzą 63-letniego hetmana Stanisława Żółkiewskiego pokonało armię znacznie przeważającą liczebnie, złożoną z 30 tys. Rosjan dowodzonych przez Dymitra Szujskiego i 5 tys. szwedzkich, fińskich, francuskich, niemieckich, szkockich i angielskich najemników, dowodzonych przez Jakuba Pontusson de la Gardie. Dodatkowo Polacy posiadali 2 działa (według niektórych 4), a strona przeciwna 11 dział. Na wojska Korony składało się 70% Polaków, 15% Litwinów i 15% Kozaków.

W odróżnieniu od bitwy pod Grunwaldem, gdzie siły polsko-litewskie przeważały liczebnie, podczas bitwy pod Kłuszynem miały przewagę w wyszkoleniu. Z 6800 żołnierzy hetmana Żółkiewskiego liczbę 5556 stanowili sławni husarzy, dominujący bezspornie w ostatnich 40 latach XVI w. i w wieku XVII na polach bitewnych środkowej i wschodniej Europy. Oddziały husarii (kawalerii ciężkiej w polskim wydaniu czy półciężkiej według standartów zachodnich) ukształtowały się na dobre w czasach panowania króla Stefana Batorego (1576-1586).

W bitwie pod Kłuszynem nie wzięło udziału innych 5,5 tys. polskich żołnierzy, z pomocą których hetman Stanisław Żółkiewski zablokował w okolicach Carowa Zajmiszcz, niedaleko Kłuszyna, armię rosyjską w sile 8 tys.

Forțele Coroanei Polone au câștigat această bătălie datorită geniului militar al conducătorului lor și datorită forței de șoc și calităților militare deosebite ale husarilor. Demn de menționat este faptul că o parte a unităților de husari au efectuat pe data de 4 iulie 1610 chiar opt sau zece atacuri împotriva inamicului.

Prima parte a bătăliei coincide cu atacurile husarilor, care demoralizează în special trupele ruse. În cadrul acestora se răspândește zvonul (neîntemeiat) că mercenarii străini din armata lor au fugit. Acest zvon produce panică. O parte a rușilor se retrage în mod dezordonat, iar un contraatac al cavaleriei ruse este zdrobit de către forțele polone. În continuare, cavaleria polonă urmărește infanteria rusă, căreia îi cauzează pierderi grele. Sosirea a 200 infanteriști poloni cu 2 tunuri permite continuarea cu succes a asediului celor două tabere fortificate – a mercenarilor străini și a rușilor. Rușii se retrag, iar mercenarii străini capitulează în urma unei negocieri.

Victoria de la Kluszyn a avut urmări imediate: cucerirea Moscovei și impunerea temporară, în calitate de țar al Rusiei, a viitorului rege polon Władysław IV Wasa. Acesta a purtat titlul de țar al Rusiei până în 1634, însă nu a ocupat niciodată efectiv tronul acestui stat.

Bătălia de la Kluszyn reprezintă un model clasic de artă militară, în care geniul unui comandant și abilitățile militare ale unor unități de elită pot triumfa asupra unui inamic mult superior numeric.

dr. Florin Pintescu

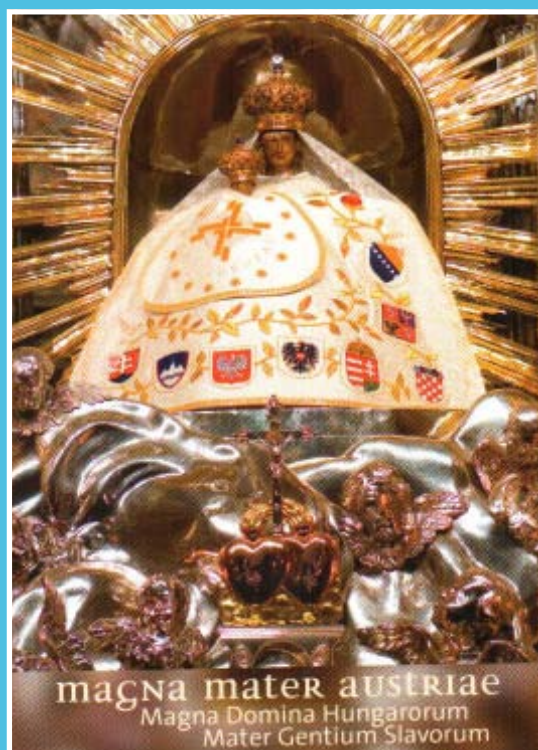
Korony Polskiej zwyciężyły bitwę dzięki geniuszowi dowodzącego nimi hetmana Żółkiewskiego, dzięki sile uderzenia i wyjątkowym militarnym zaletom husarii. Warto nadmienić, że niektóre rotę husarii 4 lipca 1610 r. ruszały do szarży na nieprzyjaciela 8 do 10 razy. Pierwsza faza bitwy to przede wszystkim szarża husarii, które rozbijają w szczególności siły rosyjskie. W ich szeregach pojawiły się pogłoski (bezpodstawne), jakoby ich wojska najemne ratowały się ucieczką, co wywołało panikę. Część Rosjan wycofała się w nieładzie, a kontratak rosyjskiej jazdy został rozbity przez siły polskie. W dalszej części polska jazda udaje się w pogoń za rosyjską piechotę, której zadaje poważne straty. Przybycie polskiej piechoty w sile 200 ludzi z dwoma działami pozwala z powodzeniem prowadzić oblężenie obozów najemników i wojsk rosyjskich. Rosjanie wycofują się, a wojska najemne kapitulują w wyniku negocjacji.

Zwycięstwo pod Kluszynem miało natychmiastowe następstwa – zdobycie Moskwy i czasowe osadzenie na tronie rosyjskim przyszłego króla Polski Władysława IV Wazy. Tytuł cara rosj zachował on do 1634 r., choć nigdy na tronie rosyjskim nie zasiadł.

Bitwa pod Kluszynem jest klasycznym przykładem sztuki wojennej, kiedy geniusz dowodzącego i wyjątkowe zalety elitarnych oddziałów triumfują nad przeważającym liczebnie nieprzyjaciem.

Tłumaczenie E. Wieruszewska-Calistru

PODRÓŻUJĄC PO AUSTRII...

CĂLĂTORIND PRIN AUSTRIA...

Ossiach – maleńkie miasteczko położone malowniczo nad jeziorem Ossiach See, w otoczeniu gór. Dawny benedyktyński klasztor dzisiaj pełni rolę hotelu. W barokowym kościele na jednym z filarów wisi obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. Niewielu Polaków wie, że to tutaj został pochowany król Bolesław Śmiały, ten, który wydał rozkaz zamordowania biskupa Stanisława. Grób króla znajduje się na zewnątrz. Za metalowym ogrodzeniem widać marmurową płytę z sarmackim koniem i napisem „Rex Boleslaus Poloniae”. Jest też malowidło przedstawiające sceny z życia króla.

Biskup został kanonizowany, jego prochy spoczywają na Wawelu, a król – potępiony – musiał uciekać z kraju. Jest wiele legend związanych z dalszym losem monarchy. Jedna z nich mówi, że nękany wyrzutami sumienia udał się jako pielgrzym do Rzymu, gdzie papież zdjął z niego kłótnię, nakazując dożywotnie milczenie. Jako nikomu nieznanemu Bolesław trafił do klasztoru w Ossiach i tu pozostał do końca życia. Dopiero na łożu śmierci wyjawiał przeorowi kim jest, pokazując swój królewski pierścień. Grobem Bolesława Śmiałego opiekuje się miejscowa Polonia.

Innym miejscem związanym z historią Polski jest wzgórze Kahlenberg (Łysa Góra) w Wiedniu. Miejsce to znane jest z jednej z największych bitew XVII w. w Europie. To tutaj król Polski Jan III Sobieski odniósł zwycięstwo nad armią turecką w 1683 r. Na wzgórzu znajduje się kościół, który 4 kwietnia 1906 r. został przekazany polskim księżom ze Zgromadzenia Zmartwychwstańców. W roku 1930 w kaplicy poświęconej królowi urządzono niewielkie muzeum o tematyce Odsieczy Wiedeńskiej. 13 września 1983 r., w 300. rocznicę Odsieczy, na Kahlenbergu przebywał papież Jan Paweł II, co upamiętnia zamontowana na ścianie kościoła tablica.

Niewielka styryjska miejscowość Mariazell położona wśród szczytów Alp wznoszących się tutaj do wysokości 2300 m, to najsłynniejszy ośrodek kultu maryjnego w Austrii. Do rozwoju ruchu pątniczego przyczyniło się zwycięstwo króla Ludwika I Węgierskiego nad Turkami w 1365 r. Ludwik odbył pielgrzymkę dziękczynną do Mariazell, gdzie ofiarował m.in. Kaplicę Łaski. W kosztownym obramowaniu widnieją herby ziem pozostających pod panowaniem Ludwika, wśród nich biały orzeł w koronie na czerwonej tarczy, ponieważ król (syn Elżbiety Łokietkówny) był siostrzeńcem Kazimierza Wielkiego, a po jego śmierci w 1370 r. został królem Polski. Wizerunek Łaski to niewielka figura Matki Boskiej (47 cm), nosząca nazwę Matki Narodów Słowiańskich.

W 10. rocznicę zakończenia okupacji Austrii przez Armię Czerwoną w jednej z kaplic bazyliki w Mariazell wierni ustawili świece. Każda z nich symbolizowała jeden

Ossiach – un micuț orășel așezat pitorește lângă lacul Ossiacher See, înconjurat de munți. Fosta mănăstire benedictină adăpostește astăzi un hotel. În biserica barocă, pe una din coloane este icoana Maicii Domnului de la Częstochowa. Puțini polonezi știu că aici a fost înmormântat regele Bolesław cel Indrăzneț, cel care a ordonat uciderea episcopului Stanisław. Mormântul regelui se găsește în exterior. Dincolo de îngrădirea metalică se vede o placă din marmură cu un cal sarmat și inscripția „Rex Boleslaus Poloniae”. De asemenea, se găsește o pictură reprezentând scene din viața regelui. Episcopul a fost canonizat, rămășițele lui odihnesc la Wawel, iar regele – excomunicat, a trebuit să fugă din țară. Există multe legende legate de viața monarhului după fuga din Polonia. Una dintre ele spune că, măcinat de regrete, regele a plecat la Roma ca pelerin, unde papa i-a ridicat anatema și i-a cerut să trăiască în tăcere. Ca mut, necunoscut nimănui, Bolesław a ajuns la mănăstirea din Ossiach în Carintia și a rămas acolo până la sfârșitul vieții. Abia pe patul de moarte i-a dezvăluit starețului identitatea sa, arătându-i inelul regal. De mormânt se îngrijește diaspora poloneză locală.

Alt loc legat de istoria Poloniei este dealul Kahlenberg (Dealul Chel) de lângă Viena. Acest loc este cunoscut prin una din cele mai mari bătălii ale secolului XVII în Europa. Aici, regele Poloniei, Ioan al III-lea Sobieski, a raportat o victorie asupra armatei turcești în 1683. Pe deal se găsește o biserică ce a fost cedată pe 4 aprilie 1906 Congregației Învierii. În 1930, în capela regelui, a fost înființat un mic muzeu cu tema Salvarea Vienei. Pe 13 septembrie 1983, cu ocazia tricentenarului bătăliei, la Kahlenberg a fost papa Ioan Paul al II-lea, fapt amintit de o placă montată în peretele bisericii.

Mica localitate stiriană Mariazell, situată între culmile Alpile, ce se înalță aici la 2300 de metri, este cel mai renumit centru al cultului marian din Austria. La dezvoltarea mișcării pelerine a contribuit victoria regelui Ludovic I al Ungariei asupra turcilor în 1365. Ludovic a venit într-un pelerinaj de mulțumire la Mariazell, unde, printre altele, a oferit Capela Harului. În ramele scumpe se văd stemele teritoriilor rămase sub stăpânirea lui Ludovic, printre ele, un vultur alb pe un scut roșu, deoarece regele (fiul Elisabetei Łokietkówna) era nepotul lui Kazimierz cel Mare, iar după moartea lui în 1370 a devenit regele Poloniei. Imaginea Harului este o figurină de 47 cm a Maicii Domnului ce poartă numele de Maica Neamurilor Slave.

La împlinirea a zece ani de la retragerea Armatei Roșii din Austria, într-una din capelele bazylicii din Mariazell, credincioșii au pus lumânări. Fiecare dintre ele

kraj pozostający w strefie wpływów Związku Radzieckiego. Miały one zostać zapalone, kiedy kraje te uwolnią się od komunizmu. W maju 1990 r. można było zapalić „milczące świece”. Polak, Piotr Polmański z Piekary Śląskich, jako przedstawiciel kraju, który pierwszy zrzucił jarzmo sowieckiej niewoli, zapalił pierwszą świecę. Od tej polskiej ogień przenoszono na kolejne, aż zapłonęły wszystkie, jako symbol wolności i wyraz dziękczynienia Matce Bożej za ten wielki dar. Figura Maryi ubrana jest w białą sukienkę z herbami krajów, które znajdowały się pod wpływem Związku Radzieckiego, wśród nich znajduje się herb polski.

W Austrii istnieje wiele wspaniałych rezydencji należących kiedyś do magnackich rodów polskich, wśród nich Pałac Kińskich w Wiedniu, gdzie urodził się hrabia Józef Poniatowski, bratanek ostatniego króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego, wódz naczelny armii Księstwa Warszawskiego. „Schloss Braiten” w Baden koło Wiednia, dawny pałac Józefa Maksymiliana hr. Ossolińskiego, mieści dzisiaj Instytut Pedagogiki Socjalnej. Hrabia Ossoliński był mecenasem nauki i sztuki, prefektem Cesarskiej Biblioteki w Wiedniu i założycielem „Ossolineum”. Niedaleko rozslawionej przez powieść „Imię róży” Umberto Eco miejscowości Melk znajduje się posiadłość rodzinna Ledóchowskich – Loosdorf. W miejscowym kościele przy ołtarzu stoi kamienna rzeźba obu świętych sióstr Ledóchowskich – Urszuli i Marii Teresy.

Skromne rozmiary czasopisma „Polonus” nie pozwalają na opisanie wszystkich miejsc związanych z Polską. Podróżując po Austrii napotkałam ich wiele, szkoda tylko, że nigdzie nie spotkałam Polaków.

simboliza câte o țară din cele rămase sub influența Uniunii Sovietice. Un polonez, Piotr Polmański din Piekary Śląskie, ca reprezentant al țării care prima a scăpat de jugul sovietic, a aprins prima lumânare. De la cea poloneză, focul a trecut spre celelalte lumânări, până au fost aprinse toate ca simbol al libertății și în semn de mulțumire adus Maicii Domnului pentru acest mare dar. Figura Mariei este îmbrăcată într-o rochie albă cu stemele țărilor ce se aflau sub influența Uniunii Sovietice, printre ele se găsește și stema Poloniei.

În Austria există multe reședințe impresionante ce au aparținut cândva familiilor nobiliare poloneze, printre ele fiind și Palatul Kiński din Viena, unde s-a născut contele Józef Poniatowski, nepotul ultimului rege al Poloniei, Stanisław August Poniatowski, comandantul suprem al armatei Principatului Varșoviei. Schloss Braiten în Baden lângă Viena, vechiul palat al lui Józef Maksymilian, conte Ossoliński, găzduiește astăzi Institutul de Pedagogie Socială. Contele Ossoliński a fost un mecena al științei și artei, prefect al Bibliotecii Imperiale din Viena și fondatorul bibliotecii „Ossolineum”. Nu departe de localitatea Melk, cunoscută din cartea „Numele trandafirului” a lui Umberto Eco, se găsește proprietatea familiei Ledóchowski, Loosdorf. În biserica locală lângă altar, se află o sculptură din piatră ce le înfățișează pe cele două sfinte surori Ledóchowski, Urszula și Maria Teresa.

Paginile modeste ale revistei „Polonus” nu permit descrierea tuturor locurilor ce au legătură cu Polonia. Călătorind prin Austria, am întâlnit multe dintre ele, păcat totuși că nicăieri nu am întâlnit polonezi.

Barbara Breabăn

Trad. M. Breabăn

P o l o n u s

tel/fax: 0040 (230) 520355

www.dompolski.ro

redactia_polonus@yahoo.com

ISSN 1223-4192

Redagowany przez/Redactat de:

Redaktor naczelny:

Stanisława Jakimowska

Kazimierz Longier

– redaktor techniczny

Barbara Breabăn

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Iwona Olszewska

Pismo wydane dzięki pomocy

Departamentu Relacji

Międzyetnicznych.

Revistă editată cu sprijinul

Departamentului pentru

Relații Interetnice.

Tipografia:

**Pismo dofinansowane ze środków Senatu RP dzięki pomocy
Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie**

Zdjęcia na okładkach: K. Longier

*(dalszy ciąg ze str. 16)**(continuare din pag. 16)*

i naprawia to, co nauka szkolna koślawi. Ponadto złożył na ręce pani Malikiewicz 10 k na zakup obrazów i książek dla dzieci pobierających u niej naukę polszczyzny.

07.31. – Oszechliby, posiadłość Kazimierzostwa Bohdanowiczów: Delegaci czerniowieckiego TBPiCP (dr Stanisław Kwiatkowski, Władysław Mierzwiński i Henryk Zucker) wręczyli ks. abp. Józefowi Teodorowiczowi dyplom honorowego członka TBPiCP. Dyplom wykonany był w pracowni T. Bahrynowicza według pierwowzoru artysty malarza Tadeusza Popiela. Dyplom spoczywał „w okazałej mapie z czerwonego pluszu, ozdobionej pięknym okuciem i monogramem” arcybiskupa. Korzystając z obecności w Oszechlibach dr St. Kwiatkowski, W. Mierzwiński i H. Zucker odwiedzili miejscową Czytelnię.

07.31. – Śniatyn: Zmarł w 66. roku życia i 43. roku kapłaństwa wielce zasłużony dla bukowińskich Polaków, zwany Janem IV, długoletni i wielce zasłużony prezes czerniowieckiego TBPiCP, organizator Polonii czerniowieckiej i bukowińskiej oraz katecheta szkoły realnej w Czerniowcach (1873-1894), były wieloletni prezes i członek honorowy TBPiCP w Czerniowcach, członek czerniowieckiej Rady Miejskiej, śniatyński członek wydziału Rady Powiatowej i rady gminnej, dyrektor kasy powiatowej, prezes „Sokoła”, proboszcz ks. kan. Jan Fischer, „niestrudzony pracownik na różnych polach życia publicznego, zawsze skromny, człowiek kryształowej uczciwości i wielkiej dobroci i wzorowy kapłan”.

Sierpień

08.01. – Czerniowce: Przeżywszy lat 93 zmarła Anna Münnichowa, wdowa po starszym inżynierze i matka żony Edmunda Elstera, stanisławowskiego inspektora kolei państwowych, długoletniego sekretarza czerniowieckiego Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej oraz byłego prezesa czerniowieckiego „Sokoła”.

08.05. – Kocmań: Miejscowy korespondent podpisany kryptonimem F.S. napisał korespondencję, w której zdał sprawę z pobytu dr. Stanisława Kwiatkowskiego, Władysława Mierzwińskiego i Henryka Stanisława Zuckera w Czytelniach Polskich w Oszechlibach i Kocmaniu.

08.06. – Czerniowce: W Domu Polskim odbyło się uroczyste przyjęcie nowych członków „Ogniska” połączone z komersem i tańcami. Po złożeniu przyrzeczenia według przyjętego ceremoniału wobec licznie zgromadzonych świadków z Czerniowiec i całej Bukowiny na członków „Ogniska” zostali przyjęci: Czernichowski, Duzinkiewicz, Gajdziński, Grabowski, Padowicz, Sandorski i Żukowski. Pośród zgromadzonych znajdowali

deformează. Apoi i-a dat acesteia 10 c. pentru cumpărarea de tablouri și cărți destinate copiilor pe care îi învață limba polonă.

07.31. – Oszechliby, proprietatea fam. Bohdanowicz: Delegații APAF și L din Cernăuți (dr. Stanisław Kwiatkowski, Władysław Mierzwiński și Henryk Zucker) au înmânat pr. arh. Józef Teodorowicz diploma de membru de onoare al Asociației. Diploma a fost executată în atelierul lui T. Bahrynowicz după modelul pictorului Tadeusz Popiel. Diploma era „într-o impunătoare mapă de catifea roșie, împodobită cu o frumoasă feronerie și monograma” arhiepiscopului. Profitând de prezența în Oszechliby, dr. St. Kwiatkowski, W. Mierzwiński și H. Zucker au vizitat Societatea de Lectură din localitate.

07.31. – Śniatyn: A murit la vârsta de 66 de ani și 43 de ani de preoție parohul pr. canonic Jan Fischer – cu merite deosebite pentru polonezi, numit Jan al IV-lea timp de mai mulți ani președinte al APAF și L din Cernăuți, organizator al polonezilor din Cernăuți și Bucovina precum și catihet al școlii reale din Cernăuți (1873-1894), președinte și membru de onoare al APAF și L din Cernăuți, membru al Consiliului Orașenesc Cernăuți, membru al conducerii Consiliului Districtual Śniatyn, director al casei districtuale, președinte al asociației „Sokół” – „neobosit lucrător în planul vieții publice, întotdeauna modest, om de o mare probitate și bunătate, preot model”.

August

08.01. – Cernăuți: A murit la vârsta de 93 de ani Anna Münnichowa, văduva inginerului superior și mama soției lui Edmund Elster, inspector la căile ferate de stat din Stanisławów, mulți ani secretar al Asociației Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură din Cernăuți și fost președinte al Asociației „Sokół” din Cernăuți.

08.05. – Cozmeni: Un corespondent din localitate semnat F.S. a trimis o corespondență în care scrie despre vizita dr. Stanisław Kwiatkowski, Władysław Mierzwiński și Henryk Stanisław Zucker la Societățile de Lectură din Oszechliby și Cozmeni.

08.06. – Cernăuți: La Casa Polonă a avut loc primirea festivă a noilor membri ai Societății „Ognisko” cu petrecere și dans. După depunerea legământului conform ceremonialului acceptat, în fața numeroșilor martori din Cernăuți și întreaga Bucovină, au fost primiți ca membri ai Societății „Ognisko”: Czernichowski, Duzinkiewicz, Gajdziński Grabowski, Padowicz, Sandorski și Żukowski. Printre cei prezenți s-au aflat doi delegați ai Societății

się dwaj delegaci wiedeńskiej „Jagiellonii”, zawiązanej początkowo jako filia czerniowieckiego „Ogniska”. Od nie mogących wziąć udziału w uroczystości napłynęły telegramy z życzeniami, m.in. od: Tytusa Czerkawskiego, Dihma, dr. Stanisława Kwiatkowskiego.

08.<07. – Czerniowce: Rodzina Gojanów z Żadowy ofiarowała 8 dokumentów rodzinnych do zbiorów Archiwum Krajowego. Wśród nich znajdowały się dyplomy donacyjne nadane rodzinie przez Jana Sobieskiego.

08.07. – Ruda: Ks. inf. Józef Schmid z Czerniowiec w asyście trzech kapłanów poświęcił kamień węgielny pod budujący się kościół. Prałata witali przewodniczący komitetu budowy kościoła Jan Witwicki, prezes miejscowej Czytelni Polskiej Michał Szmyd oraz wierszem mała Maria Witwicka.

08.<11. – Czerniowce: Dotychczasowy superior OO. Jezuitów w Kołomyi ks. Czeżowski przeniesiony został do Czerniowiec.

08.<11. – Czerniowce: Dyrekcja Bukowińskiego Polskiego Towarzystwa Zaliczkowego i Oszczędności w Czerniowcach w składzie: Henryk Altheim, Władysław Sołtyński i Michał Trzciński opracowała Rachunek miesięczny za lipiec 1910 i opublikowała go w 64. numerze „Gazety Polskiej” z czwartku 11 sierpnia.

08.<11. – Lwów: Sekretarz abpa dr. Józefa Bilczewskiego ks. Rudolf Nowowiejski został mianowany wikariuszem archikatedry lwowskiej.

08.<11. – Wiedeń: Cesarz awansował dr. Tadeusza Bujaka (wieloletni sekretarz wydziału TBPiCP w Czerniowcach) na radcę wyższego sądu krajowego w Krakowie, Zygmunta Dworskiego (wieloletni wiceprezes wydziału TBPiCP w Czerniowcach, członek honorowy) na radcę dworu w najwyższym trybunale sądowym i kasacyjnym sądu krajowego wyższego we Lwowie i Kazimierza Angermanna (wieloletni skarbnik wydziału TBPiCP w Czerniowcach) na radcę wyższego sądu krajowego we Lwowie, przydzielonego do prokuratury generalnej w Wiedniu. Wszyscy trzej nominaci byli zasłużonymi działaczami polskimi na Bukowinie.

08.<14. – Lwów: Ks. Grzegorz Urbański, kooperator w Rohatynie, został kapłanem domowym abpa dr. Józefa Bilczewskiego.

08.<14. – Solka: Tamtejszy proboszcz ks. Antoni Moczarski otrzymał roczny urlop na odbycie nowicjatu w Zgromadzeniu Księży Kalasantystów w Wiedniu. W jego miejsce administratorem parafii został ks. Leon Borowski, ekspozyt w Horodyszczu.

08.14. – Łużany: Miejscowi Polacy wraz z przybyłymi gośćmi uroczysto obchodzili 500-letnią rocznicę zwycięstwa pod Grunwaldem, rozpoczynając zbiórkę ofiar pieniężnych na budowę własnego Domu Polskiego. Przygotowane przez Drwotę (sekretarz wydziału Czytelni Polskiej TSL w Łużanach) i Świderskiego obchody rozpoczęto uroczystym nabożeństwem odprawionym przez świeżo wyświęconego ks. Jakuba Demitrowskiego, który wygłosił także podniosłe nacechowane

„Jagiellonia” din Viena, înființată inițial ca filială a Societății „Ognisko” din Cernăuți. De la cei care n-au putut participa la festivități au sosit telegrame cu urări, printre alții de la: Tytus Czerkawski, Dihm, dr. Stanisław Kwiatkowski.

08.<07. – Cernăuți: Familia Goian din Jadova a donat 8 documente de familie pentru colecțiile Arhivelor Țării. Printre ele, diplome de donație date familiei de Jan Sobieski.

08.07. – Ruda: Pr. infulat Józef Schmid din Cernăuți asistat de trei preoți a sfințit piatra de temelie a bisericii ce va fi construită. Prelatul a fost întâmpinat de președintele comitetului de construcție a bisericii Jan Witwicki, președintele Societății Polone de Lectură din localitate Michał Szmyd și micuța Maria Witwicka cu o recitare.

08.<11. – Cernăuți: Superiorul Iezuiților din Colomeea pr. Czeżowski a fost mutat în Cernăuți.

08.<11. – Cernăuți: Direcțiunea Bucovineană a Societății Polone de Împrumut și Economii din Cernăuți alcătuită din: Henryk Altheim, Władysław Sołtyński și Michał Trzciński a elaborat Bilanțul lunar pe iulie 1910 și l-a publicat în nr. 64 al „Gazetei Polone” de joi 11 august.

08.<11. – Lvov: Secretarul arh. dr. Józef Bilczewski – pr. Rudolf Nowowiejski a fost numit vicar al arhitecturii din Lvov.

08.<11. – Viena: Împăratul l-a avansat pe dr. Tadeusz Bujak (timp de mai mulți ani secretar al APAF și L din Cernăuți) la rangul de consilier superior al tribunalului țării de la Cracovia, pe Zygmunt Dworski (timp de mai mulți ani vicepreședinte al APAF și L din Cernăuți, membru de onoare) la rangul de consilier al curții la înalta curte de casație și justiție din Lvov și pe Kazimierz Angermann (timp de mai mulți ani trezorier al APAF și L din Cernăuți) la rangul de consilier al înaltului tribunal al țării de la Lvov subordonat procuraturii generale de la Viena. Toți cei trei nominalizați au fost activiști polonezi cu merite în Bucovina.

08.<14. – Lvov: Pr. Grzegorz Urbański, cooperator în Rohatyń, a devenit preotul personal al arh. dr. Józef Bilczewski.

08.<14. – Solca: Parohul din localitate – pr. Antoni Moczarski a primit concediu de un an pentru a urma noviciatul în Congregația Preoților Calasanți din Viena. În locul lui administrația parohiei a preluat-o pr. Leon Borowski, reprezentant în Horodiște.

08.14. – Lujeni: Polonezii din localitate împreună cu oaspeții au sărbătorit festiv împlinirea a 500 de ani de la victoria de la Grunwald și au început să facă chetă pentru construirea propriei lor Case Polone. Pregătite de Drwota (secretarul Societății de Lectură a SȘP din Lujeni) și Świderski, festivitățile au început cu slujba religioasă solemnă oficiată de proaspăt consacratul pr. Jakub Demitrowski care a rostit și o înălțătoare predică marcată de patriotism. A doua parte a festivităților s-a

patriotyzmem kazanie. Druga część obchodu odbyła się w Czytelni Polskiej. Złożyły się na nią przemówienia członka czerniowieckiego „Ogniska” Włodzimierza Segdy i przedstawiciela czerniowieckiego Koła TSL Antoniego Kamińskiego. Na wniosek ostatniego wysłano okolicznościowe telegramy do abpa dr. Józefa Bilczewskiego, bpa Władysława Bandurskiego i dr. Stanisława Głabińskiego. Miejscowi amatorzy (m.in. Kazia Broczkowska, Czernichowski, F. Lesiecki, Morawska, W. Segda) przygotowani przez W. Segdę wystawili komedię Józefa Blizińskiego „Marcowy kawaler”. Potem rozpoczął się festyn, na którym rej wodził Józef Skwarnicki i młodzież czerniowiecka do godziny 5:00 rano w poniedziałek.

08.14-16. – Kaczyka: W kościele parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP odbyły się trzydniowe uroczystości z bogatym programem nabożeństw. Pątnikom zapewniono zniżkę cen biletów i przejazd dodatkowymi pociągami. 15 sierpnia na placu przed zakładem salinarnym odbył się polski wiec ludowy z udziałem ok. 500 osób oraz przybyłych z Czerniowiec Antoniego Kamińskiego, dr. Sranisława Kwiatkowskiego i Henryka Stanisława Zuckera. Relacja z tego wydarzenia podpisana kryptonimem h.r. pt. „Kaczyka, dnia 16 sierpnia 1910” ukazała się w rubryce Listy z kraju 66. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 18 sierpnia.

08.15. – Ruda: M. Paraniak napisał korespondencję „Ruda, d. 15 sierpnia 1910. (Poświęcenie kamienia węgielnego)”, która została wydrukowana w rubryce Listy z kraju 66. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 18 sierpnia. Wzywa w niej ludzi dobrej woli do przysyłania ofiar na budowę i wyszczególnia dotychczasowych ofiarodawców (Jan Babiarz z Bainiec – 10 k, abp dr Józef Bilczewski – 200 k, Dihm z Seretu – 65 k, Leopold Gebert z Lichtenbergu – 10 k, ks. Józef Janiszewski – 100 k, Jaworski z Hadikfalwy – 10 k, P. Keller z St. Onufry – 100 k, Eugeniusz Kołomicki z Seretu – 5 k, Piotr Kopp z Seretu – 20 k, pani Korn z St. Onufry – 2 k, Katarzyna Król z Bainiec – 6,60 k, Jakub Mayer z St. Onufry – 5 k, Ferdynand Nagel z Tereszen – 10 k, Dymitr Popowicz z St. Onufry – 10 k, Leon Siretean z Seretu – 1 k, Edward Szainast z Lichtenbergu – 5 k).

08.18. – Czerniowce: W 66. numerze „Gazety Polskiej” w Kronice na s. 3 przedrukowano z „Gońca” „List z Bukowiny”, którego autor podpisany kryptonimem (u). skrytykował większość (9) pracowników filii krakowskiego Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń, którzy nie tylko nie włączają się do prac narodowych, ale nawet nie zadbali o to, by wpisać się do polskiego katastru narodowego.

08.18. – Czerniowce: Podczas mszy św. w kościele parafialnym p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w 80-lecie urodzin cesarza Franciszka Józefa śpiewał chór Towarzystwa Śpiewu Kościelnego, a na organach grał Aleksander Żukowski. Przed kościołem zaś stali w szyku zwartym umundurowani strażacy Ochotniczej Straży Ogniowej na czele z komendantem Mikołajem Zajączkowskim.

desfășurat la Societatea de Lectură. Ea a cuprins alocuțiunile rostite de Włodzimierz Segda – membru al Societății „Ognisko” din Cernăuți și Antoni Kamiński – reprezentant al Cercului SȘP din Cernăuți. La propunerea acestuia din urmă s-au trimis telegrame ocazionale arhiepiscopului dr. Józef Bilczewski, episcopului Władysław Bandurski și dr. Stanisław Głabiński. Amatorii din localitate (printre alții, Kazia Broczkowska, Czernichowski, F. Lesiecki, Morawska, W. Segda) pregătiți de W. Segda au prezentat comedia lui Józef Bliziński „Cavaler de martie”. Apoi a început festinul domi-nat de Józef Skwarnicki și tineretul cernăuțean, până luni diminața la ora 5.00.

08.14-16. – Cacia: În biserica parohială cu hramul Adormirea Maicii Domnului au avut loc, timp de trei zile, festivități cu un bogat program de Sf. Liturghii. Pelerinilor li s-au asigurat bilete mai ieftine și trenuri suplimentare. În ziua de 15 august, în piața din fața salinei s-a desfășurat o adunare populară a polonezilor cu participarea a aprox. 500 de persoane și a lui Antoni Kamiński, dr. Stanisław Kwiatkowski și Henryk Stanisław Zucker sosiți din Cernăuți. Relatarea acestui eveniment semnată h.r. cu titlul „Cacia, 16 august 1910” a apărut la rubrica Scrisori din țară în „Gazeta Polonă” nr. 66 de joi 18 august.

08.15. – Ruda: M. Paraniak a scris o corespondență „Ruda, 15 august 1910. (Sfințirea pietrei de temelie)” tipărită în rubrica Scrisori din țară a „Gazetei Polone” – nr. 66 de joi 18 august. În ea se apelează la oamenii de bună voință de a face donații pentru construcție și specifică donatorii de până acum (Jan Babiarz din Bainet – 10 c., arh. dr. Józef Bilczewski – 200 c., Dihm din Siret – 65 c., Leopold Gebert din Lichtenberg – 10 c., pr. Józef Janiszewski – 100 c., Jaworski din Hadikfalva – 10 c., P. Keller din St. Onofrei – 100 c., Eugeniusz Kołomicki din Siret – 5 c., Piotr Kopp din Siret – 20 c., d-na Korn din St. Onofrei – 2 c., Katarzyna Król din Bainet – 6,60 c., Jakub Mayer din St. Onofrei – 5 c., Ferdynand Nagel din Tărășeni – 10 c., Dymitr Popowicz din St. Onofrei – 10 c., Leon Siretean din Siret – 1 c., Edward Szainast din Lichtenberg – 5 c.)

08.18. – Cernăuți: În nr. 66 al „Gazetei Polone” la Cronica de la p. 3 este reproducă din „Goniec” „Scrisoare din Bucovina” în care autorul semnat „u” critică majoritatea (9) angajaților filialei Societății de Asigurări Reciproce din Cracovia care nu numai că nu se implică în activitatea națională, dar nici măcar nu s-au înscris în cadastrul național polonez.

08.18. – Cernăuți: În timpul Sf. Liturghii din biserica parohială cu hramul Înălțarea Sfintei Cruci, la a 80-a aniversare a nașterii împăratului Franz Jozef a cântat corul Societății de Cântări Bisericești, iar la orgă – Aleksander Żukowski. Iar în fața bisericii, în uniforme stăteau în ordine pompierii voluntari în frunte cu comandantul Mikołaj Zajączkowski.

08.19. – Czerniowce: Pod przewodnictwem dr. Stanisława Kwiatkowskiego odbyło się w Domu Polskim posiedzenie wydziałów wszystkich miejscowych stowarzyszeń polskich w sprawie urządzenia w Czerniowcach obchodu grunwaldzkiego. Uchwalono zarys programu uroczystości i termin uroczystości na niedzielę 11 września. Z uwagi na opóźnienia prac polowych na życzenie Górali z polskich wsi bukowińskich termin obchodu przesunięto na 18 września.

08.19. – Czerniowce, Dom Polski: Odbyło się miesięczne zebranie członków Sodalicii Mariańskiej Mężczyzn.

08.<21. – Czerniowce: Zarząd czerniowieckiego Koła TSL rozesłał okólnik do wszystkich czytelni prowincjonalnych, powiadamiający o planowanych obchodach czerniowieckich i wzywający wszystkich do udziału w nich. Poproszono o przesłanie szczegółowych wiadomości, ile z poszczególnych Czytelni przybędzie mężczyzn, kobiet, dziewcząt, chłopców. Okólnik pt. „Obchód grunwaldzki”, podpisany przez sekretarza Antoniego Kamińskiego i prezesa dr. Stanisława Kwiatkowskiego, ukazał się drukiem w 67. numerze „Gazety Polskiej” z 21 sierpnia.

08.<21. – Czerniowce: Dyrektor Reprezentacji Krakowskiego Towarzystwa Ubezpieczeniowego w Czerniowcach i prezes Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza w Czerniowcach został odznaczony przez cesarza Krzyżem Kawalerskim Orderu Franciszka Józefa.

08.21. – Kocmań: W ogrodzie miejskim odbył się wielki festyn połączony z loterią fantową. Natomiast w sali ratuszowej wieczorem odbyła się zabawa taneczna. Amatorzy czerniowieccy wystawili sztukę Józefa Blizińskiego „Marcowy kawaler”.

08.21. – Mikułowa Polana: Miejskowa Czytelnia Polska TSL zorganizowała uroczysty obchód 500-lecia zwycięstwa grunwaldzkiego, w którym wzięło udział ponad 3000 rodaków z Baniłowa Mołdawskiego, Kaczyki, Mikułowej Polany, Nowego Sołonica i Pleszy. Obchody rozpoczęły się celebrowaną przez ks. Muszyńskiego mszą św. z kazaniem ks. proboszcza Jana Adolfa Bazala. Po nabożeństwie udano się na „obszerne miejsce”, gdzie odbyła się druga część obchodu. Ponownie przemawiał ks. Bazal jako przewodniczący miejscowej Czytelni Polskiej, Stanisław Wład zreferował przebieg bitwy grunwaldzkiej, uczennica miejscowej szkoły polskiej wygłosiła „Rotę” Marii Konopnickiej, a na koniec mieszany chór włościan pod kierunkiem Jana Świderskiego wykonał „Wieniec pieśni polskich”. Po południu odbył się festyn ludowy przy dźwiękach muzyki własnej. Grała kapela, śpiewał chór, deklamowano wiersze, tańczono, zabawami ludowymi kierował Józef Dutkowski, przemawiało wiele osób, m.in.: ks. Bazal, Cehak, Józef Grabowski, Kuczak z Pleszy. Uczestnicy wystosowali dziękczynny adres do Koła Polskiego za dotychczasową opiekę i proszący o pieczę na przyszłość.

08.21. – Sadogóra: Uroczystie obchodzono 500-lecie zwycięstwa pod Grunwaldem. Ks. kan. Aleksander

08.19. – Cernăuți: Sub conducerea dr. Stanisław Kwiatkowski la Casa Polonă s-a desfășurat ședința filialelor tuturor asociațiilor poloneze locale în problema organizării la Cernăuți a sărbătoririi victoriei de la Grunwald. S-a decis schița programului și data festivităților – duminică 11 septembrie. Din cauza întârzierii muncilor agricole, la cererea Muntenilor din satele poloneze bucovinene termenul a fost amânat pentru 18 septembrie.

08.19. – Cernăuți, Casa Polonă: S-a desfășurat adunarea lunară a membrilor Societății Mariane (a bărbaților).

08.<21. – Cernăuți: Conducerea Cercului SȘP din Cernăuți a trimis o circulară tuturor societăților din provincie privitoare la festivitățile planificate în Cernăuți și apelând la toți ca să participe. Se cerea trimiterea de date amănunțite, câți bărbați, femei, fete, băieți vor veni din fiecare organizație. Circulara intitulată „Sărbătorirea victoriei de la Grunwald” semnată de secretarul Antoni Kamiński și președintele dr. Stanisław Kwiatkowski a fost tipărită în nr. 67 al „Gazetei Polone” din 21 august.

08.<21. – Cernăuți: Directorul Reprezentanței Societății de Asigurări din Cracovia în Cernăuți și președintele Internatului Polonez „A. Mickiewicz” a fost distins de către împărat cu Crucea de Cavaler al Ordinului Franz Jozef.

08.21. – Cozmeni: În parcul orașului a avut loc un mare festin cu tombolă. Iar seara, în sala primăriei – petrecere cu dans. Amatorii din Cernăuți au prezentat piesa lui Józef Bliziński „Cavalerul de martie”.

08.21. – Poiana Micului: Societatea de Lectură din localitate a SȘP a organizat festivități prilejuate de împlinirea a 500 de ani de la victoria de la Grunwald la care au luat parte peste 3000 de compatrioți din Bănila Moldovenească, Cacica, Poiana Micului, Solonețu Nou și Pleșa. Festivitățile au început cu Sf. Liturghie oficiată de pr. Muszyński, cu predica rostită de pr. paroh Jan Adolf Bazal. După liturghie s-a mers într-un „loc mai larg” unde a avut loc cea de a doua parte a festivităților. A vorbit din nou pr. Bazal ca președinte al Societății de Lectură din localitate, Stanisław Wład a prezentat desfășurarea bătăliei de la Grunwald, o elevă a școlii polone din localitate a recitat „Rota” Mariei Konopnicka, iar la sfârșit corul mixt al țăranilor sub conducerea lui Jan Świderski a interpretat un potpuriu de cântece poloneze. După amiază a avut loc o chermeză populară în sunetele muzicii din sat. Au cântat taraful, corul, s-au recitat versuri, s-a dansat, petrecerea condusă fiind de Józef Dutkowski, au rostit alocuțiuni numeroase persoane, printre alții: pr. Bazal, Cehak, Józef Grabowski, Kuczak din Pleșa. Participanții au trimis o adresă de mulțumire Cercului Polonez pentru sprijinul de până acum și cu rugămintea de a fi ajutați și în viitor.

08.21. – Sadagura: S-a sărbătorit festiv împlinirea a 500 de ani de la victoria de la Grunwald. Pr. canonic

Chrzanowicz odprawił w kościele parafialnym p.w. św. Michała Archanioła solenne nabożeństwo i wygłosił dostosowane do okoliczności podniosłe kazanie. Podczas mszy śpiewał chór przygotowany przez miejscowego organistę Karola Urbanego. Po południu korpusy wakacyjne popisywały się ćwiczeniami gimnastycznymi układu Stanisława Kuźniarskiego, słuchacza praw z Pilzna, do których zostały przygotowane przez kierowników Romualda Newelskiego i Józefa Wolańskiego. Wieczorem rejent Kuźniarski wygłosił okolicznościowe przemówienie, wychowankowie czerniowieckiej bursy ormiańskiej im. Issakowicza wykonali część wokalmuzykalną, a sadogórcy amatorzy odegrali dwie jednoaktówki i żywy obraz pt. „Hołd Jadwidze” według pomysłu Stanisława Kuźniarskiego. Relację z jubileuszowego obchodu 500-lecia zwycięstwa grunwaldzkiego zdał Wojciech Sadagórski w korespondencji pt. „Sadogóra, dnia 23 sierpnia”, wydrukowanej w rubryce Listy z kraju 68. numeru „Gazety Polskiej” z czwartku 25 sierpnia.

08.22. – Czerniowce: Odbyło się posiedzenie Komitetu Wykonawczego Ormiańskopolskiej Większej Własności na Bukowinie pod przewodnictwem prezesa klubu sejmowego i Koła Polskiego Krzysztofa Abrahamowicza.

08.24. – Radowce: Rada Kultury Krajowej urządziła wyścigi koni włościańskich na dystansie 1000 m.

08.<25. – Wiedeń: Minister spraw wewnętrznych mianował właściciela dóbr i posła dr. Kajetana Stefanowicza członkiem krajowej komisji idemnizacyjnej.

08.25. – Czerniowce: Zaczęły się zapisy kandydatek do Szkoły Ludowej z polskim językiem wykładowym Zgromadzenia SS. Rodziny Maryi. Rozpoczęto także zapisy do ośmioklasowej szkoły wydziałowej dziewcząt i do prywatnego żeńskiego seminarium nauczycielskiego, posiadających prawa publiczne. Przyjmowano szóstoletnie i starsze dziewczynki.

08.25. – Waszkowce n/Cz.: Przeżywszy lat 62 zmarła Katarzyna z Freitagów Baloszeskulowa, żona miejscowego burmistrza i wieloletnia członkini Czytelni Polskiej, gorliwie popierająca jej cele.

08.<28. – Baińce, pow. serecki: Gmina nadała honorowe obywatelstwo staroście powiatowemu Janowi Bohosiewiczowi.

08.28. – Czerniowce: Odbyły się zawody kręglarskie urządzone przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”. Zwycięzcy otrzymali nagrody.

08.28. – Głęboka: Miejscowy Komitet Pań (Drollowa, Druckerowa, Gibisowa, Grocholska, Łazarewiczowa, Okuniewska, panna Starczewska) pod protektoratem Aleksandrowej Skibniewskiej urządził festyn z bogatym programem na dochód budującego się rzymskokatolickiego kościoła. Festyn, z powodu deszczu zamiast w lasku dębowym odbywający się w „sali ruskiej”, rozpoczął się dwoma żywymi obrazami oświetlonymi

Aleksander Chrzanowicz a oficiat, în biserica parohială cu hramul Sf. Arhanghel Mihail, o liturghie solemnă și a rostit o predică înflăcărată adaptată împrejurărilor. În timpul slujbei a cântat corul pregătit de organistul din localitate Karol Urban. După amiază grupurile de vacanță au prezentat exerciții de gimnastică în aranjamentul lui Stanisław Kuźminski, student la drept în Pilsen, și pregătite de Romuald Newelski și Józef Wolański. Seara notarul Kuźniarski a ținut un discurs adaptat momentului, elevii internatului armean „Issakowicz” din Cernăuți au executat partea vocal-muzicală, iar artiștii amatori din Sadagura au interpretat două piese într-un act și tabloul vivant „Oma-giu Jadwigăi”, după o idee a lui Stanisław Kuźniarski. A relatat despre desfășurarea jubileului de 500 de ani de la victoria de la Grunwald Wojciech Sadagórski în corespondența intitulată „Sadagura, 23 august” tipărită la rubrica Scrisori din țară din „Gazeta Polonă” de joi 25 august.

08.22. – Cernăuți: A avut loc ședința Comitetului Executiv al Marilor Proprietăți Armeano-polone din Bucovina sub conducerea președintelui grupului din seim și Cercului Polonez Krzysztof Abrahamowicz.

08.24. – Rădăiți: Comitetul Național de Cultură a organizat o cursă de cai ai gospodarilor de la țară pe distanța de 1000 m.

08.<25. – Viena: Ministerul Afacerilor Interne l-a numit pe proprietarul de moșie și deputatul dr. Kajetan Stefanowicz în funcția de membru al comisiei naționale de despăgubiri.

08.25. – Cernăuți: Au început înscrierile candidatelor pentru Școala Populară cu limba de predare polonă a Congregației Surorilor Familiei Mariei. De asemenea, au început înscrierile pentru școala de fete cu opt clase și pentru seminarul pedagogic particular de fete care posedă drepturi publice. Se primeau fete de șase ani și mai mari.

08.25. – Vășcăuți pe Ceremuș: A murit la vârsta de 62 de ani Katarzyna Baloszeskulowa născ. Freitag, soția primarului din localitate și membră a Societății Polone de Lectură care a sprijinit cu zel scopurile ei.

08.<28. – Baineț, districtul Siret: Comuna a conferit titlul de cetățean de onoare starostelui districtului Jan Bohosiewicz.

08.28. – Cernăuți: Au avut loc întrecerile de popice organizate de Asociația de Gimnastică „Sokół”. Câștigătorii au câpătat premii.

08.28. – Adâncata: Comitetul Doamnelor din localitate (Drollowa, Druckerowa, Gibisowa, Grocholska, Łazarewiczowa, Okuniewska, d-ra Starczewska) sub patronajul Aleksandrowej Skibniewska a organizat o petrecere cu un bogat program pentru fondurile necesare construcției bisericii romanocatoalice. Festinul, din cauza ploii, în loc să se desfășoare în păduricea de stejari a avut loc în „sala rusă” și a început cu două tablouri vivante luminate

ogniami bengalskimi. Olga Kluczyńska, Stefania Starczewska, Völkerówna i Marta Winterówna przedstawiły cztery pory roku, Adam Gibis, Kluczyńska i Pilznerowa przedstawili oświatę. Potem Gibisówna, Kluczyńska, dwie Lurancówny, Prejznerówna i Żołyński deklamowali wiersze treści narodowej, a chór dziewcząt i chłopców odśpiewał kilka pieśni narodowych. Wreszcie amatorzy Augustynowicz, Janina Kurowska i dwaj Roganowiczowie odegrali sztukę „Chrapanie z rozkazu”. Imprezę zakończyły tańce przy muzyce. Festyn przyniósł 540 k dochodu.

08.28. – Suczawa: Uroczyście obchodzono 500-lecie zwycięstwa grunwaldzkiego. Obchód rozpoczęto dziękczynną mszą św. odprawioną przez ks. Józefa Wolfa. Podczas nabożeństwa śpiewał chór mieszany. Następna część obchodu odbyła się w Domu Polskim. Otworzył ją prezes Czytelni Józef Kwiatkowski. Później nastąpiły deklamacje, pieśni chóru mieszanego pod kierunkiem Trapperta, tercetu (Hildebrandowa, Machnicówna i Frankowa) przy akompaniamencie Miąsy, przedstawienie amatorskie jednoaktówki „Dziesiąty pawilon”, żywy obraz „Hołd królowej Jadwidze”, wreszcie zabawa taneczna. W obchodzie wzięli udział Polacy z Bułaja.

08.31. – Dawidy Zrąb: Jakub Sołeniuk napisał korespondencję, w której donosi, że pod kierunkiem Michała Krzyżaka, Józefa Najdka i Jakuba Zielonki rozpoczęto budowę kaplicy, która już została doprowadzona pod dach. W imieniu miejscowych Polaków zwrócił się z prośbą do rodaków innych miejscowości o ofiary pieniężne na dokończenie przedsięwzięcia. Wskazał Macieja Markulaka jako adresata przesyłek. W imieniu budowniczych kaplicy podziękował Krzysztofowi Abrahamowiczowi za 50 k.

08.31. – Stróżeńiec: Autor korespondencji „Stróżeńiec, d. 31 sierpnia 1910” sygnowanej literami C.C. przedstawił opłakaną sytuację oświatową Polaków Dawidów Zrębu, Stróżeńca i Żadowy. Mimo że w każdej miejscowości znajduje się wymagana liczba polskich dzieci w wieku szkolnym, władze oświatowe nie uruchomiły szkół lub przynajmniej tzw. paralelek polskich i nie wprowadziły nauczania języka polskiego jako przedmiotu obowiązkowego. Tymczasem w samym Stróżeńcu jest przynajmniej 130, w Żadowie ponad 80 dzieci pozbawionych nauki i nie ma widoków na pomyślnie załatwienie sprawy przy wyraźnej niechęci czynników odpowiedzialnych, a nawet wyraźnie wrogich Polakom. Pozostało tylko wiązać nadzieje z możliwą interwencją prezesa wiedeńskiego Koła Polskiego dr. Stanisława Głabińskiego, gdy podczas jego obecności na czerniowieckich obchodach 500-lecia zwycięstwa grunwaldzkiego uda się przedłożyć od lat piekącą i niezalutowaną sprawę.

dr Jan Bujak – Kraków

de focuri de artificii. Olga Kluczyńska, Stefania Starczewska, Völkerówna și Marta Winterówna au prezentat cele patru anotimpuri, Adam Gibis, Kluczyńska și Pilznerowa au reprezentat învățământul. Apoi Gibisówna, Kluczyńska, cele două Lurancówny, Prejznerówna și Żołyński au recitat poezii patriotice, iar corul de fete și băieți a cântat câteva cântece naționale. La final, artiștii amatori Augustynowicz, Janina Kurowska și cei doi Roganowicz au interpretat piesa „Sforăit la ordin”. Manifestarea s-a încheiat cu dans. Festinul a adus un venit de 540 c.

08.28. – Suceava. S-a sărbătorit festiv împlinirea a 500 de ani de la victoria de la Grunwald. Sărbătorirea a început cu o Sf. Liturghie de mulțumire oficiată de pr. Józef Wolf. În timpul slujbei a cântat corul mixt. Partea a doua a manifestărilor s-a desfășurat la Casa Polonă. A inaugurat-o președintele Societății Józef Kwiatkowski. Au urmat apoi recitări, cântece interpretate de corul mixt dirijat de Trappert și de terțetul (Hildebrandowa, Machnicówna și Frankowa) acompaniat de Miăsa, reprezentația de amatori a piesei într-un act „Al zecelea pavilion”, tabloul vibrant „Omăgiu reginei Jadwiga”, în sfârșit dans. La festivități au participat polonezii din Bulaj.

08.31. – Davideni Zrąb: Jakub Sołeniuk a trimis o corespondență în care aduce la cunoștință că, sub conducerea lui Michał Krzyżak, Józef Najdek și Jakub Zielonka, a început construcția capelei ridicate până la acoperiș. În numele polonezilor din localitate s-a adresat compatrioților din alte localități cu rugămintea de a dona bani pentru terminarea construcției. Donațiile vor fi trimise pe adresa lui Maciej Markulak. În numele constructorilor capelei a mulțumit lui Krzysztof Abrahamowicz pentru donația de 50 c.

08.31. – Storojineț: Autorul corespondenței „Storojineț, 31 august 1910” semnate cu literele C.C. a prezentat situația deplorabilă a învățământului polonezilor din Davideni-Zrąb, Storojineț și Jadova. Deși în fiecare localitate este numărul cerut de copii polonezi de vârstă școlară, autoritățile școlare nu au dat în funcțiune școlile sau măcar acele paralele poloneze și nu au introdus învățarea limbii polone ca obiect obligatoriu. Deocamdată în Storojineț sunt cel puțin 130 de copii, în Jadova peste 80 lipsiți de învățătură și nu se întrevide nimic pentru rezolvarea pozitivă a problemei, în condițiile evidentei rele voințe a factorilor de răspundere și chiar a dușmăniei față de polonezi. A rămas doar speranța în posibila intervenție a președintelui Cercului Polonez din Viena – dr. Stanisław Głabiński dacă, în timp ce va fi prezent la festivitățile prilejuite de împlinirea a 500 de ani de la victoria de la Grunwald, se va reuși prezentarea arzătoare probleme nerezolvate de mai mulți ani.

Trad. St. Iachimovschi

XXI. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny
„Bukowińskie Spotkania”

Przystanek w Bonyhád

Bonyhád – miasto na południu Węgier – ma ponad 14 tys. mieszkańców, wśród których przeważają Węgrzy, ale mieszkają tu również Seklerzy oraz Niemcy. Elisabeth Lang pochodzenie Seklerów tłumaczy następująco:

Seklerzy stanowią zbiorowość należąca do plemion madziarskich, które przybyły do Kotliny Panońskiej pod koniec IX wieku; Seklerzy są osobną, pierwotnie turkijską grupą, która wędrowała razem z Madziarami, lecz ma inne pochodzenie etniczne.

Do XI w. Seklerzy przejęli język Madziarów. W późniejszym okresie utworzyli jedną z trzech najważniejszych grup etnicznych Siedmiogrodu. Mając własną organizację wojskową i cywilną, mogli cieszyć się autonomią w ramach Korony Węgierskiej, a ich regimenty wysyłano do ochrony granic terytorium węgierskiego od wschodu i zachodu.

Jednym z powodów opuszczenia przez Seklerów ich siedmiogrodzkich siedzib była zmiana sposobu organizacji granicznej strefy seklerskiej. Nowa polityka monarchii Habsburgów zagrażała dawnym przywilejom i prawom, jakie przysługiwały Seklerom. Po tragicznych wydarzeniach we wsi Madéfalva (dziś Siculeni) w 1764 r. około tysiąc Seklerów, w latach 1777-1786, ruszyło na Bukowinę. W 1777 r. osiedliło się tu 100 rodzin seklerskich. W latach 1784 i 1786 przybywali kolejni osadnicy (ponad 200 rodzin). Seklerskimi wsiami na Bukowinie były: Istensegits („Boże dopomóż nam!”, obecnie Ţibeni), Fogadjisten („Przyjmij wolę Bożą!”, obecnie Iacobesti), Józseffalva (obecnie Vorniceni Mari), Hadikfalva (Dorneşti) i Andrásfalva (Măneuţi). Według spisu ludności z 1857 r. na Bukowinie żyło 7282 Seklerów, tj. 1,6%, a w 1910 r. – 10 391 osób, tj. 1,3% ogółu ludności Bukowiny. Do XIX w. Seklerzy tworzyli pokrewną, ale odrębną od Węgrów grupę, z własną reprezentacją szlachty w siedmiogrodzkim sejmie.

W latach 1945-1946 seklerskie rodziny znów musiały wędrować, zostały wysiedlone głównie do byłych wsi niemieckich w komitacie Tolna, gdzie do dziś żyje większość z ich potomków. Seklerzy mieszkają między innymi w: Aparhant, Bátaszék, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Cikó, Diósberény, Dúzs, Felsónána, Györe, Hidas, Himesháza, Högyész, Izmény, Kakasd, Kaláznó, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Kéty, Lengyel, Majos, Möscény, Nagyvejke, Nagymányok, Palotabozsok, Somberek, Székelyszabar, Tabód, Tevel, Varsád, Véménd, Závod, Zomba. Społeczność Seklerów bukowińskich szacowana jest na około 35 tys. osób, z których prawie 28 tys. mieszka dziś na Węgrzech w blisko 38 wsiach i miejscowościach.

W Bonyhád 20 lat temu powstał Krajowy Związek Seklerów Bukowińskich, który jest przede wszystkim

Al XXI-lea Festival Folcloric Internațional
„Întâlniri Bucovinene”

Oprire la Bonyhád

Bonyhád-ul – oraş în sudul Ungariei – are peste 14 mii de locuitori, majoritatea maghiari, dar aici locuiesc și secui și nemți. Elisabeth Lang, de origine secuiască, explică astfel:

Secuii reprezintă o colectivitate ce aparține triburilor maghiare venite în Câmpia Panonică la sfârșitul sec. IX; Secuii sunt o grupă aparte, originar turcică, ea a peregrinat împreună cu maghiarii, însă are o altă origine etnică.

Până în sec. XI secuii au luat limba maghiarilor. Mai târziu au format unul din cele trei grupuri etnice mai importante din Transilvania. Având propria organizare militară și civilă, s-au bucurat de autonomie în cadrul Coroanei Ungare, iar regimentele lor apărau granițele teritoriului maghiar de la răsărit la apus.

Unul dintre motivele părăsirii Transilvaniei de către secui a fost schimbarea modului de organizare a zonei secuiești de frontieră. Noua politică a monarhiei Habsburgilor amenința vechile privilegii și drepturi de care se bucurau secuii. După tragicele evenimente din satul Madéfalva (azi Siculeni) din anul 1764, aproximativ o mie de secui s-au îndreptat spre Bucovina, în anii 1777–1786. În anul 1777 s-au așezat aici 100 de familii de secui. În anii 1784 și 1786 au sosit alți coloniști (peste 200 de familii). În Bucovina sate secuiești au fost: Istensegits („Doamne, ajută-ne!”, azi Ţibeni), Fogadjisten („Primește voia Domnului!”, azi Iacobesti), Józseffalva (azi Vorniceni Mari), Hadikfalva (Dorneşti) și Andrásfalva (Măneuţi). Conform recensământului populației din anul 1857 în Bucovina trăiau 7282 secui deci 1,6%, iar în anul 1910 – 10391 persoane, adică 1,3% din totalul populației Bucovinei. Până în sec. XIX secuii reprezentau o grupă înrudită, dar diferită de cea a maghiarilor, cu reprezentanți ai nobilimii în dieta Transilvaniei.

În anii 1945–1946, familiile de secui au fost din nou nevoite să migreze, ei fiind colonizați mai ales în fostele sate germane din comitatul Tolna - unde, până astăzi, trăiește majoritatea urmașilor lor. Secuii locuiesc, printre altele, în: Aparhant, Bátaszék, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Cikó, Diósberény, Dúzs, Felsónána, Györe, Hidas, Himesháza, Högyész, Izmény, Kakasd, Kaláznó, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Kéty, Lengyel, Majos, Möscény, Nagyvejke, Nagymányok, Palotabozsok, Somberek, Székelyszabar, Tabód, Tevel, Varsád, Véménd, Závod, Zomba. Comunitatea secuilor bucovineni este apreciată la aprox. 35 de mii de persoane, din care cam 28 de mii trăiesc astăzi în aproape 38 de sate și localități din Ungaria.

În Bonyhád, în urmă cu 20 de ani, a luat ființă Uniunea Națională a Secuilor Bucovineni care este

organizatorem węgierskiej edycji Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania”. Okazało się, że Árpád János Potápi, burmistrz Bonyhád, jest przewodniczącym Krajowego Związku Bukowińskich Seklerów, a ponadto jest także posłem do parlamentu węgierskiego. W 2000 r. węgierskie miasto Bonyhád stało się – oficjalnie – czwartą areną Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania”. Nad programem artystycznym wszystkich edycji festiwalu pracował Zbigniew Kowalski, założyciel „Bukowińskich Spotkań”.

XXI. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny w Bonyhád miał miejsce w dniach 6-8 sierpnia 2010 r. W pierwszym dniu przyjazdu gości: „Slnovrat” i „Mikul’anki” ze Słowacji, „Dziordanek” z Polski oraz „Sălceanci” z Rumunii odbyło się spotkanie kierowników zespołów. Wszystkich powitał Árpád János Potápi – burmistrz Bonyhád i prezes Krajowego Związku Bukowińskich Seklerów, który jest bukowińskim Seklerem. Jego dziadek, obywatel austriacki, urodził się w 1918 r. Nie ukończył czterech lat, gdy – mieszkając w tym samym miejscu – stał się obywatelem rumuńskim. W latach 1939-40 był żołnierzem rumuńskim, później rumuńskim dezertorem. W 1941 r. jego rodzina wraz z grupą bukowińskich Seklerów została przesiedlona do regionu Baczka, na miejsce wypędzonej ludności serbskiej. Od 1943 r. do jesieni 1944 r. był węgierskim szeregowym. W roku 1944 Seklerzy bukowińscy po raz kolejny stali się uchodźcami i dopiero w rok później osiedlili się i do dziś mieszkają na terytorium trzech okręgów południowych Węgier.

Festiwal rozpoczął się barwnym korowodem ulicami miasta. Na scenie bonyhadckiej zaprezentowało się 17 seklerskich zespołów. Między innymi oklaskiwano „Sebestyén Ádám Székely Társulat” z Kaskad, powstały w 1972 r. Jest to zespół prezentujący tańce i pieśni bukowińskich Węgrów. Jego nazwa pochodzi od imienia i nazwiska założyciela zespołu, autora kilku książek o tematyce bukowińskich Seklerów i propagatora tej kultury. W repertuarze, oprócz pieśni i tańców, grupa ma także widowiska ukazujące zwyczaje i obrzędy ludowe z miejscowości Andrásfalva. Repertuar wzbogacają tańce z Siedmiogrodu i południowo-zachodnich Węgier. Imię znanego etnografa amatora, niezżyjącego już Ádáma Sebestyéna nosi organizowany raz w roku konkurs na opowiadanie bajek seklerskich. Odbywa się zawsze w miejscowości zamieszkiwanej przez Seklerów bukowińskich. Cele tej wielkiej imprezy to zachowanie świadomości i gwary seklerskiej oraz pielęgnacja skarbu seklerskiej baśni.

„Véméndi Székely Népdalkör”, Koło Seklerskie z Véménd, założone w latach 50., od początku pielęgnuje i popularyzuje tradycje bukowińskich Seklerów. Jest to przede wszystkim zespół śpiewaczy, który prezentuje ludowe pieśni etniczne.

„Tolna-Mözsi Székely Baráti Kör Táncsoportja”, Seklerskie Towarzystwo Przyjaciół Tańca z Tolny i Mözs

principalul organizator al ediției Festivalului Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene” din Ungaria. Árpád János Potápi, primarul Bonyhád-ului, este președintele Uniunii Naționale a Secuilor Bucovineni, dar și deputat în parlamentul Ungariei. În anul 2000, orașul maghiar Bonyhád a devenit – oficial – a patra arenă a Festivalului Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene”. Programul artistic al tuturor edițiilor festivalului a fost pregătit de Zbigniew Kowalski, inițiatorul „Întâlnirilor Bucovinene”.

A XXI-a ediție a Festivalului Folcloric Internațional de la Bonyhád a avut loc în zilele de 6-8 august 2010. În prima zi a sosirii oaspeților: „Slnovrat” și „Mikulanka” din Slovacia, „Dziordanki” din Polonia și „Sălceanca” din România a avut loc întâlnirea conducătorilor ansamblurilor. Pe toți i-a întâmpinat Árpád János Potápi – primarul Bonyhád-ului și președintele Uniunii Naționale a Secuilor Bucovineni care este secu bucovinean. Bunicul lui, cetățean austriac, s-a născut în anul 1918. Înainte de a împlini vârsta de 4 ani – trăind în același loc – a devenit cetățean român. În anii 1939-40 a fost soldat în armata română, apoi dezertor român. În anul 1941, familia lui cu un grup de secu bucovineni a fost mutată în regiunea Baczka, în locul sârbilor izgoniți de acolo. Din 1943 și până în toamna anului 1944 a fost soldat în armata maghiară. În anul 1944, secuii bucovineni s-au refugiat din nou și abia peste un an s-au așezat și trăiesc până astăzi pe teritoriul a trei regiuni din sudul Ungariei.

Festivalul a început cu un colorat cortegiu pe străzile orașului. Pe scenă au evoluat 17 ansambluri secuiești. Printre altele, a fost aplaudat „Sebestyén Ádám Székely Társulat” din Kaskad înființat în anul 1972. Ansamblul prezintă dansuri și cântece ale maghiarilor bucovineni. Denumirea lui provine de la numele întemeietorului ansamblului, autorul câtorva cărți despre secuii bucovineni și propagator al acestei culturi. În repertoriu, în afară de cântece și dansuri se găsesc și spectacole care prezintă obiceiuri și ritualuri populare din localitatea Andrásfalva. Dansurile din Transilvania și sud-vestul Ungariei îmbogățesc repertoriul ansamblului. Numele cunoscutului etnograf amator Ádám Sebestyén, care nu mai trăiește, îl poartă un concurs de povestire de basme secuiești, organizat o dată pe an. El se desfășoară întotdeauna într-o localitate unde trăiesc secu bucovineni. Scopurile acestei mari manifestări sunt păstrarea conștiinței și dialectului secuiesc precum și cultivarea comorii basmelor secuiești.

„Véméndi Székely Népdalkör” (Cercul Secuiesc din Véménd), înființat în anii '50, de la început cultivă și popularizează tradițiile secuilor bucovineni. Este, mai ales, un ansamblu vocal care prezintă cântece populare etnice.

„Tolna-Mözsi Székely Baráti Kör Táncsoportja” (Asociația Secuiescă a Prietenilor Dansului din Tolna

powstało w 1989 r. W jego skład wchodzi grupa śpiewacza oraz taneczna. Repertuar oparty jest na wciąż żywych w środowiskach wiejskich tradycjach bukowińskich Seklerów.

„Kétyi Székely Népdalkör”, Koło Pieśni Ludowej w Kéty zostało założone przez przesiedleńców i potomków z bukowińskiej wsi Hadikfalva w 1997 r. Na scenie wykonują oryginalne pieśni ludowe bukowińskich Seklerów. Prezentują się w oryginalnych ludowych strojach. Występują podczas wielu koncertów krajowych i zagranicznych.

„Högyészi Székely Kör Bokréta Néptáncsoportja”, Folklorystyczno-Taneczny Zespół Bokréta z Högyész, założyli mieszkańcy bukowińskiej miejscowości Istensegits, dobrze posługujący się gwarą seklerską, ponadto znający język rumuński. Repertuar zespołu opracowano na podstawie oryginalnych materiałów z rodzimej wsi. Warto zaznaczyć, że niektóre z jednobarwnych spódnic i kamizelek dziewcząt oraz ubiory męskie, w tym buty z cholewami (najstarsze z roku 1917!) – to kostiumy oryginalne. Prezentacje taneczne są uzupełniane pieśniami i scenkami pokazującymi tradycyjne zwyczaje, wykorzystywane przy tym także są oryginalne rekwizyty. Członkowie zespołu do dziś starannie kultywują dziedzictwo kulturowe zapamiętane i przywiezione z Bukowiny: stroje, pieśni, zwyczaje.

„Bonyhádi Székely Kör” to Chór Pieśni Ludowej działający od 1991 r. w Bonyhád przy Związku Bukowińskich Seklerów. Chór stworzyły osoby urodzone na Bukowinie. Chórzyści zbierają i odtwarzają seklerskie pieśni ludowe oraz opracowują ich sceniczną prezentację. Wśród członków chóru są osoby, które gromadzą pamiątki i przedmioty kultury materialnej.

„Izményi Népi Együttes”, Zespół Ludowy z Izmény, istnieje od 1971 r. Prezentuje przede wszystkim pieśni i tańce z bukowińskiej miejscowości Andrásfalva. W jego repertuarze nie brakuje widowisk związanych z dorocznymi obrzędami i zwyczajami ludowymi bukowińskich Seklerów.

„Bukovinai Székely Népdalkör, Érd”, Ludowe Koło Śpiewacze Seklerów Bukowińskich zostało założone w 1971 r. w naddunajskim miasteczku Érd na przedmieściach Budapesztu. Wykonują nie tylko pieśni powszechnie znane, ale i pieśni seklerskie pozyskane z Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk. Programy wokalne wzbogacają przypowieściami i zwyczajami ludowymi, ponadto zespół prezentuje spektakle np. bożonarodzeniowe.

„Teveli Székely Kör”, seklerski chór z Teveli, funkcjonuje od 1989 r. Uczestniczą w nim potomkowie mieszkańców bukowińskiej wsi Hadikfalva. Głównym celem artystycznej działalności grupy jest ochrona i kultywowanie bogatych tradycji folklorystycznych rodzimej wsi, ponadto przekazanie dziedzictwa kulturowego młodemu pokoleniu. Na scenie często występują wraz z zespołem tanecznym „Fiatolok Egyesülete”.

„Teveli Fiatolok Egyesülete”, czyli Zespół Młodzieżowy z Tevel. Jego członkowie są potomkami mieszkań-

și Mözs) a luat ființă în anul 1989. Este alcătuit dintr-un grup de cântăreți și unul de dansatori. Repertoriul se bazează pe tradițiile secuilor bucovineni mereu vii în comunitățile sătești.

„Kétyi Székely Népdalkör” (Cercul Cântecului Popular din Kéty) a fost creat în anul 1997 de către emigranții și urmașii secuilor din satul Hadikfalva. Pe scenă ei interpretează cântece populare originale ale secuilor bucovineni, prezentându-se în originale costume populare. Evoluază în multe spectacole din țară și străinătate.

„Högyészi Székely Kör Bokréta Néptáncsoportja” (Ansablul Folcloric și de Dans Bokréta din Högyész) a fost întemeiat de locuitorii satului bucovinean Istensegits, buni vorbitori ai dialectului secuiesc, dar și cunoscători ai limbii române. Repertoriul ansamblului este realizat pe baza unor materiale originale din satul natal. Merită de menționat că unele fuste într-o singură culoare și ilicele fetelor precum și costumele bărbătești, printre acestea cizmele cu carâmb (cele mai vechi din anul 1917!) – sunt costume originale. Dansurile sunt completate de cântece și scene ce prezintă obiceiuri tradiționale, de asemenea este folosită o recuzită originală. Membrii ansamblului până astăzi cultivă cu grijă moștenirea culturală păstrată în memorie și adusă din Bucovina: costume, cântece, obiceiuri.

„Bonyhádi Székely Kör” (Corul de Cântece Populare) activează din anul 1991 în Bonyhád pe lângă Uniunea Națională a Secuilor Bucovineni. Corul a fost înființat de persoane născute în Bucovina. Coriștii adună și reproduc cântece populare secuiești și prelucrează prezentarea lor scenică. Printre membrii corului se află persoane care au adunat amintiri și obiecte de cultură materială.

„Izményi Népi Együttes” (Ansablul Popular din Izmény) există din anul 1971. El prezintă, mai ales, cântece și dansuri din localitatea bucovineană Andrásfalva. Din repertoriul lui nu lipsesc spectacole legate de ritualurile anuale și obiceiurile populare ale secuilor bucovineni.

„Bukovinai Székely Népdalkör, Érd” (Cercul Popular de Cântece ale Secuilor Bucovineni) a fost înființat în anul 1971 în orașelul Érd de pe Dunăre, cartier al Budapestei. El interpretează nu doar cântece în general cunoscute, ci și cântece secuiești găsite în Arhivele Academiei Maghiare de Științe. Programele vocale sunt îmbogățite cu parabole și obiceiuri populare, în plus ansablul prezintă spectacole, de ex. de Crăciun.

„Teveli Székely Kör” (Corul Secuiesc din Tevel) funcționează din anul 1989. Membrii lui sunt urmașii locuitorilor satului bucovinean Hadikfalva. Scopul principal al activității artistice a acestui grup este apărarea și cultivarea bogatelor tradiții ale satului natal, dar și transmiterea moștenirii culturale tinerei generații. Adeseori, evoluează împreună cu ansablul de dansuri „Fiatolok Egyesülete”.

„Teveli Fiatolok Egyesülete” (Ansablul Tineretului din Tevel) – membrii săi sunt urmași ai locuitorilor satului

ców bukowińskiej miejscowości Hadikfalva. Od 1999 r. obok chóru działa również zespół taneczny. W repertuarze zespołu dominują tańce Seklerów z Bukowiny, uzupełniają je tańce przejęte od bukowińskich Rumunów i sąsiadów Niemców z Tevel, ponadto przedstawiają programy ukazujące migracyjne losy Seklerów.

„Magyar Dalkör, Palotabozsok”, Madziarski Zespół Śpiewaczy, działa od 1992 r. we wsi Palotabozsok, znajdującej się w południowej części Węgier, na obszarze Wielkiej Niziny Węgierskiej, w pobliżu granicy serbskiej. Ambicją zespołu jest zachowanie autentycznych tradycji bukowińskich Seklerów. Stroje ludowe uczestników zespołu są oryginalne, wykonane jeszcze przed przesiedleniem z Bukowiny.

Oprócz wyżej wymienionych, w festiwalu udział wzięły również następujące seklerskie zespoły o rodowodzie bukowińskim: „Kisdorogi Székely Népdalkör”, „Lengyeli Bukovinai Székely Népdalkör”, „Garai Ifjúsági Táncsoport”, „Bátaszéki Székely Népdalkör”, „Saroglya Székely Népdalkör, Kakasd”.

Jako gość Festiwalu, jak co roku zaprezentowała się także niemiecka grupa „Kranzlein Néptáncsoport” z Bonyhád.

Celem Krajowego Związku Seklerów Bukowińskich – głównego organizatora „Bukowińskich Spotkań” na Węgrzech – jest zjednoczenie Seklerów bukowińskich, opieka nad wartościami i dorobkiem kulturalnym, zapewnienie bytu zespołom kultywującym tradycje. Trzon Związku tworzy dzisiaj ponad 30 grup – są wśród nich koła tkackie, hafciarskie, zespoły taneczne, grupy śpiewacze, działają też artyści indywidualni. Prośby o przyjęcie do Związku wpływają od grona przyjaciół, grup literackich, chęć członkostwa zgłaszają także osoby prywatne.

Konferansjerem tej edycji Festiwalu była Krisztina Csibi, która z pochodzenia jest bukowińską Seklerką. Jej ojciec w wieku 14 lat zmuszony był opuścić wieś bukowińską. Matka Krisztiny urodziła się w 1942 r. w Baczce, jej babka ze strony matki była Rumunką, a w jej rodzinie odnotowano także osoby o niemieckich nazwiskach. Dorastała, jak sama wspomina, w kręgu różnorodnych słów i pojęć, których znaczenia często nie rozumiała. Była kierowniczką chóru, później nauczycielką tańca ludowego, etnografem z zamięłowania. Ukończyła etnografię, obecnie pracuje w muzeum w Bonyhád.

XXI. Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny „Bukowińskie Spotkania” w Bonyhád otworzył Árpád János Potápi jako gospodarz miasta oraz jako główny organizator. W trakcie prezentacji scenicznych dojechała także grupa kolarzy, która wystartowała w Seklerskim Tour. Uczestnikami tego rajdu były osoby mieszkające w Serbii o rodowodzie seklerskim, węgierskim, rumuńskim i inni. Grupa ta wyruszyła z seklerskich miejscowości na Bukowinie tak, aby dojechać na metę pierwszego festiwalu i uczestniczyć w międzynarodowym, wielobarwnym przedsięwzięciu. W następnym roku również planowany jest podobny rajd, do którego organizatorzy zapraszają chętnych niezależnie od narodowości i pochodzenia.

bucovinean Hadikfalva. Din anul 1999 alături de cor activează și ansamblul de dansuri. În repertoriul ansamblului domină dansurile secuilor din Bucovina completate cu dansuri împrumutate de la românii bucoveneni și de la vecinii nemți din Tevel, de asemenea prezintă programe despre destinul migrator al secuilor.

„Magyar Dalkör, Palotabozsok” (Ansamblul Maghiar de Cântece) activează din anul 1992 în satul Palotabozsok, aflat în sudul Ungariei, în Marea Câmpie Maghiară, în apropiere de granița sârbă. Ambiția ansamblului este păstrarea autenticelor tradiții bucovinene ale secuilor. Costumele populare ale membrilor ansamblului sunt originale încă dinainte de părăsirea Bucovinei.

În afară de cele enumerate mai sus, la festival au participat și următoarele ansambluri secuiești originare din Bucovina: „Kisdorogi Székely Népdalkör”, „Lengyeli Bukovinai Székely Népdalkör”, „Garai Ifjúsági Táncsoport”, „Bátaszéki Székely Népdalkör”, „Saroglya Székely Népdalkör - Kakasd”.

Ca în fiecare an, oaspete al festivalului a fost și grupul german „Kranzlein Néptáncsoport”, din Bonyhád.

Scopul Uniunii Naționale a Secuilor Bucoveneni – principalul organizator al „Întâlnirilor Bucovinene” din Ungaria – este unirea secuilor bucoveneni, protejarea valorilor și patrimoniului cultural, asigurarea existenței ansamblurilor care cultivă tradițiile. Nucleul Uniunii îl formează astăzi peste 30 de grupuri – între acestea se află cercuri de țesut, broderie, ansambluri de dansuri, grupuri vocale, dar și artiști individuali. Cereri de primire în Uniune vin de la prieteni, grupuri literare, dar și de la persoane particulare.

Prezentatoarea acestei ediții a Festivalului a fost Krisztina Csibi, care provine dintr-o familie de secuici bucoveneni. Tatăl ei, la vârsta de 14 ani, a fost obligat să părăsească satul bucovinean. Mama Krisztinei s-a născut în anul 1942, în Baczka, bunica din partea mamei era româncă, iar în familia ei au existat și persoane cu nume nemțești. A crescut, cum singură își amintește, în mijlocul diferitelor cuvinte și noțiuni al căror sens adeseori nu îl înțelegea. A condus corul, mai târziu a fost instructoare de dansuri populare, etnograf din pasiune. A absolvit etnografia, iar în prezent lucrează la muzeul din Bonyhád.

A XXI-a ediție a Festivalului Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene” din Bonyhád a fost deschisă de Árpád János Potápi ca edil al orașului și ca principal organizator. În timpul prezentărilor scenice a ajuns și un grup de cicliști participanți la Turul Secuiesc. Participanții erau persoane din Serbia de origine secuiască, maghiară, română ș.a. Acest grup a luat startul din localitățile secuiești din Bucovina în așa fel, încât să ajungă la festival și să participe la această colorată manifestare internațională. Anul viitor este programat un tur asemănător, la care organizatorii invită doritorii, indiferent de naționalitate și origine.

„Bokréta” Högyész - Węgry

„Saroglya” Kakasd - Węgry

Po prezentacjach scenicznych odbyła się wspólna zabawa w amfiteatrze. Atmosferę umilały kapele „Csurgó” oraz „Waldek”.

W kolejnym dniu festiwalu chętni zwiedzali miasto, dla gości przygotowano program w muzeum, a po południu do miejscowości Kismányok wyruszył zespół „Csernakeresztúri Hagyományörző Együttes”. Rumuński zespół „Sălceanci” odwiedził bukowińskich Seklerów w Véménd, Dziecięcy Zespół Górali Czadeckich z Jastrowia „Dziordanki” zaprezentował się w Högyész, a Słowacy z zespołów „Slnovrat” i „Mikul’anka” bawili się wraz z Bukowińczykami w Kéty. We wszystkich tych miejscowościach zespoły były witane przez burmistrzów oraz władze samorządowe.

Na widowni nie zabrakło również badaczy seklerskich, wśród których byli między innymi: Elisabeth Lang, Krisztina Csibi, László Rudolf i inni. Dla chcących zdobyć nowe doświadczenia zawodowe przygotowano naukę rzeźbienia bramy seklerskiej.

Warto przypomnieć, że zanim Krajowy Związek Seklerów Bukowińskich został głównym organizatorem „Bukowińskich Spotkań” w Bonyhád, zespoły Seklerów bukowińskich brały udział w polskiej części festiwalu. Solistka – Emma Keleman koncertowała na jastrowieckiej scenie w 1996 r., rok później zaprezentował się Zespół Taneczny „Hargita”, Mőzs. W 1998 r. w Jastro-

După prezentările scenice, în amfiteatru a avut loc o petrecere comună. Atmosfera a fost întreținută de orchestrele „Csurgó” și „Waldek”.

În următoarea zi a festivalului, doritorii au vizitat orașul, pentru oaspeți s-a organizat o vizită la muzeu, iar după amiază ansamblul „Csernakeresztúri Hagyományörző Együttes” a plecat în localitatea Kismányok. Ansamblul românesc „Sălceanca” a făcut o vizită secuilor bucovineni din Véménd. Ansamblul de Copii al Muntenilor Czadca din Jastrowie „Dziordanki” s-a prezentat în Högyész, iar slovacii din ansamblurile „Slnovrat” și „Mikulanka” s-au distrat cu bucovinenii din Két. În toate aceste localități ansamblurile au fost întâmpinate de primari și autoritățile autoadministrației locale.

În sala de spectacole au fost prezenți și cercetători secuici, printre alții: Elisabeth Lang, Krisztina Csibi, Rudolf László ș.a.. Pentru cei care doreau să trăiască o nouă experiență profesională s-a organizat un atelier de învățare a sculptării porților secuiești.

Merită de amintit că, până Uniunea Națională a Secuilor Bucovineni a devenit principalul organizator al „Întâlnirilor Bucovinene” de la Bonyhad, ansamblurile secuilor bucovineni au luat parte la ediția poloneză. Solista Emma Kelemen a cântat pe scena din Jastrowie în 1996,

Cristurul Secuiesc - Rumunia

Gara - Węgry

„Sălceanca” - Salcea - Rumunia

„Kränzlein” - Bonyhád - Węgry

Palotabozsok - Węgry

Tevel - Węgry

wiu i Pile oklaskiwano Seklerski Zespół Taneczny „Sebestyén Ádám”, Kakasd. W roku 1999 zespół ten brał udział już we wszystkich trzech edycjach festiwalu – w Polsce, Rumunii i na Ukrainie. W części rumuńskiej w 1999 r. wystąpił również zespół „Székely Táncgyesüttes”, Aparhant. Od 2000 r. Seklerzy bukowińscy na Węgrzech mają przyjemność oficjalnie gościć swoich sąsiadów bukowińskich: Rumunów, Polaków, Ukraińców, Żydów, Niemców, Słowaków i innych.

Mam przed sobą dwie mapy: szlaki migracyjne górali bukowińskich 1803-1947 oraz migracja buko-wińskich Seklerów 1764-1945. Strzałki na mapie co chwilę prowadzą daną grupę w inne miejsca, każda z tych grup przemieszcza się w czasie i przestrzeni. Godnym podkreślenia jest, że około 150-letni okres pobytu na Bukowinie pozwolił na kształtowanie się każdej z tych grup, nauczył je wspólnego życia, wspólnej pracy, ale też wspólnych zabaw. Poszczególne grupy dostrzegają piękno w tej różnorodnej mozaice nie tylko narodowościowej, ale i religijnej, ponadto językowej i kulturowej. Im bardziej różnorodnie zrobiło się na Bukowinie, tym bardziej każda grupa dbała o pielęgnowanie własnych wartości kulturowych. Okres austro-węgierski można uważać za idealny, wręcz wzorcowy dla wszystkich etnosów i narodów bukowińskich. Od tego czasu i praktycznie do dziś na Bukowinie nie ma rodziny jedno-narodowościowej.

un an mai târziu a evoluat Ansamblul de Dansuri „Hargita” din Mözs. În anul 1998, la Jastrowie și Pița a fost aplaudat Ansamblul Secuiesc de Dansuri „Sebestyén Ádám” din Kakasd. În anul 1999 acest ansamblu a participat la toate cele trei ediții ale festivalului – în Polonia, România și Ucraina. La ediția românească din anul 1999 a evoluat și ansamblul „Székely Táncgyesüttes” din Aparhant. Din anul 2000, secuii bucovineni din Ungaria au plăcerea să-i primească oficial pe vecinii lor bucovineni: români, polonezi, ucraineni, evrei, nemți, slovaci ș.a.

Am în fața mea două hărți: drumurile migratoare ale muntenilor bucovineni 1803-1847 și migrația secuilor bucovineni 1764-1945. Săgețile de pe hartă duc, în fiece clipă, grupul dat în alt loc, fiecare din aceste grupuri se deplasează în timp și spațiu. Merită de subliniat că prezența în Bucovina pe o perioadă de aprox. 150 de ani a permis formarea fiecărui grup, i-a învățat viața în comun, munca în comun, dar și petrecerea în comun. Diferitele grupuri remarcă frumusețea acestui variat mozaic nu doar etnic, ci și religios, lingvistic și cultural. Cu cât diversitatea era mai mare în Bucovina, cu atât fiecare grup s-a îngrijit de cultivarea propriilor valori culturale. Perioada austro-ungară poate fi considerată ideală, model pentru toate etnosurile și popoarele Bucovinei. De atunci și, practic, până astăzi, în Bucovina nu există o familie cu o singură naționalitate.

Początek II wojny światowej zaburzył ład i porządek w ukształtowanym bukowińskim świecie. Nagle, żyjąc w jednej wsi stajesz się świadkiem i obywatelem – co chwilę – innego państwa. Z biegiem lat opanowany alfabet łaciński nagle zmieniano na cyrylicę, a historia nabrała tempa. Rozpoczęła się kolejna wielka „podróż” różnych grup etnicznych i narodowych z Bukowiny w różnych kierunkach. Seklerów bukowińskich w 1941 r. przesiedlono do Baczki, leżącej dziś w Serbii, aby w 1944 r. zmusić ich do przeniesienia się na południowo-wschodnie Węgry.

Polacy bukowińscy w latach 1945-1947 opuszczali zaś kolejno swoje wsie, aby zająć poniemieckie domy na Dolnym Śląsku i tzw. Ziemiach Zachodnich. Wiadomo, że i sama Bukowina jako całość na mapie geograficznej przestała istnieć w 1944 r. w wyniku politycznych podziałów. Rodziny bukowińskie zostały podzielone kolczastym drutem, granicą państwową: rosyjsko-rumuńską, dziś: ukraińsko-rumuńską. Każdy z Bukowińczyków, członek każdej z grup – Seklerów, Polaków, Żydów, Niemców, Rumunów, Ukraińców i innych – jedynie w sercach przechowywał to, co dziś nazywamy dziedzictwem kulturowym. Na to nakładała się nie-

Începutul celui de al II-lea război mondial a perturbat ordinea în formata lume bucovineană. Deodată, trăind în același sat, devii martor și cetățean al altui stat. Cu trecerea anilor, alfabetul latin folosit este schimbat cu cel chirilic, iar istoria prinde viteză. A început o nouă „plecare” a diferitelor grupuri entice și naționale din Bucovina în diferite direcții. Secuii bucovineni au fost strămutați în Baczka care aparține astăzi Serbiei, pentru ca în anul 1944 să fie obligați să se mute în sud-estul Ungariei.

Polonezii bucovineni, în anii 1945-1947, și-au părăsit iar satele lor pentru a ocupa casele rămase de la nemți din Silezia Inferioară și așa-numitele Teritorii Vestice. Se știe că însași Bucovina a încetat să existe ca întreg pe hartă în anul 1944, ca urmare a împărțirilor politice. Familiile bucovinene au fost despărțite cu sârmă ghimpată – frontiera de stat: româno-rusă, azi româno-ucraineană. Fiecare bucovinean, membru al fiecărui grup – secui, polonezi, evrei, nemți, români, ucraineni ș.a. – a păstrat doar în inimă ceea ce numim astăzi moștenirea culturală. Peste aceasta se suprapunea o deosebită nostalgie, mai ales la oamenii născuți pe acest pământ, iar apoi izgoniți și luați în răs în noul loc unde s-au așezat, într-un mediu nou, numiți, conform unui stereotip, români și țigani, de

„Slnovrat” - Turčianske Teplice - Slowacja

„Tolna-Mözsi” - Tolna - Węgry

Kisdorog - Węgry

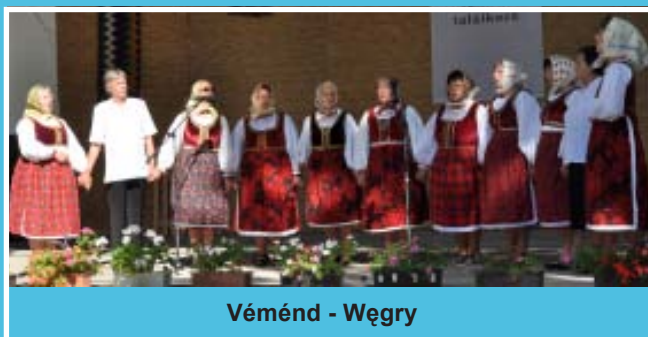
Bonyhád - Węgry

wyobrażalna tęsknota, zwłaszcza osób urodzonych na tej ziemi, a potem wypędzonych i wyśmiewanych w nowym miejscu zamieszkania, w nowym środowisku, stereotypowo przezywanych Rumunami i Cyganami, np. Bukowińczyków w Hornej Sztubni na Słowacji i Seklerów w Bonyhád i górali w Jastrowiu.

Musiąło minąć ponad pół wieku, aby bukowińskie grupy z różnych zakątków świata mogły odwiedzić swoich krewnych, aby mogły spotkać się kuzynki, kuzyni, dawni przyjaciele. Zniesiona została żelazna kurtyna Związku Sowieckiego, ale też nie do końca... To dzięki „Bukowińskim Spotkaniom” odnalazły się groby bliższej

Somberek - Węgry

Véménd - Węgry

i dalszej rodziny, to dzięki temu festiwalowi poznały się rodziny, które ponad 50 lat nie miały ze sobą kontaktu, to dzięki „Bukowińskim Spotkaniom” zostały i zostają przełamywane bariery i stereotypy. Można podać setki pięknych przykładów na to, czym są „Bukowińskie Spotkania”. Czy nie piękna jest taka scenka: Polka nuci na skrzypcach melodię, za nią akordy podłapuje Rumun, po chwili dołączają Słowacy śpiewając swoją pieśń... Warto zaznaczyć, że w festiwalu uczestniczą już grupy dziecięce i młodzieżowe. Na festiwalu w Bonyhád połączyły je nie tylko prezentacje, ale i wspólne zabawy. Młodzież rumuńska i słowacka poza występami wspólnie grała w piłkę, a starsi i opiekunowie wieczorami nucili piosenki w różnych językach.

Bukowińczycy są zakorzenieni w przeszłości poprzez historyczne dziedzictwo. W przypadku etnosów bukowińskich przeszłość jest wyróżnikiem i posiada moc sakralizującą. Jak wskazują współczesne działania grup bukowińskich (Seklerów, Górali bukowińskich), historia

Bátaszek - Węgry

ex. bucovinenii din Horna Sztubna în Slovacia, secuii din Bonyhád și muntenii din Jastrowie.

A trebuit să treacă mai bine de o jumătate de secol pentru ca grupurile bucovinene din diferite colțuri ale lumii să-și poată vizita rudele, să se poată întâlni verișoare, veri, vechi prieteni. A fost doborâtă cortina de fier a Uniunii Sovietice, dar nu de tot ... Datorită „Întâlnirilor Bucovinene” s-au găsit mormintele rudelor mai apropiate sau mai îndepărtate, datorită acestui festival s-au regăsit familii care, mai bine de 50 de ani, nu au ținut legătura, datorită „Întâlnirilor Bucovinene” sunt sfărâmate bariere și stereotipuri. Se pot da sute de exemple frumoase despre ce sunt „Întâlnirile Bucovinene”. Oare nu este frumoasă o astfel de scenă: o poloneză interpretează o melodie la vioară, după ea un român execută niște acorduri, iar imediat li se alătură slovacii cântând cântecul lor Merită de semnalat că la festival participă și copiii și tineri. Nu doar prezentările, ci și distracțiile în comun i-au legat la Bonyhád. Tinerii români și slovaci, în timpul liber, au jucat fotbal, iar cei mai vârstnici și îndrumătorii, seara, au fredonat cântece în diferite limbi.

Bucovinenii sunt înrădăcinați în trecut prin moștenirea istorică. În cazul etnosurilor bucovinene, trecutul este un discriminant și are putere de sacralizare. Așa cum indică activitatea de astăzi a grupurilor bucovinene

Érd - Węgry

Izmény - Węgry

„Mikulanka” - Horna Štubna - Slowacja

„Dziordnki” - Jastrowie - Polska

Cikó - Węgry

okazała się czasem poprzedników, tzn. przodków. Można by rzec, że odtworzenie przeszłości daje pewien drogowskaz dla pokoleń. Ci obecni są dziś wspólnotą (np. Seklerzy), która odziedziczyła pewien schemat i kontynuuje go.

Podsumowując rozważania dotyczące węgierskiej edycji „Bukowińskich Spotkań” warto wskazać na osiągnięte wartości poza postawionymi celami festiwalu. Zwłaszcza młodemu pokoleniu „Bukowińskie Spotkania” ukazują świadomość wspólnej przeszłości, widoczny jest przekaz wartości i wzorów zachowań. Pieśni ludowe każdego bukowińskiego narodu są pełne powagi, dostojności, melancholii, ale wzbogacone są także dynamicznymi tańcami, kolorowymi i oryginalnymi dla każdej grupy strojami ludowymi, i te przechowane z dalekiej przeszłości, i te nowe, mające sporo pożyczek od sąsiadów. Każdą grupę cechuje zespół znaków identyfikacyjnych, pomagających odróżnić ją od innych, ponadto każda grupa posiada także cechę Bukowińczyka.

Nie sposób wymienić wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do tego, aby ta edycja „Bukowińskich Spotkań” odbyła się w znakomitej atmosferze. Na zakończenie pragnę zatem podziękować Irénie Szarvas, Krisztinie Csibi, Árpádowi Jánosowi Potápi, a także wszystkim tym bukowińskim Seklerom, którzy są dziś kontynuatorami tradycji swoich przodków.

(secui, munteni), istoria uneori i-a devansat pe înaintași. Se poate spune că reproducerea trecutului este un oarecare indicator pentru generații. Aceștia sunt astăzi o comunitate (de ex. secuii) care a moștenit o schemă și o continuă.

Concluzionând reflecțiile privitoare la ediția maghiară a „Întâlnirilor Bucovinene”, merită de evidențiat valorile obținute dincolo de scopurile propuse ale festivalului. Mai ales tinerei generații „Întâlnirile Bucovinene” îi arată conștiința trecutului comun, este evidentă transmiterea de valori și modele de comportament. Cântecele populare ale fiecărui popor bucovinean sunt pline de seriozitate, demnitate, melancolie, dar și îmbogățite cu dansuri dinamice, cu colorate și originale costume populare, atât cele păstrate din trecutul îndepărtat, cât și cele noi cu numeroase împrumuturi de la vecini. Fiecare grup este caracterizat printr-un ansamblu de semne de identificare care ajută la diferențierea lui de alții, în plus fiecare grup are și trăsăturile bucovineanului.

Nu este posibil să-i enumeri pe toți cei care, într-un fel sau altul, au contribuit la excepționala atmosferă a acestei ediții a „Întâlnirilor Bucovinene”. În încheiere doresc să aduc mulțumiri Iréniei Szarvas, Krisztinei Csibi, lui Árpád Potápi și tuturor secuilor bucovineni care sunt astăzi continuatori ai tradițiilor înaintașilor lor.

dr Helena Krasowska – Instytut Sławistyki PAN, Warszawa

Trad. St. Iachimovschi

Zdjęcia do artykułu: K. Longier

